

บทที่ 4

ผลการศึกษาลักษณะภายในและลักษณะภายนอกของโรงเรียนชุมชนในภาคกลาง ตามแนวความคิดการศึกษาชุมชน

การนำเสนอผลการศึกษาลักษณะภายในและลักษณะภายนอกของโรงเรียนชุมชนในภาคกลางตามแนวความคิดการศึกษาชุมชนของโรงเรียน 3 แห่ง โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่ คือ โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โรงเรียนขนาดกลาง คือ โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวการราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยในแต่ละแห่งเสนอเป็นกรณี ๆ โดยในแต่ละกรณีผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีรายละเอียด ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก
- ตอนที่ 2 ลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน
  - 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน
  - 2.2 การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน
  - 2.3 บทบาทของครู
  - 2.4 การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน
- ตอนที่ 3 ลักษณะภายนอกของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน
  - 3.1 บทบาทและคุณสมบัติของผู้นำชุมชน
  - 3.2 แหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน
  - 3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน
  - 3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน
- ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความสอดคล้องและความแตกต่างของลักษณะภายในและลักษณะภายนอกของโรงเรียนชุมชน
- ตอนที่ 5 คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนชุมชนและคุณลักษณะที่เป็นอุปสรรคของโรงเรียนชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก

ผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีจำนวนรวม 29 คน แบ่งได้เป็น 2 ฝ่าย จาก 3 โรงเรียน ได้แก่ ฝ่ายโรงเรียน จำนวน 15 คนและฝ่ายชุมชน จำนวน 14 คน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ฝ่ายโรงเรียน ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เรื่อง ลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของโรงเรียนชุมชน และการจัดหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน รวม 15 คน ได้แก่
  - 1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน
  - 1.2 ครูผู้สอน 11 คน
2. ฝ่ายชุมชน ผู้วิจัยศึกษาโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เรื่อง ลักษณะภายนอกของโรงเรียนที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของโรงเรียนชุมชน รวม 14 คน ได้แก่
  - 2.1 เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4 คน
  - 2.2 เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล 3 คน
  - 2.3 เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาล 3 คน
  - 2.4 กำนัน 2 คน
  - 2.5 ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน

1. ฝ่ายโรงเรียน

ผู้วิจัยศึกษารวม 15 คน ได้แก่

- 1.1 ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน 4 คน แยกตามขนาดโรงเรียนเป็น
  - 1.1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 2 คน ได้แก่
    - นายมณฑิธร นาคทองอินทร์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนสุพรรณภูมิ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์ในวันที่ 18 ม.ค. 2548 เวลา 9.00 น. ณ โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
    - นายปรีชา หิรัญสาย ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนสุพรรณภูมิ สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์ในวันที่ 18 ม.ค. 2548 เวลา 13.00 น. ณ โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
  - 1.1.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 คน ได้แก่ นายบุญส่ง เงามาม ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนทิวากรราษฎร์บำรุง) สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

สัมภาษณ์ในวันที่ 14 ม.ค. 2548 เวลา 10.00 น. ณ โรงเรียนวัดไทรใหญ่
(นนททิวากรราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

1.1.3 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 1 คน ได้แก่ นายประกิจ ชนิกกุล ตำแหน่ง
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล) สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์ใน
วันที่ 5 ม.ค. 2548 เวลา 8.00 น. ณ โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล)
อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

1.2 ครูผู้สอน 11 คน แยกตามขนาดโรงเรียนเป็น

1.2.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 3 คน ได้แก่

- นางสาวละเอียด สดคมขำ ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 8 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์
ในวันที่ 18 ม.ค. 2548 เวลา 10.00 น. ณ โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง
จังหวัดสุพรรณบุรี
- นางซูใจ บุญเล่า ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 8 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์
ในวันที่ 18 ม.ค. 2548 เวลา 11.00 น. ณ โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง
จังหวัดสุพรรณบุรี
- นางสุนันทา สุนทรประเสริฐ ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 9 สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
สัมภาษณ์ในวันที่ 18 ม.ค. 2548 เวลา 11.40 น. ณ โรงเรียนสุพรรณภูมิ
อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 4 คน ได้แก่

- นางสุนันท์ เกตุกราย ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์
ในวันที่ 14 ม.ค. 2548 เวลา 11.00 น. ณ โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนท-
ทิวากรราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
- นางสิริมา กลิ่นกุหลาบ ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 9 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์
ในวันที่ 14 ม.ค. 2548 เวลา 9.20 น. ณ โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนท-
ทิวากรราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
- นางคุณฉวี จันทร์แก้ว ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์

ในวันที่ 14 ม.ค. 2548 เวลา 10.30 น. ณ โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนท-
ทิวากรราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

- นางสุหรัย อนุพันธ์วิทยา ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
สัมภาษณ์ในวันที่ 7 ก.พ. 2548 เวลา 13.00 น. ณ โรงเรียนวัดไทรใหญ่
(นนททิวากรราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

1.2.3 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4 คน ได้แก่

- นางจรรยา หุ่นดี ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์
ในวันที่ 5 ม.ค. 2548 เวลา 8.40 น. ณ โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชา
นุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
- นางมณี บุญญาคิษฐ์ ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 8 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์
ในวันที่ 5 ม.ค. 2548 เวลา 9.30 น. ณ โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่ม
ประชา-นุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
- นางดรุณา พ่วงพิศ ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 8 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์
ในวันที่ 5 ม.ค. 2548 เวลา 11.00 น. ณ โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชา
นุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
- นายวันชัย ก่อนกำเนิด ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 7 สังกัด สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์
ในวันที่ 5 ม.ค. 2548 เวลา 13.40 น. ณ โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชา
นุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

2. ฝ่ายชุมชน

ผู้วิจัยศึกษารวม 14 คน ได้แก่

2.1 เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4 คน แยกตามขนาดโรงเรียนเป็น

2.1.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ 3 คน ได้แก่

- นายประดิษฐ์ ชันติกาโร ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการจัดการศึกษา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 1 กระทรวงศึกษา-
ธิการ สัมภาษณ์ในวันที่ 19 ม.ค. 2548 เวลา 10.40 น. ณ สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรีเขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

- นายกิจ เกียรติสมกิจ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์ในวันที่ 19 ม.ค. 2548 เวลา 14.00 น. ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
- นายอารมณ วังศ์บัณฑิต ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่พัฒนาหลักสูตรการศึกษา 8 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์ในวันที่ 19 ม.ค. 2548 เวลา 11.30 น. ณ โรงเรียนสงวังหวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.1.2 โรงเรียนขนาดเล็ก 1 คน ได้แก่ นายปรีดี ภูสีน้ำ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม กระทรวงศึกษาธิการ สัมภาษณ์ในวันที่ 6 ม.ค. 2548 เวลา 10.30 น. ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม

2.2 เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล 3 คน แยกตามขนาดโรงเรียนเป็น

2.2.1 โรงเรียนขนาดกลาง 1 คน ได้แก่ นายราชันย์ สิทธิโชคสกุลชัย ตำแหน่ง หัวหน้างานสุขาภิบาล สังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 13 ม.ค. 2548 เวลา 10.50 น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

2.2.2 โรงเรียนขนาดเล็ก 2 คน ได้แก่

- นายสำรวย อมรสันต์ ตำแหน่ง นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบล สังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 6 ม.ค. 2548 เวลา 10.30 น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม
- นางสาวนวรรตน์ ผ่องพุทธ ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 6 ม.ค. 2548 เวลา 9.50 น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

2.3 เจ้าหน้าที่สำนักงานเทศบาล 3 คน แยกตามขนาดโรงเรียนเป็น

2.3.1 โรงเรียนขนาดใหญ่ 1 คน ได้แก่ นางสาวจริ สีนอนันต์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองการศึกษา สังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 8 ก.พ. 2548 เวลา 13.00 น. ณ สำนักงานเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.3.2 โรงเรียนขนาดกลาง 2 คน ได้แก่

- นายสัมฤทธิ์ ค้วงโสม ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบล สังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 5 ก.พ. 2548 เวลา 14.00 น. ณ สำนักงานเทศบาลตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
- นายวีรศักดิ์ วงพงษ์ ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายการศึกษา สังกัด กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 5 ก.พ. 2548 เวลา 14.40 น. ณ สำนักงานเทศบาลตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

2.4 กำนัน 2 คน แยกตามขนาดโรงเรียนเป็น

- 2.4.1 โรงเรียนขนาดกลาง 1 คน ได้แก่ นายหยด เอี่ยมอาจ ตำแหน่ง กำนัน ตำบลไทรน้อย สังกัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 13 ม.ค. 2548 เวลา 12.45 น. ณ ที่ทำการกำนันตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
- 2.4.2 โรงเรียนขนาดเล็ก 1 คน ได้แก่ นายประเสริฐ เดิมชนะศักดิ์ ตำแหน่ง กำนัน ตำบลจอมปลวก สังกัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 6 ม.ค. 2548 เวลา 9.20 น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

2.5 ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน แยกตามขนาดโรงเรียนเป็น

- 2.5.2 โรงเรียนขนาดกลาง 1 คน ได้แก่ นายบุญลือ แต่งตาล ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 ตำบลไทรน้อย สังกัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 14 ม.ค. 2548 เวลา 13.05 น. ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 5 ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
- 2.5.3 โรงเรียนขนาดเล็ก 1 คน ได้แก่ นายขวัญ ตันเอี่ยม ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 4 ตำบลจอมปลวก สังกัด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สัมภาษณ์ในวันที่ 6 ม.ค. 2548 เวลา 11.30 น. ณ องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

ตอนที่ 2 ลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน

ในประเด็นการศึกษาลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มตัวอย่างฝ่ายโรงเรียนโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกศึกษาในเรื่องลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน โดยในแบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน

2.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.1.2 การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน

2.1.3 บทบาทของครู

2.1.4 การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน

โดยผู้วิจัยจะนำเสนอตามขนาดของโรงเรียน 3 แห่ง คือ 1. โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 2. โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 3. โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกเป็น ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ตามลำดับ

โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

2.1 ลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน

2.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในชุมชน มีลักษณะความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมทั้ง 2 ทาง คือ ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน และโรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

โดยในส่วนของความสัมพันธ์ที่ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในส่วนการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน คนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนสุพรรณภูมิเป็นกลุ่มผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนหรือเป็นศิษย์เก่าที่ได้เรียนจบไปแล้วและรวมกลุ่มกันเป็น สมาคมผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา กรรมการห้องเรียน สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียน โดยกลุ่มคนเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยการสนับสนุนเงินทุน ช่วยจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน เช่น การให้เงินทุนสนับสนุนการสอนพิเศษ ปรับปรุงห้องเรียน การจ้างครูเพิ่ม ช่วยงานกิจกรรมกีฬาของนักเรียน รวมถึงการจัดหาสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม

“ ที่เขาจะร่วมเข้าก็คือในลักษณะของสมาคมศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ที่มาช่วยเราเป็นส่วนใหญ่ในด้านเงินสนับสนุน จะสอนพิเศษ จะปรับปรุงห้องเรียน จะจ้างครูพิเศษในชั้นอนุบาลอะไรอย่างนี้เราก็ได้ใช้เงินตรงนี้ที่เขาสนับสนุน ” (ชูใจ บุญเล่า,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ตอนเราจัดกิจกรรม กรรมการห้องเรียนก็จะเข้ามาแนะนำ อย่างกีฬาสิ ครูสินีเอาอย่างนี้สิ เอาอย่างนั้นสิ พอออกมางานก็เร็วเลย สนุก ผู้ปกครองก็เล่นด้วย มีอยู่ห้องหนึ่งเขาไม่มีสื่อในการสอนสังคมเพราะว่ามันเป็นสื่อเสริม พวกผู้ปกครอง เขาอยากได้มากแต่ว่าทางโรงเรียนไม่ได้อยู่ในราชการที่จัดตั้งได้ ก็ไปคุยกันในกรรมการผู้ปกครอง กรรมการผู้ปกครองที่เป็นกรรมการในห้องเรียน เขาก็ซื้อมาให้เลย ” (ละเอียด สดคมขำ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

นอกจากนี้กลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่าจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในด้านความคิดเห็นผ่านการประชุม เช่น การประชุมผู้ปกครองในแต่ละภาคการศึกษาทางโรงเรียนจะมีการแจกใบประเมินผลในด้านต่างๆ ทั้งด้านบุคลากร การจัดการเรียนการสอนสถานที่ เพื่อให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น จากการประชุมสมาคมผู้ปกครองหรือสมาคมศิษย์เก่า จากการประชุมกรรมการสถานศึกษา ซึ่งเมื่อทางโรงเรียนได้รับความคิดต่างๆ ก็จะนำมาพิจารณาและดำเนินการต่อไป

“ เราที่ได้รับเรื่องความคิด เราก็ระดม ที่นี้มีทั้งสมาคมผู้ปกครอง แล้วก็กรรมการสถานศึกษา กรรมการห้องเรียน เขาก็มาให้แนวคิด แนวคิดต่างๆ เยอะมาบริหารจัดการ ” (มณเฑียรนาททองอินทร์, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ประเมินผลก็เวลาประชุมผู้ปกครองเราก็มีแบบสอบถาม เขาก็สะท้อนมาเราก็เอามาแก้ ” (ปรีชา หิรัญสาย, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ พ่อแม่ผู้ปกครองเขาจะเขียนมาในแบบประเมินว่า ลูกเขาได้ฝึกด้านนี้เป็นการช่วยอนุรักษ์ท้องถิ่นในด้านหนึ่ง เขาพอใจ ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

ในส่วนความสัมพันธ์ที่โรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน พบว่า โรงเรียนสุพรรณภูมิมีการจัดศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูอยู่ในโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งความรู้ด้านการผลิตสื่อการเรียนการสอน การอบรม แบบฝึก ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป เอกสารประกอบการสอน ให้กับครูภายในโรงเรียนและบุคคลภายนอกเข้ามาศึกษา และโรงเรียนสุพรรณภูมิให้บริการชุมชนในด้านบุคลากรและนักเรียนไปช่วยงานในชุมชน

“ เราก็ให้บริการในด้านวิทยากร พวกครูไปช่วยชุมชนในเรื่องต่างๆ เช่น การเลือกตั้ง ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ช่วยหลายด้าน โดยเฉพาะเรื่องความรู้ของครู ” (มณเฑียรนาททองอินทร์, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ด้านบุคลากรเป็นวิทยากร ด้านกีฬาครูเราก็เข้าไปมีบทบาทตลอดไปเป็นกรรมการบ้าง แล้วอย่างตัวเอง ก็เป็นวิทยากรให้ครู โรงเรียนต่างๆ เท่าที่เขาเชิญมาในสมัยที่เริ่มปฏิรูปนะ ” (ละเอียด สดคมขำ, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ก็ขอเด็กไปแสดงอะไรบ้างร่วมกับชุมชน ” (ชูใจ บุญเล่า, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

2.1.2 การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน

ในประเด็นเรื่องการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนทั้งในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร คุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชนและการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร พบว่า โรงเรียนสุพรรณภูมิมีการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากรเพื่อให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Learning) โดยมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียน การสร้างเครือข่ายภายในโรงเรียนตามกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อนิเทศ แลกเปลี่ยนประสบการณ์กันภายในโรงเรียน การจัดคลินิกครูให้คำปรึกษาโดยใช้ศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูเป็นแหล่งความรู้ การจัดเสวนาทางวิชาการโดยชมรมอาจารย์ 3 ซึ่งตั้งอยู่ภายในโรงเรียน การจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารการปฏิรูปการเรียนรู้ในรูปวารสาร สารสุพรรณภูมิ

“ เราก็มีจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกันในโรงเรียน มีเครือข่ายครูนิเทศกันในแต่ละสายวิชา แต่ละสาระการเรียนรู้ แล้วก็จัดเสวนาของชมรมอาจารย์ 3 อยู่ทุกๆ เดือน ” (ปรีชา หิรัญสาย ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ในส่วนของคณิตศาสตร์จะเป็นวารสาร เป็นเอกสารของโรงเรียน เรียกว่าสารโรงเรียน สุพรรณภูมิ ก็จะแนะนำว่าโรงเรียนเรามีอะไร เด็กเราคืบหน้าไปถึงไหนบ้าง แล้ววารสารนี้ก็ขายเล่มละ 5 บาท ให้นักเรียนเป็นโครงการที่ทำมานานแล้ว เทอมหนึ่งสัก 2 เล่ม ” (ชูใจ บุญเล่า ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

ในส่วนคุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชน พบว่า บุคลากรของฝ่ายโรงเรียนสุพรรณภูมิมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องคุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชน โดยผู้บริหารจะให้ความสำคัญในเรื่องของการมีมนุษยสัมพันธ์ และต้องมีความรู้ ส่วนครูจะให้ความสำคัญเรื่องความเข้าใจชุมชน โดยส่วนใหญ่ของบุคลากรโรงเรียนสุพรรณภูมิ มองว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ทั้งด้านวิชาการและความรู้เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในชุมชนอย่างดี เป็นคุณลักษณะที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรเป็นคน que เข้าใจชุมชน ใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนและเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

“ จะต้องมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และต้องมีความรู้ความสามารถ และนำมาใช้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน กับธรรมชาติที่จะต้องเข้าใจคนในชุมชน ” (มณเฑียร นาคทองอินทร์ ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ มีลักษณะเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แล้วก็ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นคนใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของชาวบ้านได้ มีความเสียสละสุดท้ายต้องมีความรู้รอบด้านนะ ” (ปรีชา หิรัญสาย,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ก็ควรจะเป็นคนในชุมชนนั้นแล้วก็เป็นครูที่เข้าใจชุมชนว่าคนในชุมชนเขาต้องการให้พัฒนาชุมชนไปในแนวทางใด ” (ละเอียด สดคมขำ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ต้องเปิดใจกว้างกับชุมชนนะเพราะชุมชนมีหลายอย่างเหมือนกัน คนในชุมชนก็ต่างกัน ถ้าเราเข้าถึงใจเขาได้ การสัมผัสสัมพันธ์กับเขาก็ไม่ยาก ” (ชูใจ บุญเล่า,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีที่จะต้องเข้ากับชุมชนให้ได้ มีความมุ่งมั่น มีความรับผิดชอบ ประการสำคัญก็ต้องมีลักษณะของผู้นำและผู้ตามที่ดีถึงจะทำงานร่วมกับชุมชนได้ ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

สำหรับการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน พบว่า ทศนคติเกี่ยวกับการเข้าหาชุมชนของบุคลากรโรงเรียนสุพรรณภูมิต่างก็คิดแตกต่างกันไปแต่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยบุคลากรบางส่วนมองว่า บุคลากรที่เข้าหา นั้นหาไม่ยากเพราะบุคลากรของโรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากคนใน

ชุมชนและบุคลากรในปัจจุบันสามารถปรับตัวเข้าหาชุมชนได้อยู่แล้ว ซึ่งจากการสอบถามพบว่าบุคลากรคนใดที่เคยช่วยเหลืองานชุมชนมาก่อนก็จะได้รับการร้องขอหรือเชิญให้มาร่วมงานอย่างต่อเนื่อง

“ ครูว่าครูที่เข้าหาชุมชนและทำงานร่วมกับชุมชนหาไม่ยาก เพราะครูเป็นที่ยอมรับของชุมชนอยู่แล้ว ครูเป็นที่หวังของชุมชนให้ช่วยงาน อย่างอบรมเยาวชนสัมพันธ์ของตำรวจ ครูก็เข้าไปเป็นวิทยากรอบรมยาเสพติด ครูก็เป็นวิทยากรอบรมลูกเสือชาวบ้าน ครูก็ทำมาตั้งแต่ 2526 ครูเองก็เป็นแกนตลอด ” (ละเอียด สดคมขำ, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ในปัจจุบันผู้บริหารหรือครูยอมรับในจุดนี้ ก็พยายามปรับตัวให้เข้าหาชุมชน คิดว่าทำได้ไม่ยากเพราะทุกคนต้องทำอยู่แล้วเพื่องานเป็นหน้าที่ ต้องปรับตัวให้เข้ากับเขาให้ได้ ถ้าเราปรับไม่ได้เราก็ออยู่ไม่ได้ ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

ในขณะที่บุคลากรอีกส่วนหนึ่งมองว่า การที่บุคลากรจะเข้าหาชุมชน สัมพันธ์กับชุมชนเป็นเรื่องยากเพราะว่า บุคลากรในโรงเรียนสุพรรณภูมิเองก็มีภาระงานมาก ประกอบชุมชนรอบๆ โรงเรียนสุพรรณภูมิมีลักษณะเป็นชุมชนเมืองที่ต่างคนต่างทำมาหากิน จึงทำให้การเข้าหาชุมชนเป็นไปได้ยาก และหากไม่เข้าไปทำงานกับชุมชนอย่างจริงจังก็อาจจะเกิดผล

“ ยากค่ะ ครูที่จะทำงานกับชุมชนหายากมาก เพราะหนึ่งภาระงานของครูนั้นมีเยอะมาก เราต้องแบ่งหน้าที่และเวลาของเราให้ชุมชน แล้วชุมชนนั้นจะเข้าหาได้ค่อนข้างยากเพราะชุมชนก็มีงานมีหน้าที่ประจำของเขาทำอยู่ จะเป็นชุมชนที่ว่าเด็กลูกหลานเรียนอยู่ที่นี่ คนกันเองมาช่วยเหลือนักเรียนแต่พอลูกตัวเองจบก็เหมือนว่าจะห่าง ห่างออกไปเรื่อยๆ ” (ชูใจ บุญเล่า , สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ครูที่หาชุมชนนั้นหายาก แต่ในตัวของผู้บริหารนั้นมีอยู่แล้วละ แต่ด้วยภาระหน้าที่ของผู้บริหารเยอะ ภาวะเศรษฐกิจก็จะทำให้พวกนี้หดหายไป ” (ปรีชา หิรัญสาย, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ความจริงมันก็หาไม่ยากนะ ถ้าจะทำ ครูที่จะทำงานกับชุมชนก็หาไม่ยาก แต่จะลงไปเล่นกับชุมชนจริงจังแค่ไหน คือคนเราเดี๋ยวนี้มันมีแต่ความรู้แต่จะลงไปปฏิบัติจริงแค่ไหน ชาวบ้านเรียกว่าทำแบบหิบบโหย่ง ไม่ลงไปเล่นจริงๆ ผลก็ไม่เกิด ” (มณเฑียร นาคทองอินทร์, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

2.1.3 บทบาทของครู

ในส่วนบทบาทของครูทั้งในส่วนการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน การเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชนและการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

ในด้านการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน พบว่า ครูในโรงเรียนสุพรรณภูมิได้ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน (Facilitator) โดยนำวิทยากรท้องถิ่นในเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนและมีวิธีการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในจังหวัดสุพรรณบุรี เช่น การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเราและครูผู้สอนทำหน้าที่เป็น ผู้กระตุ้น (Stimulator) ให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้และรู้สึกว่าการร้องเพลงพื้นบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นนั้นนักเรียนก็สามารถแต่งขึ้น ร้องและรำได้ไม่ยากและกระตุ้นให้นักเรียนรู้สึกห่วงหาพันและอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน นอกจากนี้ครูในโรงเรียนสุพรรณภูมิได้คิดนวัตกรรม (Innovation) วิธีการสอนใหม่ๆโดยคิดวิธีการสอนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยนิทานคณิตศาสตร์หรือโครงการคณิตศาสตร์

“ คือ มาจากการประชุมครูภาษาไทย ซึ่งสมาคมผู้ปกครองเสนอว่า เราเรียนประวัติศาสตร์ตั้งเยอะแยะแต่ทำไมไม่มีของสุพรรณเลย คณะครูก็เลยจัดทำหลักสูตรขึ้นมาชื่อ สุพรรณบ้านเราสอนในตอนเทอม 1 เป็น 1 หน่วยการเรียนรู้ ในวิชาภาษาไทย ป.1-ป.4 เราก็จะมีการสอนถึงสถานที่ที่สำคัญแล้วก็พานักเรียนและผู้ปกครองไปสถานที่นั้นด้วย เด็กเขาก็จะชื่นชมที่ได้ไปดูสถานที่จริง ป.5 เป็นคำขวัญสุพรรณบุรี ป.6 เป็นของดีจังหวัดสุพรรณบุรี เทอม 2 ก็สอนเรื่องเพลงพื้นบ้าน ป.1-ป.6 ให้เด็กเห็นว่าเพลงพื้นบ้านว่าไม่ยาก มีหนังสือเป็นเรื่องราวสนุกสนานจะมีทั้งให้เด็กฟังเพลง ให้เด็กค้นหา ให้รู้ทำนองแล้วก็ให้ฝึกร้องและรู้ฉันทลักษณ์แม่นยำ ให้เด็กแต่งได้ด้วย ให้เด็กรำตามเนื้อร้อง แล้วขั้นสุดท้ายคือให้เด็กเข้แวง ออกงานได้ ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ มีลักษณะของนิทานคณิตศาสตร์ โครงการคณิตศาสตร์ อะไรอย่างนี้ค่ะ ” (ชูใจ บุญเล่า,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

ในส่วนการเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชน พบว่า ครูในโรงเรียนสุพรรณภูมิก็เข้าไปมีบทบาทในชุมชนโดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในชุมชน หรือเข้าไปบรรยายเป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชนที่ร้องขอมา

“ ก็เป็นกรรมการให้ความคิดเห็นได้นะ เป็นกรรมการย่อยต่างๆ ในชุมชน ครูก็แทรกตัวอยู่ในพื้นที่ตลอด ซึ่งแม้กระทั่งในกองทุนหมู่บ้านเป็นกรรมการหรือช่วยจัดระเบียบอะไรให้อย่างนี้หรือ อย่างกับครูเองก็ไปเป็นวิทยากร ตามที่ต้องการความช่วยเหลือ อย่างเช่นเป็นวิทยากรเรื่องยาเสพติดบ้าง เกี่ยวกับการณรงค์ต่างๆ ในตอนนี้ก็เลือกตั้ง ก็หวังให้ครูช่วยประชาสัมพันธ์ ก็คิดว่าเป็นหน้าที่แบ่งแยกกันไม่ได้ ชุมชนกับโรงเรียนมันต้องไปด้วยกัน ” (ละเอียด สดคมขำ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ เราไปเผยแพร่งานเราให้กับสโมสรโรดาร์รี่ของชุมชน โรดาร์รี่ก็รู้ว่าครูของโรงเรียนไปทำอะไรมาบ้างเราก็ไปนำเสนอ แล้วก็ไปเสนอแนะวิธีการสอนของเราให้กับชุมชนว่าที่เราสอนให้กับนักเรียนลูกหลานเราสอนอย่างไรบ้าง ” (ชูใจ บุญเล่า,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ เราก็ก้าวเข้าไปช่วยในลักษณะวิทยากร และทำชุดฝึกอบรมให้ ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

ในส่วนการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน เนื่องจากโรงเรียนสุพรรณภูมิมีผู้ปกครองเป็นจำนวนมากและผู้ปกครองเองก็มาจากหลากหลายอาชีพ มาจากหน่วยงานที่ต่างกัน มีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันไป ครูในโรงเรียนจึงติดต่อประสานงานให้ผู้ปกครองเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมภายในโรงเรียน เชิญเข้ามาเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียน

“ ส่วนใหญ่ก็เชิญผู้ปกครองแล้วเราก็มีเด็กเยอะด้วยนะคะ ผู้ปกครองจะมีความรู้และความถนัดที่หลากหลาย อย่างจรรยาภิเคยประสานมาให้ความรู้ มีรถชนเลือดอาบ เด็กชอบสนุกสนาน ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ชุมชนก็เข้ามาในโรงเรียนเราเยอะมาก ซึ่งเวลาเขาเข้าเราก็ยิ้ม โรงเรียนเรามีคนห่วงใยมาดูแลมาเติมเต็มให้เรา อย่างเช่นเทศบาลก็มาดูแลเรื่องความสะอาด โรงพยาบาลมาดูแลเด็กเรามาหยอดโพลิโอ มาฉีดวัคซีน ” (ละเอียด สดคมจำ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

2.1.4 การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน

2.1.4.1 การจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง

ในส่วนการจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง จากการสัมภาษณ์บุคลากรภายในโรงเรียนสุพรรณภูมิ พบว่า ครูมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนให้นักเรียน ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเราในวิชาภาษาไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สถานที่ ของดีในจังหวัดสุพรรณบุรีและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเพลงพื้นบ้านเพื่อให้นักเรียนสามารถแต่งคำร้อง ขับร้องและรำเพลงพื้นบ้านได้มารวมอยู่ในหลักสูตรท้องถิ่นด้วย โดยทางโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะเป็นวิทยากรท้องถิ่น เป็นพ่อเพลงแม่เพลงมาสอนขับร้องให้กับนักเรียนทุกปี และภายในโรงเรียนมีการจัดชุมนุมเพลงพื้นบ้านในโรงเรียนตามความสนใจ นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้มีการนำปัญหาที่มีอยู่ในชุมชนมายกตัวอย่างประกอบการสอนและมีการเชิญวิทยากรภายนอกมาสอนเพิ่มเติม เช่น ปัญหาเรื่องยาเสพติดจะสอนร่วมกันทั้งครูและตำรวจ

“ เราไม่เอาปัญหามาเป็นตัวเรียน แต่เราจะเอาในท้องถิ่นมาเป็นตัวเรียนมาเป็นสาระเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเรียน เราจะเอาปัญหามาเป็นตัวอย่างเป็นกรณีศึกษา ” (ละเอียด สดคมจำ ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ อย่างเรื่องยาเสพติดตำรวจก็เข้ามา เราก็ให้ตำรวจเขามาบริการ มาให้ความรู้แก่นักเรียนเอาสื่อมาต่างๆเอาวิดีโอมาให้ดู ” (ละเอียด สดคมจำ,สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

“ ที่นี่เป็นสังคมเมือง ชุมชนที่นี่ค่อนข้างทันสมัย เราก็ต้องทำให้เขาเห็นก่อนเราทำงานจริง เรามีความมุ่งหวังให้เด็กพัฒนาไปถูกต้อง ที่เราทำอยู่ก็คือการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน พอดีให้

ชุมชนมีส่วนร่วมในลักษณะของวิทยากร ดึงภูมิปัญญาท้องถิ่นให้มีส่วนร่วม เขาก็เห็นว่าเราเห็นความสำคัญก็จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ที่นี้ก็จะเป็ชุมชนเพลงพื้นบ้านของเด็กๆ นะ เป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ก็จะเชิญแม่ขวัญจิต พ่อเพลงพื้นบ้าน เราจะให้เด็กได้เรียนรู้ในลักษณะของเอกสารเป็นหนังสือเรียนรู้เพิ่มเติมตั้งแต่ป.1-6 เป็นการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านประวัติของสุพรรณโดยตรง ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ,สัมภาษณ์,18 มกราคม 2548)

2.1.4.2 การจัดหลักสูตรอาชีพจะเป็นศูนย์กลาง

สำหรับการจัดหลักสูตรอาชีพจะเป็นศูนย์กลาง ในส่วนของการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพหรือให้ความรู้ฝึกอาชีพให้คนในชุมชน ทางโรงเรียนสุพรรณภูมิไม่ได้จัด แต่มีการจัดกิจกรรมเป็นชุมชนอาชีพและมีการเชิญผู้ประกอบการที่ประกอบอาชีพต่างๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านจักสานตักแตนจากไบลาน ร้านสาตีเอกชัย เข้ามาเป็นวิทยากรบรรยายและสาธิตในโรงเรียน

“ ของเรารู้สึกว่าจะจัดเป็นกิจกรรมชุมชนอาชีพ กลุ่มสนใจเชิญผู้ประกอบการเข้ามาสอน จัดสานตักแตนแล้วก็พวกอาชีพต่างๆ ร้านเอกชัยที่ดังๆ นะเอามาสาธิตเลย ” (ปรีชา หิรัญสาย ,สัมภาษณ์,18 มกราคม 2548)

“ ในเรื่องอาชีพที่มีอย่างเคยเชิญมาเรื่องของสาตีเอกชัยชื่อดังเอามาเล่าให้ฟัง พยายามดึงคนที่ประสบความสำเร็จมาให้เด็กเป็นตัวอย่าง ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ,สัมภาษณ์,18 มกราคม 2548)

“ ถ้าเป็นพวกแม่บ้าน งานฝีมือก็เคยลงมาพับสานตักแตนในวิชา กพอ. ” (ชูใจ บุญเล่า ,สัมภาษณ์,18 มกราคม 2548)

2.1.4.3 การให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน

สำหรับการให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูกล่าวตรงกันว่า คนในชุมชนจะเข้ามาใช้บริการอาคารและสถานที่บ่อย เนื่องจากโรงเรียนสุพรรณภูมิตั้งอยู่ใจกลางเมืองสุพรรณบุรี ภายในโรงเรียนอาคารเรียนจำนวนมาก มีห้องประชุมขนาดใหญ่และมีสนามหญ้าและลานกีฬา พื้นที่จอดรถกว้างขวาง คนในชุมชนทั้งชาวบ้าน หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนจึงนิยมใช้อาคารและสถานที่โรงเรียน

“ อาคารสถานที่ที่ใช้บ่อยนี้ คือ สนาม จนไม่มีหญ้า ทั้งตำรวจ ชาวบ้าน จังหวัดมาแข่งกีฬา พวกห้องประชุมก็จัดงานเลี้ยง ห้องแอร์จะใช้ฝึกอบรมหน่วยงานต่างๆ กกต.พวกนี้ ที่สนามนี้เคยมีจัดเข้ามาแสดงสินค้าของเอกชน OTOP พวกนี้ เคยมาจัดคอนเสิร์ตแอ๊ด คาราบาว เขาเป็นศิษย์เก่าสนามมวยระดับโลก ก็มาขอใช้ตรงนี้ ” (ปรีชา หิรัญสาย,สัมภาษณ์,18 มกราคม 2548)

“ ก็จะเป็นด้านสถานที่ ที่เห็นๆ ได้ทั่วไปนะคะ จะมาใช้สถานที่สอบ แข่งขันกีฬา การขอใช้ห้องประชุม ชุมชนจะมาใช้สถานที่เป็นส่วนใหญ่ ” (ชูใจ บุญเล่า, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2548)

“ ส่วนด้านอาคารสถานที่ก็เยอะ คนมาใช้พอสมควร ” (มณฑิธร นาคทองอินทร์, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2548)

“ ด้านอาคารสถานที่นี้ให้ตลอดเลย ” (ละเอียศ สดคมขำ, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2548)

2.1.4.4 การพัฒนาชุมชน

ในด้านการจัดหลักสูตรให้บริการชุมชน จากการสัมภาษณ์ครูและผู้บริหารโรงเรียนในส่วนของกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนดำเนินการร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาชุมชนพบว่า พื้นที่ในเขตชุมชน โรงเรียนสุพรรณภูมิมีปัญหาไม่มากนักและมีหน่วยงานต่างๆ ที่รับผิดชอบเพื่อแก้ปัญหาโดยตรง ทางโรงเรียนสุพรรณภูมิจึงคิดและวางแผนร่วมกับชุมชนในปัญหาที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียน ได้แก่ ปัญหาจราจรบริเวณหน้าโรงเรียนตอนเช้าทำให้รถติดในเขตเทศบาล

“ ตรงนี้ ในชุมชนของเราจะไม่ค่อยมีปัญหาเพราะชุมชนของเราส่วนใหญ่จะมีฐานะค่อนข้างดี แล้วชุมชนเขาก็ดูแลตัวเองเขาได้ เพราะเขามีงานประจำของเขาอยู่แล้ว ” (ชูใจ บุญเล่า, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2548)

“ ก็มีอยู่เรื่องหนึ่งที่เห็นจริงจังนะ ก็เรื่องจราจรมันมีปัญหา รถติดหน้าโรงเรียน ก็ต้องมาแก้ร่วมกันว่า จะต้องให้เข้าออกได้ 2 ทางนะ ที่แรกเราไม่ให้เข้าโรงเรียนนะ รถมอเตอร์ไซด์ก็ติดกันเป็นแถวยาว เมื่อก่อนมีทางเข้าออกทางเดียว ก็ต้องมาวางแผนร่วมกันทั้งเทศบาล ดำรวจจราจรนะ กรรมการสถานศึกษา กรรมการห้องเรียนมาประชุมร่วมกันว่าจะแก้กันอย่างไร ตอนนั้นก็เสี่ยงสะท้อนดีขึ้นแล้วล่ะครับ ลงตัวแล้วล่ะ ก็มีประชุมผู้ปกครองทุกเทอมนะครับ ” (ปรีชา หิรัญสาย, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2548)

นอกจากนี้โรงเรียนสุพรรณภูมิได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาชุมชนโดยเข้าร่วมโครงการที่ส่วนกลางเสนอมานี้ คือ โครงการคนดีศรีสุพรรณ โดยโรงเรียนสนับสนุนครูเป็นวิทยากรของโครงการ และจัดกิจกรรมชุมนุมรองรับกลุ่มนักเรียนที่สนใจภายในโรงเรียน

“ โครงการที่ทำร่วมกันก็มีโครงการคนดีศรีสุพรรณ เป็นโครงการจากหน่วยเหนือเลยนะ ถ้าของส่วนกลางก็ชื่อคนดีศรีแผ่นดิน ก็จะจัดกิจกรรมร่วมกันในการอบรมเด็กในโรงเรียน ครูในโรงเรียน เขาชวน วิทยากร ผู้นำหมู่บ้าน อบต. อบจ. ในทั่วจังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มละ 12 คน ใน 1 หมู่บ้าน ของกระทรวงพัฒนาสังคมและทรัพยากรมนุษย์ เราก็เข้าไปเป็นวิทยากร ชาวบ้านก็ให้การตอบรับดีมาก เอาจริงเอาจัง ให้ความร่วมมือดีมาก ให้ทำกิจกรรมให้ทุกคนได้ลงมือทำ ผลตอบรับจากใบประเมินก็บอกชื่นชมมาก เขาสนุก อยากมาอีก เขาจะเอาสิ่งที่ได้กลับไปทำที่หมู่บ้านเขา เราจัดเป็นเข้าค่ายนะคะ 3 วัน 2 คืน ” (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2548)

“ เรื่องเขาวชนคนดีศรีสุพรรณเป็นนโยบายของจังหวัด เราก็จะใช้มาแก้ปัญหาด้วย รู้สึกว่า ทำละเอียดเป็นหลักสูตรด้วย ก็จัดเป็นกิจกรรมชุมชน เป็นแนวคิดที่มาจากส่วนกลางด้วยเราก็คิดเอง ด้วย ” (ปรีชา หิรัญสาย, สัมภาษณ์ ,18 มกราคม 2548)

โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

2.1 ลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน

2.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในชุมชน มีลักษณะความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมทั้ง 2 ทาง คือ ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน และโรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

โดยในส่วนความสัมพันธ์ที่ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ พบว่า ในด้านการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน คนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนส่วนหนึ่งเป็นชาวบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นกลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน โดยเฉพาะสาขาค้านการเกษตรการเพาะปลูกไม้ประดับ โดยทางโรงเรียนจะศึกษาข้อมูลภายในชุมชนว่ามีใครมีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านใดก็ติดต่อเพื่อเชิญคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (People's Participation) โดยจะเชิญมาเป็นวิทยากรสอนในโรงเรียน

“ ที่สำคัญคือ จะต้องดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับในโรงเรียนเราให้ได้ อย่างเช่น เราก็คิดว่า ในชุมชนของเรามีภูมิปัญญาท้องถิ่นอะไรบ้าง เราสามารถที่จะเชิญเขามาเป็นวิทยากรภายนอกได้ไหม ถ้าเราสามารถที่จะเชิญมาได้เราก็คิดเชิญ ” (สุนันท์ เกตุกราย, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

“ เรามีการเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามา อย่างเช่น ของท้องถิ่นเรามีอะไร เรามีการเชิญวิทยากรที่เขาเก่งนะที่มีความสามารถพิเศษนะ เราเอาเข้ามามีส่วนร่วม ” (คุณณี จันทรแก้ว, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

สำหรับชาวบ้านจะสนับสนุนทั้งเงินทุน สิ่งของอุปกรณ์ ในส่วนที่ไม่สามารถสนับสนุนเงินทุน สิ่งของอุปกรณ์ได้ก็จะมาช่วยด้วยแรงกายตามที่โรงเรียนร้องขอ รวมถึงเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น

“ พอถึงเวลาจริงๆ ชุมชนก็จะเข้ามาหาเราตั้งแต่เรื่องของการระดมทรัพยากรทั้งความคิด ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งเงินสิ่งของ อุปกรณ์ เวลาวันงานสำคัญของเราเขาก็จะให้ความร่วมมือ

ในการร่วมงาน เพราะบางพวกถ้าเขาไม่สามารถจะให้ความคิด ความรู้ เงิน สิ่งของ ตรงนี้ไม่ได้ เขาก็จะมาร่วมงานกับเรา”(สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

นอกจากนี้กลุ่มผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในด้านแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารโรงเรียน การประเมินผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอนผ่านแบบประเมินผลและการแสดงความคิดเห็นระหว่างการประชุมผู้ปกครอง

“ เวลาที่เราเชิญเขามาประชุมผู้ปกครอง ก็จะมีแบบประเมินให้ประเมินบุคลากรว่าคณะครูผู้สอนผู้บริหาร การจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร บางคนก็จะชมบางคนจะติว่า ผอ.ดีนะ บางคนก็ติว่า ผอ.ไม่ค่อยอยู่โรงเรียนเลย ” (ดุษณี จันทร์แก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ พอประชุมผู้ปกครองนะ เราก็จะให้ใบประเมินให้เขาเขียนแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่เขาประชุม ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

สำหรับพระสงฆ์โดยเฉพาะเจ้าอาวาสวัดไทรใหญ่จะให้เงินทุนทั้งเป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนและเป็นเงินทุนให้ทางโรงเรียนจัดสร้างอาคารและจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน

“ เพราะว่าสภาพทั่วไป เขาก็ต้องทำมาหากิน แล้วก็ใช้ว่าจะรวย เด็กที่นับทุนมากมายเราต้องจัดทุนให้ต่อปีมากเลย หลวงพ่อนี้ให้ทุนต่อปีหลายร้อยทุน 200-300 ทุนเลขนะ ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ แล้วอาคารที่นี่มีรูปทรงผิดปกติไม่เหมือนอาคารของรัฐเลยนะคะ เพราะว่าอาคารที่นี่เกิดจากหลวงพ่อและผู้นำชุมชน ตรงนี้ผู้นำชุมชนทุกองค์กร่วมมือกันหมด แล้วอาคารข้างหน้า 4 ชั้นนั้นราคา 16 ล้านบาท ตอนนี้จ่ายไปแล้ว 12 ล้านบาทเงินทรพยากรชุมชนทั้งหมด ไม่ใช่งบประมาณหลวงแม่แต่บาทเดียว ตอนนี้ยังขาดอีก 4 ล้านบาท ไม่รู้จะไปหาที่ไหน ตอนนี้ชุมชนก็จะให้ความร่วมมือทยอยให้ นะคะ ภายใน 1 ปี เสร็จมา 12 ล้านบาท โดยที่ผู้นำในชุมชนก็คือ หลวงพ่อ ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

ในส่วนความสัมพันธ์ที่โรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน พบว่า ทางโรงเรียนวัดไทรใหญ่มีลักษณะเป็นแหล่งบริการชุมชนในด้านบุคลากร โดยครูภายในโรงเรียนวัดไทรใหญ่ที่มีความสามารถด้านต่างๆ เช่น การทำอาหาร งานฝีมือ ทำดอกไม้ เขียนป้าย กีฬา เมื่อชุมชนมีงานก็จะมีคนในชุมชนเข้ามาโรงเรียนเพื่อขอแรงให้ช่วยงานตามความสามารถเฉพาะด้านเหล่านั้น โดยมาขอความช่วยเหลือทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น หากชุมชนจัดงานเลี้ยงก็ไปหาครูศิลปะในโรงเรียนวัดไทรใหญ่ให้ช่วยเขียนป้าย โฟมช่วยจัดฉากให้ หากที่วัดมีงานศพก็ไปหาครูที่บ้านขอให้ช่วยจัดดอกไม้ ทำงานฝีมือให้

“ เราให้บริการด้านบุคลากร ยกตัวอย่างถ้าจะมีกิจกรรมทางด้านกีฬา ก็ไปเป็นกรรมการตัดสินกีฬา ถ้าเป็นครูนาฏศิลป์ ก็ไปสอนร้องรำทำเพลง สอนให้เขาด้วย ” (ดุษณี จันทร์แก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ อย่างงานวันเด็กเนี่ย เขาจะไปเชิญครูเราเป็นวิทยากร ไปเป็นอะไรบ้างก็แลกเปลี่ยนกัน อย่างเขามีนาง ครูเราเก่งศิลปะ เขาก็จะให้ครูเราเขียนหนังสือบ้าง เขียนโปสเตอร์บ้าง จัดฉากให้บ้าง เราก็ต้องช่วยเหลือกัน ” (สุพันธ์ เกตุกราย,สัมภาษณ์,14 มกราคม 2548)

“ อย่างบางคนจะเก่งเรื่องทำอาหาร งานฝีมือ ทำดอกไม้ เขียนป้าย พอเขารู้ว่าฝีมือ เขาก็จะมาขอความช่วยเหลือ ” (สุหร่าย อนุพนธ์วิทยา,สัมภาษณ์,7 กุมภาพันธ์ 2548)

นอกจากนี้หากหน่วยงานราชการหรือเอกชนจัดงานในชุมชนและประสานทางโรงเรียนมาช่วยจัดกิจกรรมร่วมกัน โรงเรียนก็จะเข้าร่วมงาน เช่น จัดนิทรรศการวิชาการ ของวงดุริยางค์ไปแสดง จัดขบวนรณรงค์ถือป้ายผ้าก็จะส่งครูและนักเรียนไปร่วมงาน

“ สิ่งต่างๆ ที่หน่วยงานร้องขอมาว่าเป็นกิจกรรมร่วม นิทรรศการหรือว่าให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรมเราก็จะรับทั้งหมด ทำให้งานนั้นมันดำเนินไปได้ ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ,สัมภาษณ์,14 มกราคม 2548)

“ บุคลากรเราก็ไปช่วย อย่างมีที่ไหนเปิดงานต้องการ วงดุริยางค์เราก็ไปช่วย นักเรียนก็ไปช่วยรณรงค์ทำป้ายแต่งเนื้อแต่งตัวก็ไป ไปร่วมด้วยช่วยกัน เขาก็จะช่วยเราตลอด ” (บุญส่ง เงามาม,สัมภาษณ์,14 มกราคม 2548)

2.1.2 การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน

ในประเด็นเรื่องการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ทั้งในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร คุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชนและการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรหลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยนำผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ ครูต้นแบบภายในโรงเรียน และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยเข้ามาเป็นวิทยากร การสนับสนุนให้ลาศึกษาต่อได้ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ มีระบบนิเทศภายในแบบเพื่อนนิเทศเพื่อน นิเทศตนเองและเป็นคณะกรรมการนิเทศตามระยะที่กำหนดและมีเครือข่ายครูแกนนำช่วยดูแลครูในสายชั้นเดียวกัน จัดให้มีศูนย์วิชาการเพื่อให้ศึกษาด้วยตนเองและปรึกษากับครูต้นแบบ การให้บริการนิเทศแบบกัลยาณมิตรของครูต้นแบบเป็นรายบุคคล

“ ก็หลายวิธีนะ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการความรู้ใหม่ๆ แล้วเราก็ให้ครูลาศึกษาต่อได้ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ นี่ก็เพิ่งจบปริญญาโทของครุศาสตร์ จุฬาฯ มา 1 คน แล้วก็มีการนิเทศภายใน มีศูนย์วิชาการเพื่อครูที่สนใจจะทำผลงานให้ศึกษาด้วยตนเอง ” (บุญส่ง เงามาม,สัมภาษณ์,14 มกราคม 2548)

ในส่วนคุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชน พบว่า บุคลากรของฝ่ายโรงเรียนวัดไทรใหญ่มีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันในเรื่องคุณลักษณะของบุคลากรที่ควร

พัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชน โดยผู้บริหารจะให้ความสำคัญในเรื่องของความเป็นคนในพื้นที่และเข้าช่วยเหลือชุมชน ส่วนครูผู้สอนจะให้ความสำคัญเรื่องความเป็นคนในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่มองว่า การเป็นคนในชุมชนเป็นคนในพื้นที่และเข้าหาชุมชนช่วยงานชุมชน เป็นคุณลักษณะที่สำคัญ แล้วเมื่อเข้าหาชุมชนก็จะเข้าใจปัญหาในชุมชนและคนในชุมชนจะให้การยอมรับ

“ ถ้าในส่วนของผมเนี่ย ผอ.เป็นตัวอย่างได้เลย หนึ่งเขาเข้าไปช่วยเหลือชุมชน เข้าไปคลุกคลีกับคนในชุมชน แล้วเขาเป็นคนในพื้นที่ สองคือเขาช่วยงานชุมชน ตอนนี้เขาเป็นพิธีกรในงานชุมชน ที่นี้พอชุมชนขอความช่วยเหลืออะไร เขาจะช่วยเหลือทันที ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

“ น่าจะเป็นคนที่เข้าใจชุมชนด้วยแล้วก็ต้องรู้ปัญหา จิตใจต้องหนักแน่น มีสัมมาคารวะ ” (สุพันธ์ เกตุกราย, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

“ มนุษย์สัมพันธ์อันดีอันดับหนึ่งเลย ความรับผิดชอบที่มีต่อชุมชน แล้วก็ทำให้ชุมชนเขารู้สึกว่าเรามีความจริงใจต่อกัน แล้วร่วมแรงร่วมใจ ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

“ ครูที่เข้าร่วมกับชุมชนน่าจะเป็นครูพื้นที่ แล้วก็ชุมชนก็ต้องยอมรับ อย่างของครู ครูเป็นคนในพื้นที่ตรงนี้ เราดูจากที่เขาใจกับเรา เราก็ให้กับเขาตรงนั้น ผลก็ออกมาดี อย่างเราไปทำงานให้กับเขา พอครูมีงานอะไร เอ่ยปากก็ทันที ” (ดุษณี จันทรแก้ว, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

“ ก็ต้องเป็นคนกล้าแสดงออก เปิดเผย พูดกับเขาเพื่อจะได้ข้อมูล ต้องพยายามเข้าหา ” (สุร่าย อนุพนธ์วิทยา, สัมภาษณ์ ,7 กุมภาพันธ์ 2548)

ส่วนการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน พบว่า ทักษะเกี่ยวกับการเข้าหาชุมชนของบุคลากร โรงเรียนวัดไทรใหญ่ต่างก็คิดแตกต่างกันไปแต่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน บางส่วนมีความคิดเห็นว่าการเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องไม่ยากเนื่องจากชาวบ้านในชุมชนชนบทจะให้การยอมรับในตัวครู จะผูกพันและศรัทธาครูเพราะครูในโรงเรียนคือเด็กในชุมชนที่เรียนประถมศึกษาจบในโรงเรียนนั้น เมื่อเรียนปริญญาตรีจบก็กลับมาเป็นครูในโรงเรียนที่ตัวเองเป็นศิษย์เก่าจึงผูกพันและอยากพัฒนาท้องถิ่นในชุมชนตัวเอง คนในชุมชนเมื่อเห็นโรงเรียนและชุมชนพัฒนา ก็อยากช่วยเหลือโรงเรียนไปอย่างต่อเนื่อง

“ ที่นี้ครูจะเข้าหาชุมชนไม่ยากนะ พอดิว่ครูทำงานที่นี่ที่เดียวเลย 30 ปี แต่ถ้าจุดอื่นในเมืองไม่รู้แน่ แต่ที่นี้จะติดครู จะยอมรับเราจะศรัทธาในตัวครู ” (ดุษณี จันทรแก้ว, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

“ ถ้าเป็นชุมชนชนบทครูที่เข้าชุมชนหาง่าย ถ้าชุมชนเมืองไม่แน่ใจ ครูอยู่มา 3 โรงเรียนโรงเรียนแรกก็เป็นชุมชนชนบท อันนั้นก็ความสำเร็จสูงเพราะว่าคนที่จบมหาวิทาลัยแล้วประสบความสำเร็จกลับมาช่วยโรงเรียน สิ่งสำเร็จตรงนั้นได้เพราะครูตรงนั้นเป็นครูในชนบท เขาถือว่า

โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัด เขาก็จะกลับมา แต่โรงเรียนที่สองเป็นชุมชนเมืองที่จังหวัดนนทบุรี ผู้บริหารขาดมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง แต่ว่ามนุษยสัมพันธ์ในโรงเรียนก็ไปได้ เพราะเขามุ่งเน้นที่จะพาครูและนักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายข้างหน้า แต่ปรากฏว่าสิ่งแวดล้อมตรงนั้น การให้ความร่วมมือมีน้อย แต่เขาก็อยากจะส่งลูกมาเรียน แต่ถามจะถามว่าการให้ความร่วมมือในการระดมทรัพยากรทุกอย่างตรงนั้นจะยาก แต่พอมาอยู่โรงเรียนวัดไทรใหญ่ มันจะเห็นภาพของการระดมทรัพยากรง่ายมาก ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

ในขณะที่บุคลากรอีกส่วนหนึ่ง มองว่า การจะให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องยากเพราะถ้าหากไม่ใช่คนในท้องถิ่นหรือในพื้นที่จะไม่ค่อยสนใจชุมชน ต้องมีเหตุการณ์จำเป็นจึงจะเข้าชุมชนและบางส่วนคิดว่าคนที่พอจะเข้าชุมชนได้ก็จะต้องมีคุณลักษณะบุคลิกภาพหรือความสามารถพิเศษจึงจะเข้าหาชุมชนได้

“ อ้อ หายากนะคะ อย่างที่โรงเรียนนี้อย่างที่ออกชุมชนจริงๆ จะมีอยู่ไม่กี่คน ยกตัวอย่างง่ายๆ เวลาโรงเรียนมีงาน จำหน่ายบัตรหรือของของบริจาคชุมชนนี้จะไม่ค่อยมีใครไป ก็จะเกี่ยวกับ 10 คนก็จะมีสัก 3-4 คน ” (สุนันท์ เกตุกราย, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ ก็คิดว่าน่าจะยากหน่อยนะ ในส่วนความคิดของผมนะ เพราะว่าคนส่วนใหญ่ยังไม่ใช่คนในท้องถิ่นเขา เขาก็จะไม่ค่อยสนใจ คือ ถ้ามันจำเป็นจริงๆถึงจะเข้าไป ปกติเขาก็จะไม่เข้าไป ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ มันก็ยากนะ คนๆ นี้จะต้องมีบุคลิกที่แบบเข้ากับชุมชนได้ดี และต้องมีความสามารถพิเศษที่จะช่วยเหลือชุมชน ” (สุหร่าย อนุพนธ์วิทยา, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2548)

2.1.3 บทบาทของครู

ในส่วนบทบาทของครูทั้ง ในการส่วนจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน การเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชนและการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

ในด้านจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน พบว่า ครูในโรงเรียนวัดไทรใหญ่เข้าไปมีบทบาทเป็นผู้วิเคราะห์ (Analyst) ความต้องการและปัญหาของคนในชุมชน โดยนำปัญหาที่มีอยู่ในชุมชน คือ ปัญหากองขยะในอำเภอไทรน้อย เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนโดยเชิญวิทยากรและครูเองได้ร่วมกันทำหน้าที่กระตุ้น (Stimulator) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) โดยสอนถึงปัญหาขยะในชุมชนและวิธีการลดขยะโดยการแยกขยะเพื่อนำส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้มารีไซเคิลโดยเชิญวิทยากรเข้ามาสอนทำสิ่งประดิษฐ์ ส่วนที่ขายได้ก็นำไปขายส่วนที่ย่อยสลายได้ก็เชิญวิทยากรมาสอนทำปุ๋ยชีวภาพและพาไปดูสถานที่จริงในการทำปุ๋ยชีวภาพ

ไปดูกองขยะ ไปดูศูนย์รีไซเคิลที่มีการซื้อขายขยะเพื่อให้เด็กเห็นวิธีแนวทางการแก้ปัญหาขยะในชุมชน

“ การกำจัดขยะเราก็แยกมารีไซเคิลทำอะไรสารพัดอย่าง ส่วนที่แยกขายได้เราก็ขาย แล้วก็ทำสิ่งประดิษฐ์ แล้วก็เชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาให้เด็กเขาได้มีตัวเลือกของการกำจัดขยะ ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

“ ที่ผ่านมาก็มีเรื่องปฎิชีวิภาพก็นำเข้ามา แล้วก็พาเด็กไปเรียนด้วย แล้วก็ทำขยะรีไซเคิล ทำขนมไทยเราก็เชิญเขาเข้ามา รอพอปีหนึ่ง เราจัดนิทรรศการ เราก็เชิญเขาเข้ามา ” (คุณณี จันทรแก้ว, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

นอกจากนี้ ในชุมชนตำบลไทรน้อยยังมีปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตร เพาะปลูกไม้ประดับพวกบอนสี กล้วยไม้ ทางครูในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านเหล่านั้นเข้ามาเป็นวิทยากรสอนเกี่ยวกับวิธีการเพาะเลี้ยง การขยายพันธุ์และส่งขาย และพานักเรียนไปดูสถานที่จริงเพื่อให้เด็กได้ลงชุมชนและไปสัมผัสแหล่งเรียนรู้โดยตรง เมื่อครบหนึ่งปีทางโรงเรียนก็จะจัดงานวันวิชาการ โดยเชิญวิทยากรท้องถิ่นที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านต่างๆ เข้ามาจัดแสดงผลงานภายในโรงเรียน

“ เราจะเชิญภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามา ส่วนใหญ่จะเป็นสาขาของการเกษตร ทำงานประดิษฐ์ เพราะนี่จะเป็นเรื่องของปลูกพันธุ์ไม้ส่งนอก อย่างฟาร์มกล้วยไม้ ก็จะให้เด็กไปเรียนรู้ ไปแล้วก็ได้กล้วยไม้กลับมาโรงเรียน มีงานก็มีกล้วยไม้ให้ใช้ ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

ในส่วนการเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชน พบว่า ทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นโดยเข้าไปมีบทบาททั้งเป็นกรรมการ ผู้ร่วมงานและผู้ช่วยงาน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นคนที่เข้าหาชุมชน เมื่อมีงานต่างๆ ในชุมชน เช่น งานปีใหม่ งานสงกรานต์ งานทอดกฐิน ผู้อำนวยการจะเข้าไปเป็นเลขานุการแล้วจะนำครูในโรงเรียนเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย นอกจากนั้นครูที่มีความสามารถพิเศษก็จะได้รับการไหว้วานจากคนในชุมชนให้ไปช่วยงานต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น บางครั้งไปตามถึงบ้านก็มี

“ เมื่อมีการจัดงานเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นงาน OTOP งานประเพณีพื้นบ้าน งานทอดกฐินตามประสาชาวบ้านหรือจะงานแห่เทียนลอยกระทง อะไรอย่างนี้นะ ทุกอย่างผู้บริหารก็จะเข้าไปเป็นเลขานุการของงานตรงนั้น คณะครูก็จะเข้าไปร่วมเป็นกรรมการด้วย ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

“ บทบาทอื่นเราก็ต้องไปช่วยเหลือเขา อย่างเช่นมีงานอื่นๆ เขาขอมาเราต้องไป เราต้องไม่ไปเป็นแขกนะ เขาทำอะไรเราต้องทำ อย่างงานศพเราไปช่วยเขาจัดดอกไม้ ช่วยนุ่งช่วยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของผู้ร่วมงาน อย่างงานอำเภอ งานอบต. งานเทศบาล งานเทศบาล บอกมานี่ เราก็ไป บางครั้ง

เขาไม่มาบอกที่โรงเรียนนะ บางครั้งมาบอกที่บ้านเราก็ต้องไป อันนี้ก็เป็นส่วนดีเวลาที่เราขออะไรเราก็จะได้ ” (คุณฉนิ จันทรแก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

อีกทั้งบุคลากรในโรงเรียนจะเข้าไปเป็นกรรมการสามัญในองค์กรชุมชน เช่น กรรมการสมาคมโรงเจ กรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อเสนอความคิดเห็นและบริหารงาน

“ เป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการในชุมชน มีส่วนที่จะเข้าไปเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างนี้ มีส่วนเป็นที่ปรึกษาเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน อย่างเช่นโรงเจ สมาคมโรงเจตรงนี้ ผอ.เขาก็เป็น ภรรยาเขาก็เป็น เวลาที่มีประชุมจะพัฒนากันอย่างไรจะช่วยเหลือกันตรงไหน ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

ในประเด็นการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทางโรงเรียนประสานงานกับหลายหน่วยงานในชุมชนเพราะผู้อำนวยการเข้าร่วมงานกับทุกองค์กรในชุมชน แต่จะประสานงานกับทางเทศบาลบ่อย เนื่องจากโรงเรียนวัดไทรใหญ่อยู่ในสังกัดโรงเรียนของสำนักเทศบาลตำบลไทรน้อย อีกทั้งนายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาลก็เคยเป็นครูที่ทำงานในโรงเรียนวัดไทรใหญ่ โรงเรียนจึงมีสายสัมพันธ์และได้รับความช่วยเหลือจากเทศบาลอย่างต่อเนื่อง

“ มีเทศบาล มีอบต. มีส่วนบ้างเพราะเราอยู่ในเขตเทศบาล จะมีตรงนี้มากหน่อย ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ แล้วของเราเองนี่ ประธานกรรมการสถานศึกษาก็เป็นนายกเทศมนตรี แล้วปลัดเทศบาลก็ครูที่เกษียณอายุที่นี่ ผู้นำชุมชนของท้องถิ่นก็จะเป็นครูที่ออกจากโรงเรียนนี้ เพราะฉะนั้นความเชื่อมโยง ความช่วยเหลือ ความต่อเนื่อง ความสัมพันธ์มันแน่นแฟ้น พอมีงานอะไรก็จะช่วยเหลือกันหมด ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

2.1.4 การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน

2.1.4.1 การจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง

ในส่วนการจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง จากการสัมภาษณ์พบว่าทางโรงเรียนวัดไทรใหญ่ได้นำปัญหาที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้แก่ ปัญหาขยะและนิสัยการทิ้งขยะไม่เป็นที่ของนักเรียน มาจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสอนนักเรียนให้ลดปริมาณขยะ คือ หลักสูตรท้องถิ่นภูเขาของเรา ชาวไทรน้อย โดยสอนแบบบูรณาการในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอนการแยกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือนำไปขายได้ นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้จัดทำที่แยกขยะเป็นประเภทต่างๆ ซึ่งมีขนาดใหญ่ไว้ให้นักเรียนภายในโรงเรียนเพื่อเป็นการฝึกวินัยการทิ้งขยะของนักเรียน อีกทั้งทางโรงเรียนมีการสอนทำสิ่งประดิษฐ์จากขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ได้ใหม่ รวมถึงมีการคัดเลือกขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ประกอบกิจกรรมเพาะเห็ดฟาง

“ โดยเฉพาะเป็นเรื่องของขยะ ปัญหาของเราชาวไทรน้อยก็คือ มีภูเขาขยะ พอหน้าหนาว ขึ้นมาก็จะส่งกลิ่นเหม็นเรื่องของขยะในท้องถิ่นนี้เราก็เขียนเป็นหลักสูตรท้องถิ่นของสถานศึกษาเลย ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ ที่นี้ก็จะมียุทธศาสตร์ท้องถิ่นภูเขาขยะของเราชาวไทรน้อย ตรงนี้มันเกิดมาจากปัญหาขยะในท้องถิ่น ที่มาจากความไม่มีวินัยในตนเองตั้งแต่เด็ก ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้เชิญผู้ประกอบการที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ในชุมชนมาเป็นวิทยากรท้องถิ่นและนำเด็กนักเรียนลงชุมชนไปศึกษายังสถานที่จริง

“ ใช้แบบสอบถามด้วยว่าผู้ประกอบการมีอาชีพอะไร เราก็จะสามารถดูได้ว่า ภูมิปัญญาท้องถิ่นเรามีอะไรบ้าง อย่างเช่นมีสวนกล้วยไม้เนี่ย เราสามารถให้เด็กเราไปเรียนรู้ได้ไหม นอกจากเชิญมาแล้ว เราสามารถพาเด็กไปตรงนั้นได้ด้วย ไปที่แหล่งเรียนรู้ด้วย สวนกล้วยไม้เราก็ไปมาแล้ว ไร่สวนผสมเราก็ไปมาแล้ว เด็กจะได้ลงไปชุมชนเลย ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

2.1.4.2 การจัดหลักสูตรอาชีพจะเป็นศูนย์กลาง

ในประเด็นการจัดหลักสูตรอาชีพจะเป็นศูนย์กลางพบว่า ทางโรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมอาชีพทั้งการพานักเรียนไปดูงานนอกสถานที่ เช่น ไปดูงานแสดงสินค้า OTOP ที่อำเภอไทรน้อย ไปดูการขยายพันธุ์ไม้ประดับ และมีการเชิญวิทยากรบรรยาย มาสาธิตการทำ เช่น ติดต่อกลุ่มแม่บ้าน OTOP มาสอนทำยาสมุนไพร

“ งาน OTOP ที่อำเภอไทรน้อย เราก็จะพาเด็กไปดูพอเราไปดูเราว่าสินค้าตัวนี้ หรือว่างานฝีมือตัวนี้ พอที่เด็กเราจะทำได้ไหม ถ้าทำได้เราก็ติดต่อ ตอนนี้เราก็ติดต่อ OTOP ทำยาสมุนไพร ซึ่งวันนี้ครูก็นำมาแล้ว เชิญมาแล้วมาทำมาสอนให้กับนักเรียน แล้วเด็กก็จะมีรายได้เสริม ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

นอกจากนั้นโรงเรียนจัดกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมอาชีพตามที่เด็กถนัดที่สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปราชญ์ชาวบ้านได้เคยมาสอนภายในโรงเรียน เช่น ชุมนุมเพาะเห็ดฟาง ชุมนุมดนตรีนาฏศิลป์

“ เรามีชุมนุมส่งเสริมอาชีพ เราก็จะสอนทำขนม ชุมนุมต่างๆ สาขาอาชีพ เด็กถนัดอะไรเราก็เอา อย่างครูดนตรีทางด้านดนตรีนาฏศิลป์ เราก็ให้เขารำมีงานอะไร เราก็จะมีทั้งเด็กร้อง เด็กรำ เด็กเป็นแดนเซอร์ เขาก็จะมีหนังสือมาขอเด็กไป งานปีใหม่งานเฉลิมฯ แล้วเรามีวงดนตรีดุริยางค์ เขาก็จะมาเอาไป ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

ส่วนการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพทางโรงเรียนไม่ได้จัดให้โดยตรงเพราะผู้บริหารโรงเรียนกล่าวว่า นักเรียนส่วนใหญ่เมื่อเรียนจบจากชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดไทรใหญ่ก็จะเข้าศึกษาต่อ

ในชั้นมัธยมศึกษาต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษาในชุมชน ทางโรงเรียนจึงไม่ค่อยเน้นด้านแนะแนวอาชีพ แต่ในทุกปีทางโรงเรียนจะจัดนิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน อาชีพและผลิตภัณฑ์ในชุมชนในวันวิชาการ หากนักเรียนหรือคนในชุมชนสนใจเรื่องอาชีพต่างๆ ในชุมชนก็สามารถศึกษาข้อมูลและฝึกอาชีพได้

“ ส่วนใหญ่เรื่องแนะแนวอาชีพ เราจะไม่ค่อยเน้นเพราะเรามีเด็กถึงแค่ประถม แต่เราก็มีในเรื่องของงานชุมชนทำขนม ทำดอกไม้ประดิษฐ์นะ ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ ในวันวิชาการเราจะมีเดินทึ่ให้ เพาะเห็ดฟาง การทำปุ๋ยชีวภาพ การขยายพันธุ์พืชทั้งไม้ดอกไม้ประดับ งานประดิษฐ์จากเศษวัสดุสมุนไพรไทยที่เขาใช้กับสารเคมีในชีวิตประจำวัน เทียนไขไต้ยุง ตะไคร้หอม แชมพูน้ำมะกรูด สบู่จากมะขาม มะนาว ก็จะมาจัดแสดง ถ้าผู้ปกครองสนใจก็เรียนรู้ฟรี มาฝึกอาชีพได้เลย ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

2.1.4.3 การให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน

ในประเด็นการให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน จากการสัมภาษณ์บุคลากรของโรงเรียนวัดไทรใหญ่ พบว่า โรงเรียนให้บริการสถานที่และสิ่งของกับชุมชนบ่อย ในอดีตทางโรงเรียนให้บริการอาคารเป็นห้องประชุมของโรงเรียนแต่ปัจจุบันได้ทูลห้องประชุมทิ้งเพื่อสร้างอาคารเรียนใหม่ซึ่งกำลังก่อสร้างอยู่ ส่วนสถานที่ ทางโรงเรียนจัดสนามหญ้าและลานกีฬาซีเมนต์ให้เป็นลานกีฬาต่อต้านยาเสพติด โดยเปิดไฟสปอร์ตไลท์ถึง 21.00 น. โดยมีกลุ่มวัยรุ่นเข้ามาเล่นกีฬาเป็นประจำ นอกจากนั้นคนในชุมชนและหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนจะเข้ามาใช้สนามหญ้าเพื่อใช้จัดงานเลี้ยง จัดแข่งกีฬาเสมอ ในส่วนการให้บริการอุปกรณ์ หากชุมชนมีงานก็จะมาขอยืมโต๊ะเก้าอี้โรงเรียนไปใช้

“ ก็หลายด้านนะ ที่สนามนี้จัดประจำ กีฬาของอำเภอก็มาลงที่นี่ เย็นๆ ก็มีเปิดไฟให้ เสียไฟตลอด ก็เป็นวัยรุ่นมาเล่นฟุตบอล เล่นบาส เล่นกีฬากันตลอด เราก็เสียค่าไฟกันหน่อย ผอ.ก็บอก เราก็ยอมนะ เมื่อเขาต้องการจะเล่น เราก็ยอมเสียไฟหน่อย แล้วก็มีอุปกรณ์บางที่เราปล่อยมาก อย่างโต๊ะที่โรงอาหาร บางทีเขาก็มาเอารถขนไปวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ขอยืมหน่อย นักการเราก็เอา!เอาไป ส่งไปก็ตัวก็ไม่วู้ เราก็บริการทุกอย่างเท่าที่เราให้เขาได้ ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ ที่นี้ส่วนมากจะเป็นเรื่องกีฬา นะ มาใช้สนาม มาใช้ห้องประชุมในเมื่อก่อนนะ ” (สุหรัย อนุพนธ์วิทยา, สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2548)

“ เราให้ประชาชนเข้ามาใช้สถานที่ของเราเป็นลานกีฬาด้านกัยยาเสพติด ตอนกลางคืนเขาก็จะมาเล่นกีฬากันหรือเวลาที่เขาจะแข่งกีฬาในชุมชน เช่น กีฬาสามัคคีจะเป็นกีฬาระหว่างหน่วยงานในอำเภอทั้งหมดที่นี้ก็คือเจ้าภาพ ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ เราอยากให้ชุมชนของเราเข้มแข็งและห่างไกลยาเสพติด โรงเรียนเราก็เลยตั้งลานกีฬา ด้านยาเสพติดเป็นโรงเรียนเปิดให้ชาวบ้านเขาเข้ามาเล่นที่ลานกีฬา เปิดไฟ 2 ดวงเลย ให้วัยรุ่นเข้ามา ปัญหายาเสพติดก็ลดลง ” (สุนันท์ เกตุกราย, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ เราให้บริการด้านสถานที่ เรื่องสถานที่ งานพิธีต่างๆ ของโรงเรียน เราจะ...เป็นอันดับหนึ่งเลยละ อำเภอก็ไม่พอลงจังหวัดอีก ” (คุณฉวี จันทร์แก้ว, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

2.1.4.4 การพัฒนาชุมชน

ในส่วนการจัดหลักสูตรให้บริการชุมชนจากการสัมภาษณ์พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาชุมชน ได้แก่ โครงการคลองสวยน้ำใสและหลักสูตรท้องถิ่นภูเขาชะงะของเราชาวไทรน้อย โครงการคลองสวยน้ำใสเป็นโครงการที่ส่วนกลางเสนอมาให้โรงเรียน โดยโรงเรียนทำงานร่วมกับสำนักงานเทศบาลตำบลไทรน้อยและองค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อย กำจัดผักตบชวา กำจัดสวะในคลองข้างโรงเรียน

“ ตอนนี้ก็มีโครงการคลองสวยน้ำใสที่ไปร่วมกับชุมชน ไปกำจัดสวะ ผักตบ เป็นโครงการที่มีงบประมาณ พองบประมาณหมดก็จบโครงการโครงการนี้จบ. เทศบาล ก็ช่วยนะ เป็นโครงการของพระราชินี ให้งบมาโรงละ 1 หมื่น ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ เรื่องของคลองสวยน้ำใส แก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ร่วมมือกับชุมชน เพราะรอบๆ โรงเรียนก็จะมีคลอง 2 ด้าน จะทำอย่างไรให้คลองตรงนี้สะอาด เป็นโครงการที่เราขอทุนมาแล้วก็ทำพร้อมๆ กันทั้งชุมชนและโรงเรียน ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

อีกส่วนคือ หลักสูตรท้องถิ่นภูเขาชะงะของเราชาวไทรน้อย เป็นกิจกรรมที่จัดในโรงเรียน ก่อนแล้วทางโรงเรียนขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครอง สำนักงานเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรในชุมชนให้ช่วยกันแยกขยะ เพื่อลดปริมาณขยะในชุมชน โดยโรงเรียนมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนิสัยการทิ้งขยะและการแยกขยะทั้งใน 3 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคล (Individual Change) คือ การเปลี่ยนแปลงนิสัยในตัวนักเรียนเอง ในระดับองค์กร (Organization Change) คือ การเปลี่ยนแปลงนิสัยของคนในโรงเรียนวัดไทรใหญ่ และระดับชุมชน (Community Change) คือ การเปลี่ยนแปลงนิสัยของคนในตำบลไทรน้อย

“ ตัวต่อไปก็ ภูเขาชะงะของเราชาวไทรน้อย ตรงนี้ก็ขอความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน ในการแยกขยะเพื่อให้ขยะน้อยลงเป็นการปฏิบัติทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเพราะว่าเราเรียนจากห้องเรียนสู่โรงเรียน จากโรงเรียนสู่ชุมชน ไปดูกองขยะในชุมชน ไปดูศูนย์ไร่เฉลิมที่เขามีการซื้อขาย เมื่อเกิดความเข้าใจ ก็จะเกิดการแยกขยะ ขยะก็จะลดลงเพราะส่วนหนึ่งสามารถนำไปขายได้ แล้วเราก็นำเงินมาสร้างที่แยกขยะให้ชัดเจนในโรงเรียน เด็กเขาจะฝึกนิสัยไปทุกวัน พาไปสู่ที่บ้านเขาก็จะแยกขยะ ” (สิริมา กลิ่นกุหลาบ, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ คือว่า เรื่องนี้เราประชุมร่วมกันกับผู้ปกครองแล้วก็กรรมการสถานศึกษามีปัญหาอะไรก่อนจะทำหลักสูตรเพราะว่าหลักสูตรนี้มันจะต้องมาจากสภาพปัญหาในท้องถิ่นเขาอยากให้มีปัญหาเรื่องกลิ่นขยะเน่าเหม็น ปัญหาเรื่องในบ้านบางที่เด็กก็ไม่เข้าใจเรื่องแยกขยะ ครูก็เราเอานำเข้ามาทำหลักสูตรท้องถิ่น ผู้ปกครองเขาจะแสดงความคิดเห็นจะบอกเลยว่า เรื่องของความสกปรก เรื่องของขยะ บางที่เด็กมันก็แสดงว่าท้องถิ่นของเราเนี่ย การทิ้งขยะอะไรเนี่ย มันยังเป็นปัญหา ตอนประชุมกรรมการสถานศึกษา ประชุมผู้ปกครอง ผู้นำองค์กรท้องถิ่น เขาก็จะคุยกันถึงเรื่องนี้ ” (บุญส่ง เงามาม, สัมภาษณ์ ,14 มกราคม 2548)

โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

2.1 ลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน

2.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ในประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในชุมชน มีลักษณะความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมทั้ง 2 ทาง คือ ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน และโรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

โดยในส่วนของความสัมพันธ์ที่ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ พบว่า คนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนได้แก่ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านและกลุ่มชาวบ้าน กลุ่มพระสงฆ์และกลุ่มผู้ปกครอง โดยทั้ง 4 กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนดังนี้ ในส่วนชาวบ้านที่มีความรู้เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ทางโรงเรียนก็จะเชิญมาเป็นวิทยากรสอนให้กับนักเรียน สำหรับชาวบ้านก็จะสนับสนุนด้านเงินทุน เช่น มาช่วยตั้งกองทุนให้กับโรงเรียน ให้เงินสนับสนุนสร้างโรงอาหารใหม่ บริจาคเป็นสิ่งของให้ทางโรงเรียน หากชาวบ้านคนใดไม่มีความรู้เฉพาะทางไม่มีเงินไม่มีของก็จะมาช่วยเป็นแรงงาน สำหรับชาวบ้านก็จะเข้ามามีส่วนร่วมอีกทางหนึ่งคือ ในด้านความคิดเห็น เนื่องจากเป็นชุมชนชนบท ชาวบ้านก็จะเสนอความคิดเห็นผ่านครูไปบอกผู้อำนวยการโรงเรียน บางทีเข้ามาคุยกับผู้อำนวยการโรงเรียนโดยตรง ในกลุ่มพระสงฆ์จากวัดบางน้อย โดยเฉพาะเจ้าอาวาสวัดบางน้อยจะให้การสนับสนุนเงินให้โรงเรียนเป็นจำนวนมากในแต่ละปีและเข้ามาเทศน์ให้ครูและนักเรียนในวันพระ ส่วนผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมโดยการเสนอความคิดเห็นจากการที่พบปะพูดคุยระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับผู้ปกครองในชีวิตประจำวัน เช่น ช่วงเย็นที่ผู้ปกครองมารับก็เดินมาคุยกับผู้ปกครองโรงเรียนคุยกันระหว่างงานที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น งานวันเด็กและจากการประชุมผู้ปกครอง

“ เอ้า ! คุณครูฝากข้อตรงนี้ไปบอก ผอ.ด้วย เราก็รับฝากไปบอก รับฟังเขา บางทีก็ช่วยแก้ปัญหาภาพจากหลายๆ ให้บวกขึ้นมากหน่อย ” (มณี บุญญาติศัย ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ เราอยู่ตรงนี้ชุมชนก็ให้ความร่วมมือดีนะ ชุมชนมาร่วมกันตั้งกองทุนให้กับโรงเรียนถึง 5-6 แสนบาท ” (ประกิจ ธนิกกุล,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ ส่วนหนึ่งก็จะได้วิทยากรท้องถิ่นมาช่วย แล้วเราก็เอื้อความสัมพันธ์ด้วยกัน ” (ดร.ฉมา พ่วงพิศ ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ ทั้งหมดในแรงกายและกำลังเงิน แล้วก็ข้าวของแล้วแต่เขาพร้อมที่จะให้ คนจะเยอะ เงินก็เยอะอย่างหลวงพ่อก็จะให้ก็เยอะ ” (จรรยา หุ่นดี ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ จะมีผู้ปกครองมาส่งเด็ก ฝากเด็กอนุบาล เราก็จะเข้าไปคุยด้วยก็คุยกันไป เราก็อาจจะได้สิ่งที่ดีบ้างสิ่งที่เราจะต้องพัฒนาบ้าง คือ ถ้าเราประชุมอย่างเดียวปีละครั้ง 2 ครั้ง มันก็คงจะไม่ได้อะไรคงไม่ทัน หรือบางทีโรงเรียนจัดงานต่างๆ เช่น งานวันเด็ก เราก็เชิญชุมชนเข้ามาร่วม เขาก็อาจเอาความคิดหรือปัญหาที่พบเข้ามาบอก เราก็จะได้ในส่วนที่เป็นความต้องการของชุมชน ” (ประกิจ ธนิกกุล,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

ในส่วนความสัมพันธ์ที่โรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน พบว่า โรงเรียนจัดให้มีมุมสนามเด็กเล่นมีเครื่องเล่น 5-6 ชนิดและมีสนามหญ้ากว้าง พอเวลาเย็นๆ ก็จะมีเด็กๆ และชาวบ้านเดินมาใช้บริการประจำ อีกส่วนหนึ่งที่โรงเรียนจัด คือ ห้องสมุดของโรงเรียนที่เปิดให้คนทั่วไปเข้ามาใช้ และให้บริการในด้านบุคลากร ทางโรงเรียนจะส่งครูและนักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น รวมถึงการช่วยคำปรึกษาให้คนในชุมชน

“ บริการที่โรงเรียนให้ไม่มากนักนะ ก็จะมีห้องสมุดถ้าชุมชนที่เด็กโตหน่อยอยากหาข้อมูลก็เข้ามาดูได้ แต่ส่วนมากจะเป็นเรื่องคำปรึกษาปรึกษามากกว่าที่พอจะช่วยเหลือกันได้ ชาวบ้านก็จะเข้ามาใช้สนามเด็กเล่นกันเป็นประจำทุกวันทุกเย็น ” (จรรยา หุ่นดี ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

2.1.2 การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน

ในประเด็นเรื่องการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ทั้งในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อบรมของบุคลากร คุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชนและการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อบรมของบุคลากร พบว่า โรงเรียนวัดบางน้อยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรจัดการเรียนการสอน โดยใช้แผนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมให้บุคลากรใช้นวัตกรรมการสอนใหม่ๆ มีการจัดระบบนิเทศภายในโรงเรียน และมีการสนับสนุนให้บุคลากรค้นคว้าวิจัยด้านการสอนเพื่อจัดทำผลงานทางวิชาการ

“ ที่นี้ก็จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูบ่อยๆ ให้จัดการเรียนการสอนโดยใช้แผนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมให้บุคลากรใช้นวัตกรรมการสอนใหม่ๆ ซึ่งครูเราหลายคนที่นี่ก็เป็นคนคิดวิธีการสอนใหม่ๆ ขึ้นมาหลายคน มีการจัดระบบนิเทศภายในโรงเรียนตามสายงานทั้ง 6 ฝ่าย และเรามีนโยบายส่งเสริมให้ครูค้นคว้าวิจัยด้านการสอนเพื่อจัดทำผลงานทางวิชาการของตัวเอง ” (ประกิจ ธนิกกุล, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2548)

ในส่วนคุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชน พบว่า บุคลากรในโรงเรียนวัดบางน้อยมีความคิดเห็นที่ใกล้เคียงกันในเรื่องคุณลักษณะของบุคลากรที่ทำงานร่วมกับชุมชน โดยผู้บริหารจะให้ความสำคัญในเรื่องของความใกล้ชิดและความเข้าใจชุมชน ส่วนครูผู้สอนจะให้ความสำคัญเรื่องความเป็นคนในท้องถิ่นเป็นคนในพื้นที่เพื่อความเข้าใจชุมชน โดยบุคลากรส่วนใหญ่มองว่า ความเป็นคนในท้องถิ่นเป็นคนในพื้นที่ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเป็นคนที่เข้าใจชุมชน เป็นคุณลักษณะที่ควรพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือ ควรมีความรู้เกี่ยวกับชุมชนเพื่อจะเข้าไปช่วยเหลืองานชุมชนได้

“ สิ่งที่ชุมชนอยากได้ คือ ความใกล้ชิด ความคุ้นเคยที่จะต้องไปสัมผัสว่า เขาต้องการอะไรเป็นหลัก ” (ประกิจ ธนิกกุล, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2548)

“ ส่วนมากครูที่นี่จะเป็นครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แล้วก็เป็นคนท้องถิ่น เมื่อเป็นคนท้องถิ่นกับชุมชน ก็คือเป็นสิ่งเดียวกันไม่ว่าจะเป็นโรงเรียน ไม่ว่าจะที่บ้าน เพราะว่าคนส่วนมากจะเป็นคนในชุมชน ก็จะสนิทสนมกับคนในชุมชนมาก เข้าใจกันดี ” (จรรยา หุ่นดี , สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2548)

“ หนึ่งในนั้นต้องเป็นคนที่เข้ากับท้องถิ่นเข้ากับชุมชนได้ คือ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั่นเอง สองต้องมีความรู้ในสิ่งที่เราจะเข้าไปช่วยชุมชนด้วย ถือว่าสองอย่างนี้สำคัญที่สุด ” (มณี บุญญาดิษฐ์, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2548)

“ หนึ่งในนั้นต้องมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับชุมชนอย่างดี สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากคือจะต้องมีความเสียสละ สามารถที่จะปฏิสัมพันธ์กับชุมชนได้เป็นอย่างดี แล้วก็นำสิ่งที่ตนเองรู้ นำสิ่งที่ชุมชนต้องการมาประสานร่วมกัน แล้วก็นำไปสู่เป้าหมายร่วมกัน จึงจะจัดกิจกรรมได้บรรลุผล ” (ดร.ฉวี พ่วงพิศ , สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2548)

“ ในภาพรวมลักษณะให้เป็นที่น่านับถือ ต้องเข้าใจสังคมชนบท เข้าใจสังคมท้องถิ่น ประเพณี ” (วันชัย ก่อนกำเนิด, สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2548)

สำหรับการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน พบว่า ทศนคติเกี่ยวกับการเข้าหาชุมชนของบุคลากรโรงเรียนวัดบางน้อยต่างก็คิดแตกต่างกันไปแต่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยบางส่วนมีความคิดเห็นว่าการเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องไม่ยากเพราะบุคลากรส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นและเชื่อว่าการจะพัฒนาชุมชนต้องพัฒนาร่วมกันทุกองค์กรในชุมชน ชุมชนจึงจะอยู่ได้

“ ถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ 80 เปอร์เซ็นต์ คงได้เพราะว่าครูเป็นคนท้องที่ส่วนใหญ่ ” (จรรยา หุ่นดี ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ การที่เราจะอยู่ในชุมชนได้ เราต้องอยู่กันได้ทั้งชุมชน ไม่ใช่อยู่เฉพาะชุมชนของฉันมัน ก็ต้องอยู่ด้วยกัน ” (ประกิจ ธนิกกุล,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

ในขณะที่อีกส่วนหนึ่งมองว่า การจะให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องยาก เพราะครูมีภาระงานมาก ถ้ารับงานชุมชนก็ถือเป็นภาระเพิ่มขึ้นอีกแต่ถ้าใจครูรัก ครูก็ทำได้ บ้างว่า คนในปัจจุบันเห็นแก่ตัว ในอดีตมีครูที่เข้าหาชุมชนและทำงานกับชุมชนมากแต่ในครุรุ่นใหม่จะ น้อยเพราะขณะเรียนในมหาวิทยาลัยไม่ค่อยร่วมกิจกรรม จึงไม่มีทักษะการปรับตัวให้เข้ากับชุมชน ได้

“ ครูกลุ่มนี้เท่าที่อยู่ในสังคมปัจจุบันนี้ ครูส่วนใหญ่ก็รับภาระหน้าที่ในการสอนแต่ถ้าคุณ จะต้องมารับหน้าที่ในชุมชนอีกส่วนหนึ่ง ก็เป็นภาระหนักอีกส่วนหนึ่งที่ครูเข้ามารับตรงนี้ด้วย แต่ถ้าควีสัยทัศน์แล้ว ครูที่เขามีวิถุญาณของความเป็นครู เห็น้อยยากแค่ไหนก็ไม่มีปัญหา ” (ดร.ณา พ่วงพิศ ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ ก็ค่อนข้างยากเพราะคนในสมัยนี้จะเอาตัวเองก่อน จะสังเกตจากคุณครูได้ที่คนบ้าน ไกลมากๆ เนี่ย เขาช่วยอยู่ แต่คนบ้านอยู่หัวมุมถนนนี่เองก็กลับ ก็สัก 50% ได้ อย่างงานลูกเสือที่ แล้วโรงเรียนเป็นเจ้าภาพก็อยู่กันแค่ 28 คนเอง นอกนั้นก็กลับบ้านกันหมด ประมาณแล้ว 50% ที่ พอจะทำงานกับชุมชนได้ ” (มณี บุญญาติศัย ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ เมื่อก่อนครูที่ทำงานกับชุมชนมีเยอะ แต่ปัจจุบันมีน้อยเพราะครุรุ่นใหม่ไม่ค่อยร่วม กิจกรรม เพราะเด็กที่เขาจะต้องเคยเป็นเด็กที่ทำในรั้วกิจกรรมมาก่อนในระหว่างเรียนใน มหาวิทยาลัย เขาจะรู้ว่าจะพูดอย่างไรกับใคร เขาจะปรับตัวได้ ” (วันชัย ก่อนกำเนิด,สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2548)

2.1.3 บทบาทของครู

ในส่วนบทบาทของครูทั้ง ในการส่วนจัดการเรียนการสอน การเข้าไปมีบทบาทต่อ กิจกรรมภายในชุมชนและการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนวัดบางน้อยมี ผู้บริหารและครูที่เข้ากับชุมชนได้ดีหลายคน และส่วนหนึ่งเป็นครูผู้คิดค้นนวัตกรรม (Innovation) การสอนใหม่ๆ ทำให้ในด้านการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน พบว่า ครูในโรงเรียนวัด บางน้อยส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยเชิญชาวบ้านที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นวิทยากรสอน ให้กับนักเรียน อีกทั้งครูได้นำสิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียนมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำ นวัตกรรมการสอนที่ครูแต่ละคนคิดขึ้นมาประยุกต์ใช้กับการสอนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมใน ชุมชน

“ วิทยากรท้องถิ่นเราก็เห็นว่า เขามีความสามารถให้เด็กได้รู้ ได้เห็นว่าทรัพยากรในท้องถิ่นใดที่เราน่าจะรักษาไว้ก็มีเยอะนะครับ เราก็ดึงมาช่วยสอน ” (ประกิจ ธนิกกุล,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ ครูต้องรับทราบเกี่ยวกับหลักการจัดการศึกษาที่มีเรื่องเกี่ยวกับชุมชนเข้ามาเกี่ยวข้อง คือตรงนี้ครูต้องมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ แล้วดึงเข้ามาสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครู ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ดึงตัวเองเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชน ” (ดร.ฉนา พ่วงพิศ ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

ในส่วนการเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชน พบว่า ครูในโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในองค์กรชุมชน โดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้นำชุมชน ทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก กำนันและผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนั้นครูที่ชาวบ้านให้การยอมรับด้านวิชาการ คนในชุมชนก็จะเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คนในชุมชน

“ ส่วนมากถ้าเกี่ยวกับชุมชนก็จะเป็นกรรมการต่างๆ ซึ่งชุมชนเขาได้จัดตั้งองค์กรอะไรขึ้น ครูก็จะมีหน้าที่เป็นกรรมการให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือ ทำบัญชีรับเงินหรือว่าเป็นผู้แนะนำว่างานนี้ควรทำอะไรบ้าง เป็นที่ปรึกษาก็ทำงานร่วมกับทั้งอบต. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ” (จรรยา หุ่นดี ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ เราก็เอาสิ่งที่เรารู้เข้าไปเป็นวิทยากรในชุมชนหรือองค์กร เช่น อบต.นี้อาจจะมีการเรียกประชุมคนในหมู่บ้านเนี่ย เราอาจจะเข้าไปให้ความรู้ครอบครัวที่อยู่ดีมีสุขเป็นอย่างไร จะต้องมีบทบาทอย่างไรบ้าง ” (ดร.ฉนา พ่วงพิศ ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

ในส่วนการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทางโรงเรียนประสานงานกับองค์กรในชุมชน มีการนิมนต์พระมาเทศน์ในวันสำคัญทางศาสนา ประสานกับตำรวจมาบรรยายเรื่องการจราจร กับทางสาธารณสุขตำบล กับโรงพยาบาลประจำอำเภอจอมปลวก และประสานเจ้าหน้าที่ประมงจังหวัดเพื่อขอพันธุ์ปลามาปล่อยในกิจกรรมอนุรักษ์สัตว์น้ำ

“ เราก็จะเชิญเจ้าหน้าที่จากประมงจังหวัด เราไปขอพันธุ์ปลา เราจัดกิจกรรมที่ให้เด็กเอาปลาจากที่เด็กมีเอามาปล่อยด้วย ” (ดร.ฉนา พ่วงพิศ ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ มาสาธิตแนะนำจัดอบรมเกี่ยวกับเรื่องจราจร ยาเสพติด ความปลอดภัยต่างๆ ก็มีทั้งตำรวจ ทั้งพระ พระซึ่งเป็นคณะของจังหวัดที่มาให้ความรู้เรื่องคุณธรรม ศีลธรรมซึ่งก็จะมีมาเรื่อยๆ ” (ประกิจ ธนิกกุล,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

2.1.4 การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน

2.1.4.1 การจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง

ในด้านการจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลางพบว่า ทางโรงเรียนมีการนำปัญหาสาธารณสุขมาจัดเป็นโครงการป้องกันสารเสพติดเพื่อป้องกันยาเสพติดเข้าสู่โรงเรียน โดยทางโรงเรียนจัดทำกิจกรรมหลายรูปแบบโดยจะประสานกับโรงพยาบาลอำเภอบางคนทีมาสำรวจปีสภาวะนักเรียน และมีกิจกรรมที่เฝ้าระวังปัญหาสิ่งเสพติดเข้าสู่โรงเรียน มีการสอนแนะนำข้อเสียดังกล่าวของยาเสพติดทั้งจากครูและตำรวจ นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีโครงการเฝ้าระวังอนามัยนักเรียนและเฝ้าระวังการกำจัดขยะ เพื่อให้นักเรียนรักษาอนามัยของตนเองและเพื่อปลูกฝังนิสัยให้นักเรียนทุกคนทิ้งขยะให้ถูกที่ และเนื่องจากพื้นที่ของชุมชนรอบโรงเรียนจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทางโรงเรียนจึงมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาการเกษตรเพื่อชีวิต โดยโรงเรียนมีการจัดทำสวนเกษตรแบบครบวงจร โดยแยกเป็น 2 แปลง คือ แปลงปลูกผักสวนครัวเพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวันและให้เด็กนำกลับไปกินที่บ้าน และมีแปลงปลูกพืชยืนต้นพวกส้มโอ ขนุน มะม่วง ลำไย มะปราง มะนาว มะขาม

“ เรื่องเกี่ยวกับยาเสพติดจริงๆ แล้วเราทำหลายรูปแบบ บางทีเราก็เชิญสาธารณสุขหรือโรงพยาบาลของอำเภอมายาเลยโดยที่ไม่ได้บอกเด็กล่วงหน้ามาตรวจเพื่อมาได้รับความจริงว่าเด็กอยู่ในสภาพไหน ตรวจกันจริงๆ มีการคุมเข้ม ให้เด็กรู้สึกว่ามันอันตรายนะเนี่ย มันคงไม่ใช่เรื่องที่เราจะไปทดลองได้ก็ไม่พบอะไร เพราะใน 5 วันที่เราเฝ้าระวังก็มีเรื่องของอนามัยซึ่งเราประเมินทุกสัปดาห์ วันจันทร์เรื่องของขยะ วันอังคารเรื่องมารยาท วันพุธเรื่องวินัย วันศุกร์งานอนามัย ที่เอางานอนามัยมาอยู่ในวันศุกร์ก็เพราะว่าวันศุกร์เป็นวันของสาธารณสุขที่เค้าจะเข้ามาตรวจเราก็เลยจัดให้มันสอดคล้องกัน เพื่อองค์กรของอนามัยเค้าจะมาให้ความรู้ในวันนี้ ก็มาได้เลยไม่แย้งกับโครงการอื่น ดังนั้นในเรื่องของงานอนามัย ยาเสพติด เราพยายามใกล้ชิด แต่บางครั้งทำแบบจู้จิมให้เค้ารู้สึกว่าเป็นห่วงเค้า นอกจากวันอื่นเราก็ให้ความรู้เรื่องโทษดี ไม่ดี อย่างไร ” (ประกิจ ธนิกกุล,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

นอกจากนั้นทางโรงเรียนจะเชิญคนในชุมชนที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านแกะสลักประติมากรรมและด้านดนตรีพื้นบ้านพวกแตรวง กลองยาวเข้ามาสอนให้กับนักเรียน ในวันศุกร์ก็จะเชิญพระสงฆ์เข้ามาอบรมธรรมะให้นักเรียน แต่ทางโรงเรียนยังไม่ได้รวบรวมกิจกรรมต่างๆ มาจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น

“ ที่นี้มีหนังใหญ่ มีครูสังข์ ใจพรหม ท่านมีความสามารถมากในด้านการแกะสลัก ปั้นแล้วก็อย่างเช่นวิชาชีพอื่น เช่น แถวนี่ก็จะมีพวกดนตรีแตรวง กลองยาว อาวุโสของท้องถิ่นเราก็ช่วยดึงมาสอน ” (ประกิจ ธนิกกุล,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

2.1.4.2 การจัดหลักสูตรอาชีพเป็นศูนย์กลาง

ในประเด็นการจัดหลักสูตรอาชีพเป็นศูนย์กลาง พบว่า ในส่วนกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ทางโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนอาชีพของคนในท้องถิ่นให้นักเรียน คือ การตัดเย็บเสื้อผ้า โดยโรงเรียนจ้างมาจากตำบลยายแพ่งซึ่งเป็นตำบลใกล้เคียงมาสอนเป็นประจำทุกปี และมีการพานักเรียนไปดูงานและฝึกทำอาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่วนการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพทางโรงเรียนไม่ได้จัด

“ มีช่างตัดเย็บเสื้อผ้าที่พร้อมให้ความรู้กับเด็ก เราก็เชิญมาเป็นวิทยากรมาสอนในโรงเรียนเป็นประจำเราก็ให้ค่าตอบแทน ซึ่งเขาก็ดี เขาไม่ได้กะเกณฑ์อะไร ” (ประกิจ chnikgul ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

(โรงเรียนเคยจัดแนะนำและฝึกอาชีพให้กับคนในชุมชนบ้างไหม)

“ ตรงนี้ยังไม่มี เราได้แต่เอาชุมชนมาใช้ในโรงเรียน เอามาเป็นครูในโรงเรียนแต่ว่าโรงเรียนยังไม่เปิดให้ประชาชนเข้ามาใช้ถึงขนาดเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้ ” (จรรยา หุ่นดี ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ โรงเรียนก็มีการสอนอาชีพที่เป็นเรื่องอาชีพในท้องถิ่น เช่น ในเรื่องการตัดเย็บเสื้อผ้าเด็กที่เรียนตรงนี้ ครูก็จะนำคนในท้องถิ่นที่เขามีความสามารถในการตัดเย็บเสื้อผ้ามาเป็นวิทยากรร่วมกับของทางโรงเรียน ” (ดร.ฉวี พ่วงพิศ ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

2.1.4.3 การให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน

ในด้านการให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน จากการสัมภาษณ์พบว่า ทางโรงเรียนวัดบางน้อยให้บริการอาคารและสถานที่กับชุมชนบ่อย โดยเฉพาะในส่วนอาคารเพราะโรงเรียนมีอาคารอเนกประสงค์ขนาดใหญ่จึงมีชาวบ้านและหน่วยงานมาขอใช้บริการเป็นจำนวนมากจนต้องจองล่วงหน้าหลายๆ เดือน นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีสนามหญ้าขนาดใหญ่เปิดให้คนในชุมชนมาใช้บริการรวมถึงเป็นสนามแข่งกีฬาของคนในชุมชนและหน่วยงานในชุมชน

“ พอมีตรงนี้เข้ามา เราก็มีนโยบายให้ชุมชนเข้ามาใช้ จนเดี๋ยวนี้ต้องมาจองกันหลายๆ เดือนเพื่อขอมาใช้อาคารของโรงเรียน งานแต่ง งานบวช บางทีก็มาทำวิทยุกันที่นี่ ” (ประกิจ chnikgul ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ สนามจะเปิดให้ประชาชนได้เข้ามาใช้ก็มีเสียหลายบ้างแต่ก็ได้รับความร่วมมือจากชุมชนนะ ” (จรรยา หุ่นดี ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

“ อ้อ! อาคารสถานที่ค่ะ นี่เป็นครูเจ้าหน้าที่อาคารค่ะ ก็ให้เช่าเสียค่าบริการมาทานอาหารเที่ยง-กลางวัน 1,400 บาท และกลางคืน 1,600 บาท เงิน 400 บาทให้ภารโรง 2 คนเก็บกวาด 1 พันนี้ค่าไฟ ก็ได้เข้ามาสัก 2-3 ร้อยเท่านั้นแหละค่ะ ถ้าเป็นราชการเราก็ไม่คิดตั้งค์ นี่คือบริการชุมชนคนในชุมชนก็มาใช้สถานที่บ่อย ” (มณี บุญญาติสัย ,สัมภาษณ์,5 มกราคม 2548)

2.1.4.4 การพัฒนาชุมชน

ในด้านการจัดหลักสูตรให้บริการชุมชน จากการสัมภาษณ์พบว่า ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมและโครงการร่วมกับชุมชน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นโครงการนำใสค墩น้ำพระทัยพระราชินี เป็นโครงการที่ธนาคารกรุงไทยให้ทุนสนับสนุนการทำกิจกรรมโดยโรงเรียนวัดบางน้อยเป็นฝ่ายทำหนังสือขอทุนไป เมื่อได้ทุนโรงเรียนก็ประสานกับองค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวกมาทำงานร่วมกันโดยเก็บขยะในคลองข้างๆ โรงเรียน อีกส่วนหนึ่งคือ เป็นลักษณะกิจกรรมที่โรงเรียนเป็นผู้คิดริเริ่มขึ้นเอง คือ กิจกรรมปล่อยปลาสู่มแม่น้ำเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่มีเนื้อหาดตรงกับวิชาสพช. โดยทำงานร่วมกับประมงจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก กำหนดผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านในชุมชน นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ที่ทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก กำหนดผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านในชุมชน

“ ก็มีช่วยได้บ้างนะ เช่น โครงการของธนาคารกรุงไทย โครงการน้ำใสแล้วได้ทุนมาแล้วเด็กช่วยให้คลองสะอาดขึ้นไปเก็บขยะร่วมกับอบต. คือเราทำโครงการแล้วไปบอก อบต.แล้วเขาก็มาช่วยกับเรา เราเป็นคนขอไป เราทำเรื่องไป ” (จรรยา หุ่นดี ,สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2548)

“ ก็จะมีในเรื่องวิชาสพช. ในเรื่องสิ่งแวดล้อม เราก็จะจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมปล่อยปลาสู่มแม่น้ำ เราก็มาจัดให้เด็กรู้ตระหนักก่อนว่าทรัพยากรพวกสัตว์น้ำมีความจำเป็น ถ้ามุขยจับมาใช้แล้ว ไม่มีการอนุรักษ์มันก็จะหมดไป มีเดินขบวนเอาปลาแห่ มีเขียนป้ายผ้าเชิญชวนให้อนุรักษ์ พร้อมทั้งชาวบ้านชุมชน เด็กที่เราสอน จากนั้นเราก็เอาปลาไปปล่อยสู่แหล่งน้ำ นอกจากนั้นยังมีกิจกรรมยาเสพติด ป่าไม้ที่ทำร่วมกับพวกอบต. ด้วย ” (ดร.ณัฏฐา พ่วงพิศ , สัมภาษณ์ , 5 มกราคม 2548)

สรุปลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน

โรงเรียนขนาดใหญ่

จากการสัมภาษณ์บุคลากรโรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ในเรื่องลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในชุมชน มีลักษณะความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมทั้ง 2 ทาง คือ ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน และโรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

ในส่วนความสัมพันธ์ที่คนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนจะเป็นกลุ่มผู้ปกครอง กลุ่มศิษย์เก่าเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนในด้าน การสนับสนุนเงินทุนเพื่อ

นำมาใช้ในการสอนพิเศษเพิ่มเติม การปรับปรุงห้องเรียน การจ้างครูพิเศษในชั้นอนุบาล มีส่วนร่วมโดยการสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเป็นวิทยากรภายนอก ช่วยจัดกิจกรรมกีฬา การจัดหาสื่อการเรียนการสอนเสริมเพิ่มเติม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น โดยผ่านแบบสอบถามระหว่างการประชุมผู้ปกครอง จากการแสดงความคิดเห็นในการประชุมสมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่า จากการแสดงความคิดเห็นในการประชุมกรรมการสถานศึกษา

ในส่วนความสัมพันธ์ที่โรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ทางโรงเรียนสุพรรณภูมิได้จัดศูนย์การเรียนรู้การพัฒนาวิชาชีพครูและสนับสนุนบุคลากรของโรงเรียนต่อกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น ส่งครูไปเป็นกรรมการเลือกตั้ง ไปเป็นกรรมการตัดสินกีฬา เป็นวิทยากร โครงการต่างๆ ของหน่วยงานในชุมชน และส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัด

2. ด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ทั้งในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร คุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชนและการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน

ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Continuous Learning) เช่น จัดประชุมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียน การสร้างครูเครือข่ายภายในโรงเรียน การจัดคลินิกครู การจัดเสวนาทางวิชาการ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารการปฏิรูปการเรียนรู้

ในส่วนคุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชน บุคลากรในโรงเรียนสุพรรณภูมิมีความคิดเห็นว่า คุณลักษณะของบุคลากรที่ทำงานร่วมกับชุมชนที่สำคัญนั้นคือ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ทั้งด้านวิชาการและความรู้เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในชุมชนอย่างดี เป็นคุณลักษณะที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ควรเป็นคนที่เข้าใจชุมชน ใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของคนในชุมชนและเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี

ในส่วนการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน พบว่า ทักษะคติเกี่ยวกับการเข้าหาชุมชนของบุคลากรโรงเรียนสุพรรณภูมิต่างก็คิดแตกต่างกันไปแต่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน บางส่วนมีความคิดเห็นว่า การเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องไม่ยากเพราะบุคลากรของโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนและบุคลากรของโรงเรียนสามารถปรับตัวให้ทำงานเข้ากับชุมชนได้ ในขณะที่บุคลากรส่วนมากกว่า มองว่า การจะให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องยากเพราะชุมชนในรอบโรงเรียนสุพรรณภูมิมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง คนในชุมชนเองก็ไม่มีเวลามาปฏิสัมพันธ์ด้วยเพราะต้องทำงานเช่นกัน อีกทั้งภาระงานบุคลากรก็มาก หากลงไปทำงานกับชุมชนแล้วไม่จริงจัง ไม่ต่อเนื่องก็ไม่เกิดผล

3. ด้านบทบาทของครู ในส่วนการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน การเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชนและการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน

การจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ครูในโรงเรียนสุพรรณภูมิได้ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน (Facilitator) โดยนำวิทยากรท้องถิ่นในเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนและมีวิธีการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในจังหวัดสุพรรณบุรี มีการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและครูทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้น (Stimulator) ให้นักเรียนสนใจที่จะเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกจากนั้นครูได้คิดนวัตกรรม (Innovation) สอนใหม่ๆ โดยคิดวิธีการสอนวิชาคณิตศาสตร์ด้วยนิทานคณิตศาสตร์หรือโครงการคณิตศาสตร์

ในส่วนการเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชน พบว่า ครูในโรงเรียนเข้าไปมีบทบาทโดยไปเป็นวิทยากรบรรยายความรู้ให้กับหน่วยงานในชุมชน เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ไปนำเสนอผลงานวิธีการสอนของครูให้กับองค์กรชุมชนที่เชิญมา

ในประเด็นการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทางโรงเรียนประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนซึ่งมีหลากหลายอาชีพเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน เข้ามาเป็นวิทยากรบ้าง

4. การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน จากการสัมภาษณ์บุคลากรโรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ในเรื่องการจัดหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

- 4.1 ด้านการจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง พบว่า ทางโรงเรียนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรีทั้งในส่วนของเพลงพื้นบ้าน ประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีมาเรียบเรียงจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสอนให้นักเรียนรักและอนุรักษ์สิ่งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะวิทยากรพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้าน
- 4.2 ด้านการจัดหลักสูตรอาชีพเป็นศูนย์กลาง พบว่า ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมชุมนุมอาชีพและมีการเชิญผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพต่างๆ เข้ามาเป็นวิทยากรบรรยายและสาธิตในโรงเรียน ในส่วนของการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพหรือให้ความรู้ฝึกอาชีพทางโรงเรียนไม่ได้จัด
- 4.3 ด้านการให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน พบว่า คนในชุมชนเข้ามาใช้อาคารและสถานที่บ่อย เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ใจกลางเมืองและภายในโรงเรียนมีพื้นที่กว้างขวาง มีห้องประชุมห้องอบรมสัมมนา มีสนามหญ้านขนาดใหญ่ ทำให้คนในชุมชนหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนจึงเข้ามาใช้บริการเสมอ
- 4.4 ด้านการพัฒนาชุมชน พบว่า โรงเรียนมีกิจกรรมหรือโครงการที่จัดร่วมกันกับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาชุมชนในประเด็นที่ปัญหาเกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียน คือ ปัญหาการจราจรติดขัด บริเวณหน้าโรงเรียนสุพรรณภูมิ นอกจากนี้โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการกับชุมชนในส่วนที่ส่วนกลางเสนอแนวคิดและมอบหมายโครงการ คือ

โครงการคนดีศรีสุพรรณ ซึ่งโครงการส่วนกลางชื่อ โครงการคนดีศรีแผ่นดิน โดยโรงเรียนสนับสนุนครูของโรงเรียนให้เป็นวิทยากรประจำโครงการ

โรงเรียนขนาดกลาง

จากการสัมภาษณ์บุคลากรโรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นันทิวาครราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ในเรื่องลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน ชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในชุมชน มีลักษณะความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมทั้ง 2 ทาง คือ ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน และโรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

ในส่วนความสัมพันธ์ที่คนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน แบ่งคนที่เข้ามามีส่วนร่วมเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้าน พระสงฆ์และกลุ่มผู้ปกครอง โดยทั้ง 4 กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนในแต่ละด้านดังนี้ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นวิทยากรภายนอกให้ความรู้แก่นักเรียนและเข้ามาเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน ในกลุ่มชาวบ้านจะสนับสนุนทั้งเงินทุน สิ่งของอุปกรณ์ ในส่วนที่ไม่สามารถสนับสนุนเงินทุน สิ่งของอุปกรณ์ได้ก็จะมาช่วยด้วยแรงกายตามที่โรงเรียนร้องขอ รวมถึงเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น สำหรับพระสงฆ์โดยเฉพาะเจ้าอาวาสวัดไทรใหญ่จะให้เงินทุน ทั้งเป็นทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนและเป็นเงินทุนให้ทางโรงเรียนจัดสร้างอาคารและจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน ส่วนผู้ปกครองเข้าร่วมโดยการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะในประเด็นการบริหารโรงเรียน การประเมินผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอน การจัดการเรียนการสอนผ่านแบบประเมินผลและการแสดงความคิดเห็นระหว่างการประชุมผู้ปกครอง

ในส่วนความสัมพันธ์ที่โรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ทางโรงเรียนวัดไทรใหญ่มีลักษณะเป็นแหล่งบริการชุมชนในด้านบุคลากร โดยครูภายในโรงเรียนวัดไทรใหญ่ที่มีความสามารถด้านต่างๆ เช่น การทำอาหาร งานฝีมือ ทำดอกไม้ เขียนป้าย กีฬา เมื่อชุมชนมีงานก็จะมีคนในชุมชนเข้ามาโรงเรียนเพื่อขอแรงให้ช่วยงานตามความสามารถเฉพาะด้านเหล่านั้น โดยมาขอความช่วยเหลือทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้หากหน่วยงานราชการหรือเอกชนจัดงานในชุมชนและประสานทางโรงเรียนมาช่วยจัดกิจกรรมร่วมกัน โรงเรียนก็จะเข้าร่วมงาน เช่น จัดนิทรรศการวิชาการ ขอวงดุริยางค์ไปแสดง จัดขบวนรณรงค์ถือป้ายผ้าก็จะส่งครูและนักเรียนไปร่วมงาน

2. ด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ทั้งในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร คุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชนและการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน

ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรหลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนให้ลาศึกษาต่อได้ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ มีระบบนิเทศภายในและมีเครือข่ายครูแกนนำช่วยดูแลครูในสายชั้นเดียวกัน จัดให้มีศูนย์วิชาการเพื่อให้ศึกษาด้วยตนเองและปรึกษากับครูต้นแบบ การให้บริการนิเทศแบบกัลยาณมิตรของครูต้นแบบเป็นรายบุคคล

ในส่วนคุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชน บุคลากรของฝ่ายโรงเรียนวัดไทรใหญ่มีความคิดเห็นว่าการเป็นคนในชุมชนเป็นคนในพื้นที่และเข้าหาชุมชนช่วยงานชุมชนเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่ควรพัฒนามากที่สุด แล้วเมื่อเข้าหาชุมชนก็จะเข้าใจปัญหาในชุมชนและคนในชุมชนจะให้การยอมรับ

ในส่วนการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน พบว่า ทักษะคิดเกี่ยวกับการเข้าหาชุมชนของบุคลากรโรงเรียนวัดไทรใหญ่ต่างก็คิดแตกต่างกันไปแต่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน บางส่วนมีความคิดเห็นว่าการเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องไม่ยากเนื่องจากชาวบ้านในชุมชนชนบทจะให้การยอมรับในตัวครูจะผูกพันศรัทธาครูเพราะครูในโรงเรียน คือ คนในชุมชนที่กลับมาทำงานพัฒนาบ้านตัวเอง ในขณะที่บุคลากรส่วนมากกว่ามองว่า การจะให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องยากเพราะถ้าหากไม่ใช่คนในท้องถิ่นหรือในพื้นที่จะไม่ค่อยสนใจชุมชน ต้องมีเหตุการณ์จำเป็นจึงจะเข้าชุมชนและบางส่วนคิดว่าคนที่พอจะเข้าชุมชนได้ก็จะต้องมีคุณลักษณะบุคลิกภาพหรือความสามารถพิเศษจึงจะเข้าหาชุมชนได้

3. ด้านบทบาทของครู ในการส่วนจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน การเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชนและการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ในด้านจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ครูเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้วิเคราะห์ (Analyst) ความต้องการและปัญหาของคนในชุมชน โดยนำปัญหาที่มีอยู่ในชุมชน คือ ปัญหากองขยะในอำเภอไทรน้อย เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนการสอนโดยเชิญวิทยากรและครูเองได้ร่วมกันทำหน้าที่กระตุ้น (Stimulator) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) โดยสอนถึงปัญหาขยะในชุมชนและวิธีการลดขยะโดยการแยกขยะเพื่อนำส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้มารีไซเคิล โดยเชิญวิทยากรเข้ามาสอนทำสิ่งประดิษฐ์ ส่วนที่ขายได้ก็นำไปขาย ส่วนที่ย่อยสลายได้ก็เชิญวิทยากรมาสอนทำปุ๋ยชีวภาพและพาไปดูสถานที่จริงในการทำปุ๋ยชีวภาพ ไปดูกองขยะ ไปดูศูนย์รีไซเคิลที่มีการซื้อขายขยะเพื่อให้เด็กเห็นวิธีแนวทางการแก้ปัญหาขยะในชุมชน

นอกจากปัญหาเรื่องขยะ ในชุมชนตำบลไทรน้อยยังมีปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตรเพาะปลูกไม้ประดับพวกบอนสี กล้วยไม้ ทางครูในโรงเรียนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกใน

การเรียนรู้ (Facilitator) โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านเหล่านั้นเข้ามาเป็นวิทยากรสอนเกี่ยวกับวิธีการเพาะเลี้ยง การขยายพันธุ์และสงขาย โดยพานักเรียนไปดูสถานที่จริงเพื่อให้เด็กได้ลงชุมชนและไปสัมผัสแหล่งเรียนรู้โดยตรง เมื่อครบหนึ่งปีทางโรงเรียนก็จะจัดงานวันวิชาการ โดยเชิญวิทยากรท้องถิ่นที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านด้านต่างๆ เข้ามาจัดแสดงผลงานภายในโรงเรียน

ในส่วนการเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชน ทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นโดยเข้าไปมีบทบาททั้งเป็นกรรมการ ผู้ร่วมงานและผู้ช่วยงาน เมื่อมีงานต่างๆ ในชุมชน เช่น งานปีใหม่ งานสงกรานต์ งานทอดกฐิน ผู้อำนวยการจะเข้าไปเป็นเลขานุการ แล้วจะนำครูในโรงเรียนเข้าร่วมเป็นกรรมการด้วย นอกจากนั้นครูที่มีความสามารถพิเศษก็จะได้รับการไหว้วานจากคนในชุมชนให้ไปช่วยงานต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น บางครั้งไปตามถึงบ้านก็มี อีกทั้งบุคลากรในโรงเรียนจะเข้าไปเป็นกรรมการสามัญในองค์กรชุมชน เช่น กรรมการสมาคมโรงเจ กรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อเสนอความคิดเห็นและบริหารงาน

ในประเด็นการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน ทางโรงเรียนประสานงานกับหลายหน่วยงานในชุมชนเพราะผู้อำนวยการเข้าร่วมงานกับทุกองค์กรในชุมชน แต่จะประสานงานกับทางเทศบาลบ่อย เนื่องจากโรงเรียนวัดไทรใหญ่อยู่ในสังกัดโรงเรียนของสำนักเทศบาลตำบลไทรน้อย อีกทั้งนายกเทศมนตรีและปลัดเทศบาลก็เคยเป็นครูที่ทำงานในโรงเรียนวัดไทรใหญ่ ทางโรงเรียนจึงมีสายสัมพันธ์และได้รับความช่วยเหลือทั้งด้านงบประมาณ เข้าร่วมงานทำงานร่วมกันและสนับสนุนอุปกรณ์จากเทศบาลอย่างต่อเนื่อง

4. การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน จากการสัมภาษณ์บุคลากรโรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวารราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ในเรื่องการจัดหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

- 4.1 ด้านการจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง พบว่า ทางโรงเรียนได้นำปัญหาขยะที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสอนนักเรียนให้ลดปริมาณขยะโดยการแยกขยะภายในโรงเรียน รวมถึงการฝึกวินัยการทิ้งขยะของนักเรียน นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้เชิญผู้ประกอบการที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ในชุมชนมาเป็นวิทยากรท้องถิ่นและนำเด็กนักเรียนลงชุมชนไปศึกษายังสถานที่จริง
- 4.2 ด้านการจัดหลักสูตรอาชีพจะเป็นศูนย์กลาง พบว่า ทางโรงเรียนมีทั้งการพานักเรียนไปดูงานนอกสถานที่ เช่น ไปดูงานแสดงสินค้า OTOP ที่อำเภอไทรน้อย ไปดูการขยายพันธุ์ไม้ประดับ และมีการเชิญวิทยากรมาบรรยาย มาสาธิตการทำ เช่น ติดต่อกลุ่มแม่บ้าน OTOP มาสอนทำยาสมุนไพร นอกจากนั้นโรงเรียนจัดกิจกรรมชุมชนส่งเสริมอาชีพ เช่น ชุมนุมเพาะเห็ดฟาง ชุมนุมดนตรีนาฏศิลป์ ส่วนการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพทางโรงเรียนไม่ได้จัด

- 4.3 ด้านการให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน พบว่า โรงเรียนให้บริการสถานที่และสิ่งของกับชุมชนบ่อย ในส่วนสถานที่ โรงเรียนจัดสนามหญ้าและลานกีฬาซีเมนต์ให้เป็นลานกีฬาต่อต้านยาเสพติด โดยมีกลุ่มวัยรุ่นเข้ามาเล่นกีฬาเป็นประจำ นอกจากนั้นคนในชุมชนและหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนจะเข้ามาใช้สนามหญ้ามาขอใช้จัดงานเลี้ยงจัดแข่งกีฬาเสมอ ในส่วนการให้บริการอุปกรณ์ หากชุมชนมีงานก็จะมาขอยืมโต๊ะเก้าอี้โรงเรียนไปใช้
- 4.4 ด้านการพัฒนาชุมชน พบว่า ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาชุมชน 2 โครงการ คือ โครงการคลองสวนน้ำใส เป็นโครงการที่ส่วนกลางเสนอมาให้โรงเรียน โดยโรงเรียนทำงานร่วมกับสำนักงานเทศบาลตำบลไทรน้อยและองค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อย กำจัดผักตบชวา กำจัดขยะในคลองข้างโรงเรียน และอีกส่วนคือ หลักสูตรท้องถิ่นภูเขาชะงะของเรชาวไทรน้อย เป็นกิจกรรมที่จัดในโรงเรียนก่อนแล้วทางโรงเรียนขอความร่วมมือไปยังผู้ปกครองเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์กรในชุมชนให้ช่วยกันแยกขยะ เพื่อลดปริมาณขยะในชุมชน

โรงเรียนขนาดเล็ก

จากการสัมภาษณ์บุคลากรโรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในเรื่องลักษณะภายในของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชนสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า โรงเรียนและชุมชนมีความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกันในชุมชน มีลักษณะความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมทั้ง 2 ทาง คือ ชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียนและโรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

ในส่วนความสัมพันธ์ที่คนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน คนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแบ่งเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้าน พระสงฆ์และกลุ่มผู้ปกครอง โดยทั้ง 4 กลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ดังนี้ ในส่วนปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรสอนให้กับนักเรียน สำหรับชาวบ้านก็จะสนับสนุนด้านเงินทุน เช่น มาช่วยตั้งกองทุนให้กับโรงเรียน ให้เงินสนับสนุนสร้างโรงอาหารใหม่ บริจาคเป็นสิ่งของให้ทางโรงเรียน หากชาวบ้านคนใดไม่มีความรู้เฉพาะทางไม่มีเงินไม่มีของก็จะมาช่วยเป็นแรงกาย สำหรับชาวบ้านก็จะเข้ามามีส่วนร่วมอีกทางหนึ่งคือ ในด้านความคิดเห็น เนื่องจากเป็นชุมชนชนบท ชาวบ้านก็จะเสนอความคิดเห็นผ่านครูไปบอกผู้อำนวยการโรงเรียน บางก็เข้ามาคุยกับผู้ผู้อำนวยการโรงเรียนโดยตรง ในกลุ่มพระสงฆ์จะมาจากวัดบางน้อยโดยเฉพาะเจ้าอาวาสวัด

บางน้อยจะให้การสนับสนุนเงินให้โรงเรียนเป็นจำนวนมากในแต่ละปีและเข้ามาเทศน์ให้ครูและนักเรียนในวันพระ ส่วนผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วมโดยการเสนอความคิดเห็นจากการที่พบปะพูดคุยระหว่างบุคลากรในโรงเรียนกับผู้ปกครองในชีวิตประจำวัน

ในส่วนความสัมพันธ์ที่โรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน โรงเรียนจัดให้มีมุสฮานาเด็กเล่นมีเครื่องเล่นและมีสนามหญ้ากว้าง พอเวลาเย็นๆ ก็จะมีเด็กๆ และชาวบ้านเดินมาใช้บริการประจำ อีกส่วนหนึ่งที่โรงเรียนจัด คือ ห้องสมุดของโรงเรียนที่เปิดให้คนทั่วไปเข้ามาใช้และให้บริการในด้านบุคลากร ทางโรงเรียนจะส่งครูและนักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น รวมถึงการช่วยกันปรึกษาหารือกันให้คนในชุมชน

2. ด้านการพัฒนาบุคลากรของโรงเรียน ทั้งในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร คุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชนและการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน

ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร โรงเรียนมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรจัดการเรียนการสอน โดยใช้แผนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางและส่งเสริมให้บุคลากรใช้นวัตกรรมการสอนใหม่ๆ มีการจัดระบบนิเทศภายในโรงเรียนและมีการสนับสนุนให้บุคลากรค้นคว้าวิจัยด้านการสอนเพื่อจัดทำผลงานทางวิชาการ

คุณลักษณะของบุคลากรที่ควรพัฒนาเพื่อการทำงานร่วมกับชุมชน บุคลากรในโรงเรียนวัดบางน้อยมีความคิดเห็นว่า คุณลักษณะของบุคลากรที่ทำงานร่วมกับชุมชนที่สำคัญนั้น คือ ควรเป็นคนในท้องถิ่นหรือคนในชุมชนเพราะจะเข้าใจชุมชนและควรผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี คุณลักษณะรองลงมา ได้แก่ มีความรู้ เสียสละ เข้าหาใกล้ชิดกับคนในชุมชน มีลักษณะน่านับถือ

ในส่วนการพัฒนาบุคลากรให้เข้าหาชุมชน พบว่า ทักษะเกี่ยวกับการเข้าหาชุมชนของบุคลากรโรงเรียนวัดบางน้อยต่างก็คิดแตกต่างกันไปแต่มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน บางส่วนมีความคิดเห็นว่า การเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องไม่ยากเพราะบุคลากรส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นและเชื่อว่าการจะพัฒนาชุมชนต้องพัฒนาร่วมกันทุกองค์กรในชุมชนจึงจะอยู่ได้ ในขณะที่บุคลากรส่วนมากมองว่า การจะให้บุคลากรของโรงเรียนเข้าหาชุมชนเป็นเรื่องยากเพราะครุมีภาระงานมาก ถ้ารับงานชุมชนก็ถือเป็นภาระเพิ่มขึ้นอีกแต่ถ้าใจครูรัก ครูก็ทำได้ บ้างว่าคนในปัจจุบันเห็นแก่ตัว ในอดีตมีครูที่เข้าหาชุมชนและทำงานกับชุมชนมากแต่ในครูรุ่นใหม่จะน้อยเพราะขณะเรียนในมหาวิทยาลัยไม่ค่อยร่วมกิจกรรม จึงไม่มีทักษะการปรับตัวให้เข้ากับชุมชนได้

3. ด้านบทบาทของครู ทั้งในการส่วนจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน การเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชนและการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน

ในด้านการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน ครูในโรงเรียนวัดบางน้อยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเชิญชาวบ้านที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นวิทยากรสอนให้กับนักเรียน อีกทั้งครูหลายท่าน

เป็นผู้คิดนวัตกรรม (Innovation) การสอนใหม่ๆ โดยประยุกต์การสอนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยนำสิ่งแวดล้อมรอบโรงเรียนมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การดูแลรักษาคลอง การอนุรักษ์ป่าไม้ อนุรักษ์สัตว์น้ำ

ในส่วนการเข้าไปมีบทบาทต่อกิจกรรมภายในชุมชน ครูในโรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในองค์กรชุมชนโดยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้นำชุมชนทั้งเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก กำนันและผู้ใหญ่บ้าน นอกจากนั้นครูที่ชาวบ้านให้การยอมรับด้านวิชาการ คนในชุมชนก็จะเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คนในชุมชน

สำหรับการติดต่อประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชนทางโรงเรียนประสานงานกับองค์กรในชุมชนโดยเฉพาะกับทางสาธารณสุขตำบล กับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ประสานกับตำรวจมาบรรยายเรื่องการจราจร มีการนิมนต์พระมาเทศน์ในวันสำคัญทางศาสนาและประสานเจ้าหน้าที่ประมงจังหวัดเพื่อขอพันธุ์ปลาปล่อยในกิจกรรมอนุรักษ์สัตว์น้ำ

4. การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน จากการสัมภาษณ์บุคลากรโรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในเรื่องการจัดหลักสูตร 4 ด้านตามแนวความคิดโรงเรียนชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

- 4.1 ด้านการจัดหลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง พบว่า ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อระวังปัญหายาเสพติดในโรงเรียนและมีการจัดกิจกรรมการเกษตรเพื่อชีวิตให้นักเรียนฝึกหัดทำสวนเกษตรครบวงจรทั้งผักสวนครัวและพืชยืนต้นที่ปลูกในชุมชน และเชิญคนในชุมชนที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านแกะสลัก ประติมากรรมและด้านดนตรีพื้นบ้านพวกแตงวง กลองยาวเข้ามาสอนให้กับนักเรียน แต่ทางโรงเรียนยังไม่ได้รวบรวมจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่น
- 4.2 ด้านการจัดหลักสูตรอาชีพเป็นศูนย์กลาง พบว่า ทางโรงเรียนมีการสอนอาชีพของคนในท้องถิ่นให้นักเรียน คือ การตัดเย็บเสื้อผ้า โดยโรงเรียนจ้างมาจากตำบลใกล้เคียงมาสอนเป็นประจำทุกปี และมีการพานักเรียนไปดูงานและฝึกทำอาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่วนการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพทางโรงเรียนไม่ได้จัด
- 4.3 ด้านการให้บริการอาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน พบว่า โรงเรียนให้บริการอาคารและสถานที่กับชุมชนบ่อย ในส่วนอาคาร โรงเรียนมีอาคารอเนกประสงค์ขนาดใหญ่ จึงมีชาวบ้านและหน่วยงานมาขอใช้บริการเป็นจำนวนมากจนต้องจองล่วงหน้าหลายๆ เดือน นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีสนามหญ้าขนาดใหญ่เปิดให้คนในชุมชนมาใช้บริการรวมถึงเป็นสนามแข่งกีฬาของคนในชุมชนและหน่วยงานในชุมชน
- 4.4 ด้านการพัฒนาชุมชน พบว่า ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับชุมชน 2 กิจกรรม คือ โครงการน้ำใสคนน้ำพระทัยพระราชินี เป็นโครงการที่ธนาคารกรุงไทยให้ทุนสนับสนุนโดยโรงเรียน วัดบางน้อยเป็นฝ่ายทำหนังสือขอกุ

ไป แล้วเมื่อได้ทุนก็ชวนองค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวกมาทำงานร่วมกันเก็บขยะในคลองข้างๆ โรงเรียน อีกส่วนหนึ่ง คือ กิจกรรมปล่อยปลาสู่น้ำเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่มีเนื้อหาตรงกับวิชาสพช. โดยทำงานร่วมกับประมงจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก กำนันผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านในชุมชน นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้จัดกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้ที่ทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวก กำนันผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านในชุมชน

ตอนที่ 3 ลักษณะภายนอกของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน

โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี

3.1 บทบาทและคุณสมบัติของผู้นำชุมชน

ในด้านบทบาทของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเข้าไปมีส่วนส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาของโรงเรียนสุพรรณภูมิ เช่น เข้าไปแนะนำโครงการหรือกิจกรรมใหม่ๆ เช่น โครงการน้ำใสคนน้ำสะอาดพระทัยพระราชินี กิจกรรมฝึกระเบียบวินัยของนักเรียน บ้างก็เข้าไปช่วยวางแผนจัดกิจกรรมหรือส่งแนวกิจกรรมไปให้ ในส่วนผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาก็เข้าไปเป็นประธานเปิดงานหรือกิจกรรม ในส่วนงานที่มอบหมายให้โรงเรียนก็เข้าไปติดตามประเมินผลงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้

“ ก็จะส่งเสริมเกี่ยวกับเรื่องกิจกรรมการศึกษาหลายๆ เรื่อง กิจกรรมเสริมการเรียนการสอน เช่น โรงเรียนวิถีพุทธ คือ การทำให้เด็กมีคุณธรรม จริยธรรมมากขึ้น โครงการน้ำใสคนน้ำสะอาดพระทัยพระราชินี ซึ่งธนาคารกสิกรให้งบมาเราก็สนับสนุนให้โรงเรียนสมัครเข้าร่วม ในเรื่องการดูแลของครูระเบียบวินัยของนักเรียนในเรื่องต่างๆ ไป ” (ประดิษฐ์ ชันติกาโร, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ โรงเรียนก็จะคิดและทำในกิจกรรมของโรงเรียน ในส่วนที่เราเข้าไปในฐานะที่ต้องการให้เราไปรู้ไปเห็น ไปเป็นประธานไปเยี่ยมเยียน ซึ่งโรงเรียนก็อยากให้ผู้บังคับบัญชาระดับเขตเห็นเพื่อกำลังใจ ส่วนกิจกรรมที่เกิดในระดับเขต เราก็จะมอบหมายแล้วแต่งตั้งเขา แล้วเราก็ทำงานในส่วนกำกับ ติดตามว่าเขาทำงานให้เขตได้ ตามที่มอบหมายตรงเป้าหมายนั้นไหม ” (กิจ เกียรติสมกิจ, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ กิจกรรมส่วนใหญ่ที่เรามีบทบาท คือ เราเข้าไปร่วมวางแผนในการจัดกิจกรรม แล้วเราก็มีแนวการจัดกิจกรรมส่งไปให้โรงเรียนเขา ” (อารมณ วังศ์บัณฑิต, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

ในส่วนคุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนได้ดีนั้น พบว่า ผู้นำชุมชนมองว่าคุณสมบัติสำคัญ คือ มนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจชุมชนและเข้มแข็งแ่มใส รองลงมาได้แก่ งานยึดกฎระเบียบราชการ โปร่งใส พุดเพราะ เอื้ออาทร

“ การจะเข้าชุมชนได้ดีก็ต้องไปนั่งอยู่ในใจเขาก่อน ” (ประดิษฐ์ ชันติกาโร,สัมภาษณ์,19 มกราคม 2548)

“ ควรยึดหลักธรรมาภิบาล ยึดข้อกฎหมาย ระเบียบเพื่อไม่ให้ผิดพลาดในการปฏิบัติของทางราชการ ต้องมีความโปร่งใสอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม แล้วก็บวกกับมนุษยสัมพันธ์หรือคุณสมบัติส่วนตัวก็จะทำให้งานสำเร็จมากขึ้น คนมีมนุษยสัมพันธ์ พุดจาไพเราะ เข้มแข็งแ่มใส ก็จะทำให้การทำงานกับชุมชนประสบความสำเร็จดี ” (กิจ เกียรติสมกิจ,สัมภาษณ์,19 มกราคม 2548)

“ บริการจับไว เข้มแข็งแ่มใส เอื้ออาทรต่างๆ ” (อารมณ วังศ์บัณฑิต,สัมภาษณ์,19 มกราคม 2548)

3.2 แหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

ในด้านแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนมองว่า โรงเรียนสุพรรณภูมินำสมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษา เข้ามาใช้เป็นทรัพยากรได้เหมาะสม โดยนำมาสนับสนุนด้านการเงินเพื่อนำไปจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ไปสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มเติมและมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน แต่ในส่วนองค์กรท้องถิ่นในชุมชนยังนำมาใช้ไม่มากนัก

“ เรื่องของทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นส่วนมากจะเป็นเรื่องของผู้ปกครองเด็ก มีสมาคมของผู้ปกครองที่เข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนค้ำจุน มีการประชุมขอความร่วมมือต่างๆ ก็เห็นว่าโรงเรียนสุพรรณภูมิทำได้ดี แต่ถามว่าองค์กรท้องถิ่นอื่นๆ ที่เข้ามาก็ยังไม่ชัดเจน แต่ถามผู้ปกครองเข้ามาช่วยเหลือก็เอื้อกูลดี ” (ประดิษฐ์ ชันติกาโร,สัมภาษณ์,19 มกราคม 2548)

“ เขาใช้ทรัพยากรของเขาได้อย่างเหมาะสมนะ เขามีสมาคมครูและผู้ปกครอง เขาก็ใช้จัดกิจกรรมเสริมจากการทำงานปกติของโรงเรียน โรงเรียนยังมีกรรมการสถานชั้นพื้นฐานมีการประชุมและทำงานกันด้วยดี ” (กิจ เกียรติสมกิจ,สัมภาษณ์,19 มกราคม 2548)

“ ในแง่ทรัพยากรท้องถิ่นเขานำมาใช้หลากหลายไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรบุคคลก็มี แต่ว่าโรงเรียนเขาค่อนข้างมีงบประมาณสนับสนุนในหลายๆ ด้านนะ บางครั้งความต้องการที่เขาจะใช้ทรัพยากรเงิน บางทีเขาทำโดยที่ไม่ได้รับมอบมา อุปกรณ์หรือสื่ออย่างนี้นะ เท่าที่ไปสัมผัสมา ” (อารมณ วังศ์บัณฑิต,สัมภาษณ์,19 มกราคม 2548)

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน พบว่า ข้อมูลด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนไม่ชัดเจนนัก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี 1 เพิ่งตั้งมาใหม่ ทำงานมาได้ไม่นานและการทำงานเจ้าหน้าที่จะติดต่oprสานงานกับคนในชุมชนน้อยจะทำงานเกี่ยวกับโรงเรียนมากกว่า โอกาสสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่น้อย จึงมีข้อมูลตอบกลับจากชุมชนน้อย ในส่วนกองการศึกษา สำนักเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี พบว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายกองการศึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลายทั้งกิจกรรมการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียน กิจกรรมกีฬานันทนาการ กิจกรรมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และประเพณี ให้กับคนในชุมชนหลายด้านแต่ไม่ค่อยได้รับข้อมูลย้อนกลับ จึงไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน ซึ่งส่วนใหญ่เมื่อมีงาน คนในชุมชนก็มาร่วมงาน

“ ถ้ามองในชุมชน เขตพื้นที่เพิ่งตั้งมาใหม่ ก็จะไม่นึกถึงชุมชนมากนัก จะไปนึกถึงสถานศึกษา ก็ยังเชื่อมโยงกันได้ไม่มากนัก ” (ประดิษฐ์ ชันติกาโร, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ ในส่วนประชาชนหรือชุมชน เราก็อยู่ในส่วนประชาสัมพันธ์ให้เค้ารู้จักเราเพราะเป็นหน่วยงานใหม่ แต่การทำงานสัมผัสกันก็ยังไม่มากนัก นอกจากทำงานสัมผัสในรูปการดึงชุมชนมาเป็นกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาแต่เพิ่งเริ่มไม่กี่เดือน ก็ยังไม่มียุทธศาสตร์อะไรมาก ” (กิจ เกียรติสมกิจ, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ คือในส่วนชุมชนกับสำนักงานนี้ เรามีข้อมูลย้อนกลับน้อย ” (อารมณ วงศ์บัณฑิต, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ กิจกรรมที่เราทำกับชุมชนหรือชาวบ้าน ที่เราทำในเขตเทศบาลก็มีหลายเรื่องทั้งกองการศึกษา ดำเนินการ อย่างเช่นเรื่องการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน การจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน การกีฬา นันทนาการ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีต่างๆ เราก็มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนในหลายๆ กิจกรรมหลายๆ ด้าน ส่วนมากเมื่อเราจัดงาน คนในชุมชนก็มาร่วมงาน ” (จีรสินอนันต์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2548)

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน ทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นหากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการระดมทุนเข้าโรงเรียน ผู้ปกครองจะช่วยเหลือด้านการเงินอย่างเต็มที่ แต่ในส่วนกิจกรรมอื่น ผู้ปกครองและคนในชุมชนจะเข้าร่วมน้อยเพราะมีงานประจำต้องทำงานมาร่วมงานไม่ได้ ในส่วนเทศบาลและโรงเรียนจะมี

การติดต่อกันบ้าง เช่น ทางเทศบาลจัดกิจกรรมประกวดกระทงในวันลอยกระทงก็จะส่งหนังสือไปเชิญโรงเรียนสุพรรณภูมิเข้าประกวดด้วย ทางโรงเรียนก็จะส่งกระทงเข้าร่วมประกวดในงานที่ทางเทศบาลจัดขึ้น

“ ความร่วมมือนี้ ถ้าพูดถึงเรื่องการระดมทุนนี้ โรงเรียนสามารถกำหนดได้ เป็นโรงเรียนใหญ่ในเมือง ฉะนั้นในเรื่องการระดมทุนจะได้ 100% ส่วนเรื่องของการจัดกิจกรรมอื่นๆ มันจะไม่ได้เพราะเป็นโรงเรียนในเมือง แล้วพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กส่วนมากจะอยู่ข้างนอก จากอำเภอศรีประจันต์ สองพี่น้อง ฉะนั้นลักษณะอย่างนี้ ความร่วมมือในเรื่องของกิจกรรมจะน้อย เพราะผู้ปกครองต้องทำมาหากิน ” (ประดิษฐ์ ชันติกาโร, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ กิจกรรมที่จัดขึ้น ชุมชนให้ความร่วมมือค่อนข้างจะน้อยไปสักนิด เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตเมือง ประชาชนก็มีการกึ่งงานธุรกิจส่วนตัว ถ้างานเวลาโรงเรียนจัดก็จะได้ความร่วมมือจากผู้ปกครองหรือชุมชน ไม่มากนัก เป็นความสำเร็จที่ยังไม่น่าพอใจ ” (กิจ เกียรติสมกิจ, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ ชุมชนจะให้ความร่วมมือ ก็โอเค ” (อารมณ วังศ์บัณฑิต, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ ในส่วนที่ว่าจะมาสัมผัสกับในส่วนบริหารการศึกษาเทศบาล เราถือว่าในส่วนนี้ยังน้อยอยู่หน่วยงานอื่นไม่ทราบ แต่ถ้าเทศบาลในส่วนของการศึกษานี้มีกิจกรรมอะไรทำหนังสือขอความร่วมมือไปได้รับความร่วมมือด้วยดี อย่างเช่น เราจะจัดกิจกรรมประกวดกระทง ทางโรงเรียนสุพรรณภูมิก็จะสนใจที่จะส่งกระทงมาร่วมประกวดด้วยทุกปีหรือว่าในการจัดกิจกรรมอื่น อย่างเช่นกิจกรรมมหกรรมอาหารอร่อย เราขอชุดการแสดงไปยังโรงเรียน เขาก็ยินดีที่จะส่งชุดการแสดงมาร่วมกับเราด้วย ถือได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ในบางด้านกับเทศบาล ” (จรี สีนอนันต์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2548)

“ ผู้ปกครองกับโรงเรียนมาก ให้ความร่วมมือด้วยดี ผลผลิตก็คือนักเรียนก็คาดว่าจะเป็นคุณลักษณะที่ดีที่พึงประสงค์มาก ผู้ปกครองก็เลยนิยมชมชอบให้ความร่วมมือแล้วก็ส่งบุตรหลานเข้าเรียน แล้วก็ป็นชื่อเสียงของโรงเรียนสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ” (จรี สีนอนันต์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2548)

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน พบว่า โรงเรียนสุพรรณภูมิเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชนเพราะอยากจะส่งลูกหลานให้เข้าเรียน เพราะเชื่อว่าครูสนใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีความสามารถพัฒนาตัวเองตลอดเวลา แต่กิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนเข้าร่วมจะมาร่วมงานน้อย เพราะไม่มีเวลา อีกทั้งโรงเรียนสุพรรณภูมิเป็นโรงเรียนยอดนิยมที่โรงเรียนอื่นทั่วประเทศมักจะมาศึกษาดูงาน ภายในโรงเรียนมีศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูจัดให้เป็นแหล่งความรู้ในชุมชน และในโรงเรียนมีครูหลายคนเป็นวิทยากรให้หน่วยงานอื่นๆ ในชุมชน แต่ผู้นำชุมชนบางส่วนกล่าวถึง

ความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ในบางจุดที่คนในชุมชนต้องการจะเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น เรื่องการทำงาน การบริหารโรงเรียน

“ ถ้าเป็นความยอมรับ ต้องถือว่าคนในชุมชนให้การยอมรับโรงเรียนสุพรรณภูมิมาก เพราะว่าวัดจากการที่ผู้ปกครองแย่งกันให้ลูกเข้ามาเรียนในปีหนึ่งๆ เป็นโรงเรียนยอดนิยม เพราะฉะนั้นชุมชนให้การยอมรับ เพียงแต่ว่ากิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชนบางที่ชุมชนไม่มีเวลากับโรงเรียนเท่านั้น ” (กิจ เกียรติสมกิจ, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ มากเท่าที่เป็นข้อมูลส่วนตัว ครูอาจารย์สนใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาตัวเองในเรื่องการจัดการเรียนการสอนดี สามารถที่จะปรับปรุงระดับความก้าวหน้าของตัวเองได้เป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและเพื่อนครูในสังกัดอื่นๆ มากพอสมควร ” (จรี สีนอนันต์, สัมภาษณ์, 8 กุมภาพันธ์ 2548)

“ โรงเรียนสุพรรณภูมิเป็นที่ยอมรับเพราะว่าวัดได้จากเด็กที่มาเรียน วัดได้จากโรงเรียนต่างๆ ทั่วประเทศมาดูงานที่สุพรรณต้องมาที่นี่เลย มาจุดแรกเลยทำอย่างไรให้ได้อาจารย์ 3 ระดับ 8 มาก การยอมรับของคนทั่วไปมากและคนในชุมชนก็มาก ” (ประดิษฐ์ ชันติกาโร, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ โรงเรียนนี้เป็นภาพของคนในเมืองหรือใกล้นี้ ที่ส่วนใหญ่จะส่งมาเรียนเพราะผู้ปกครองเชื่อว่าโรงเรียนนี้จัดการศึกษาได้ดี ชุมชนให้ความเชื่อมั่น แต่เขาก็ให้บริการในหลายส่วนนะ ทั้งจัดการศึกษาก่อนวัยเรียน 3 ระดับ ซึ่งจริงๆ โรงเรียนประถมในสังกัดเราจะจัดแค่ 2 ระดับ 4 ปี กับ 5 ปี แต่เขา 3 ขวบด้วย โดยสมาคมผู้ปกครองจัด เมื่อก่อนนี้เขาก็ให้บริการทั้งชุมชนในพื้นที่และนอกพื้นที่เพราะเขามีศูนย์งานวิชาการด้านครูอาจารย์ระดับ 3 เป็นชมรมเขาอยู่ในนั้น คนก็ไปใช้บริการเยอะ แล้วครูที่นั่นที่มีความสามารถก็ไปให้บริการชุมชนเยอะ ” (อารมณ วังศ์บัณฑิต, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

“ คนในชุมชนถ้าผมประเมินดูในภาพรวมนี้ เขายอมรับนะ แต่มีจุดเล็กๆ น้อยๆ ที่ชุมชนเขามองเห็นว่าน่าจะเข้าไปมีส่วนร่วม เป็นปัญหาในการทำงาน การบริหารนะ ก็ให้ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็นมาพอสมควร ” (อารมณ วังศ์บัณฑิต, สัมภาษณ์, 19 มกราคม 2548)

โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนทิวาภรรษาธุรรบำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

3.1 บทบาทและคุณสมบัติของผู้นำชุมชน

ในด้านบทบาทของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเข้าไปมีบทบาทโดยเข้าร่วมงานที่โรงเรียนจัดขึ้น ไปช่วยจัดงานกีฬาของนักเรียนในโรงเรียน ไปประชุมออกความคิดเห็นในประเด็นการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอน ในบางส่วนของผู้นำชุมชนก็เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น เทศบาลซึ่งนายกเทศมนตรีเข้าไปเป็นประธานกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเลือกตั้งเข้าไป ในส่วนอื่นๆ ผู้นำชุมชนจะเข้าไปสนับสนุนกิจกรรมภายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันออกพรรษา(กิจกรรมเลี้ยงสำเร็จการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทางโรงเรียนจะแจกวุฒิบัตรให้นักเรียนและแจกเกียรติบัตรให้คนในชุมชนที่สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน) กิจกรรมวันนัดพบศิษย์เก่าของโรงเรียน

นอกจากนั้นในส่วนของสำนักงานเทศบาลตำบลไทรน้อยและองค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อยจะให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ทางโรงเรียนทั้งงบประมาณที่โรงเรียนทำเรื่องหรือโครงการของงบประมาณไว้ล่วงหน้าและงบประมาณที่ทางโรงเรียนขอสนับสนุนตามโอกาส ซึ่งในส่วนของเทศบาล นอกจากจะให้งบประมาณ ทางเทศบาลยังให้การสนับสนุนกำลังคนและวัสดุอุปกรณ์ตามที่โรงเรียนร้องขอ เช่น รถขนน้ำ

“ มันเป็นที่ของกำนันอยู่แล้ว เขามีงานอะไรเราก็ต้องไปร่วมงานช่วยงาน ” (หยอดเยี่ยมอาจ,สัมภาษณ์,13 มกราคม 2548)

“ มีครับ ก็ส่วนใหญ่ก่อนจะจัดกิจกรรมโรงเรียนจะทำโครงการของงบประมาณมาทางอบต. ของงบประมาณสนับสนุนเป็นโครงการว่าเขาจะทำอะไรบ้างจะจัดอย่างไรกิจกรรมอะไรบ้าง ” (ราชนย์ สิทธิโชคสกุลชัย,สัมภาษณ์,13 มกราคม 2548)

“ ก็มีไปช่วยงานกีฬาบ้าง พัฒนาโรงเรียนบ้าง หลายอย่าง ก็ไปร่วมประชุมผู้ปกครองกับเขา ออกความคิดเห็นได้ในการเรียนของนักเรียน ของลูกเพราะลูกเราก็เรียนอยู่โรงเรียนนี้ เพราะเด็กแถวนี้ก็เรียนอยู่โรงเรียนวัดไทรใหญ่ทั้งหมด แล้วก็ไปพูดคุยกันเรื่องการเลี้ยงดูดูแลลูกของเรที่บ้านเป็นอย่างไร ” (บุญลือ แดงตาล,สัมภาษณ์,14 มกราคม 2548)

“ เข้าไปเป็นประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 2 โรงเรียนเลยได้รับการเลือกตั้งเข้าไป แล้วก็ในแต่ละกิจกรรมของโรงเรียนนี้ เทศบาลจะเข้าไปดูแลทั้งหมดเรื่องของงานวันเด็กก็ดี เรื่องของงานรับใบประกาศ การจัดงานศิษย์เก่าของโรงเรียนนี้ เทศบาลจะเข้าไปดูแล โดยเฉพาะโรงเรียนวัดไทรใหญ่นี้ เด็กเล็กของเทศบาลเราไปฝากเขาไว้ตอนนี้ก็จะมี 3 ขวบอยู่ 2 ห้อง อนุบาล 1 กับ 2 อีกอย่างละ 2 ห้อง แล้วก็ครูพี่เลี้ยงอีก 10 คน ก็เราก็ฝากเด็กตรงนี้ไว้ที่วัดไทรใหญ่ ” (สัมฤทธิ์ ด้วงโสม,สัมภาษณ์,5 กุมภาพันธ์ 2548)

“ ก็สนับสนุนด้านงบประมาณ แล้วก็กิจกรรมเช่นวันเด็กก็จัดหาของขวัญไปให้เด็ก สนับสนุนกำลังคนในส่วนที่โรงเรียนต้องการทำความสะอาดโรงเรียน ก็สนับสนุนรถนำไปฉีดทำความสะอาดโรงเรียน หลายๆอย่าง ” (วีรศักดิ์ วรพงษ์,สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2548)

ในส่วนคุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนได้ดีนั้น พบว่า ผู้นำชุมชนมองว่าคุณสมบัติสำคัญ คือ ควรเป็นคนในพื้นที่ในท้องถิ่นนั้นๆ และเสียสละ รongลงมาได้แก่ ทำงานโปร่งใส วางตัวดีสร้างความศรัทธา มีความรู้และมีวิสัยทัศน์

“ ส่วนมากน่าจะเป็นคนที่เคยคลุกคลีกับโรงเรียนมานะ ก็คือกับอาจารย์ใหญ่สนิทกันนะ อีกอย่างลูกหลานก็ต้องเรียนที่นั่นด้วยนะ พวกบ้านใกล้เคียงนั้นควรจะเป็นคนในท้องถิ่นอยู่

แล้ว ส่วนมากน่าจะเป็ยศิษย์เก่าในนั้นแล้วก็ส่งลูกหลานไปเรียน คำก็จะให้ความร่วมมือสนับสนุนดีนะ ” (หยอด เอี่ยมอาจ,สัมภาษณ์,13 มกราคม 2548)

“ 1. ต้องสร้างความศรัทธาให้เขาเชื่อถือ เชื้อมัน 2. เงินสนับสนุนเค้า การสนับสนุน 3. การเสี่ยสละ 4. จะต้องแสดงให้เห็นถึงการทำงานที่มีความโปร่งใส อย่าให้มีเรื่องของการคอร์ปชั่นมากเพราะพวกครูเขาฉลาด เขามีความรู้ ถ้าเกิดไม่สามารถทำตรงนี้ เข้าไปเขาไม่เชื่อถือ เรื่องการวางตัวก็สำคัญ ” (ราชันย์ สิทธิโชคสกุลชัย,สัมภาษณ์,13 มกราคม 2548)

“ คงต้องมีความรู้พอสมควร แล้วก็ต้องเสี่ยสละ เวลาเขามีกิจกรรมอะไรก็ไปร่วมกับเขา แล้วก็ยังมีน้ำใจเขาขออะไรมาช่วยเหลือตามที่เขาขอมา ” (บุญลือ แดงตาล,สัมภาษณ์,14 มกราคม 2548)

“ อันดับแรกผู้นำขององค์กรชุมชน ก็ต้องเป็นคนพื้นที่เป็นหลัก ส่วนหนึ่งโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหาร ครู ส่วนใหญ่จะเกือบหลายๆ โรงเรียนก็เป็นคนในพื้นที่ เพราะฉะนั้นการประสานงานกับชุมชนยอมเข้าหากันได้ เข้ากันได้ มีอะไรก็จะพูดคุยจะร่วมมือกันเพราะฉะนั้นลักษณะของผู้นำชุมชนก็ต้องเข้าไปดูแล ” (สัมฤทธิ์ คิวงโสม,สัมภาษณ์,5 กุมภาพันธ์ 2548)

“ ผู้นำชุมชนจริงๆ อย่างนายกเรานี้ก็วิสัยทัศน์ แก่ก็สนับสนุนด้านการศึกษาตลอด ” (วีรศักดิ์ วรพงษ์,สัมภาษณ์,5 กุมภาพันธ์ 2548)

3.2 แหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

ในด้านแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนมองว่า โรงเรียนวัดไทรใหญ่ได้นำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ได้หลากหลาย ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรในชุมชน ชาวบ้านที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน พระสงฆ์และผู้ปกครอง

ในส่วนหน่วยงานหรือองค์กรในชุมชน คือ สาธารณสุขตำบลไทรน้อยซึ่งทางโรงเรียนจะเชิญอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านเข้าไปอธิบายเรื่องสุขภาพให้นักเรียน ส่วนชุมชนวัดศาลเจ้าชุมชนตลาดก็จะให้การสนับสนุนเรื่องอาหาร สิ่งของวัสดุอุปกรณ์ในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด เช่น ในงานวันเด็ก งานวันปีใหม่

สำหรับชาวบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นปราชญ์ชาวบ้านนั้น ทางโรงเรียนจะเชิญมาเป็นวิทยากร เชิญมาเป็นกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องการจัดการเรียนการสอนและเนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนวัด ผู้บริหารและคณะครูจึงมักนิมนต์พระไปเทศน์ให้นักเรียนฟังในวันศุกร์หรือวันสำคัญทางศาสนา

ส่วนผู้ปกครองเมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมหรือจัดงานของโรงเรียนก็จะส่งหนังสือฝากนักเรียนไปแจ้งผู้ปกครองทุกครั้งเพื่อเชิญเข้าร่วมงานและขอสนับสนุนด้านเงินทุน ด้านสื่ออุปกรณ์

“ มันก็ตอนนี้นี่ก็ค่อยเป็นค่อยไปนะ มันก็เอาทรัพยากรมาใช้บ้างก็หัดเล็กๆ ไปเรื่อยๆ ก็มีเป็นบางหน่วยงานก็ดึงพวกสาธารณสุข อสม.เข้าไปบ้าง ไปมีกิจกรรมกับโรงเรียน เวลาเขาจัดเขาจะขอกับสาธารณสุขอย่างนี้ ไปอธิบายให้เด็กฟัง ” (หยด เอี่ยมอาจ, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2548)

“ ผมว่าเขาก็ให้ความสำคัญกับสิ่งในพื้นที่ เขาก็พยายามใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่นโรงเรียนเรียนเรื่องเกี่ยวกับการเกษตรใช้ไหม เขาก็มีไม้ดอกไม้ประดับในพื้นที่ เขาไปปลูกไปพื้นที่แล้วก็ไปส่งเสริมให้เด็กศึกษาและให้เด็กปลูกเพิ่ม นี่ก็เป็นแนวทางในการให้เด็กมองเพื่อเด็กจบมาประกอบอาชีพประเด็นที่หนึ่ง ประเด็นที่สองโรงเรียนวัดไทรใหญ่มันเป็นโรงเรียนติดวัดหลวงพ่อทองคำ ซึ่งวันพระ วันศุกร์ หรือบางช่วง โมง ก็จะเชิญพระไปสอน ผมไปคุยกับผอ. มาบางครั้งวันใกล้ๆ ที่สำคัญทางศาสนาก็จะเชิญพระที่เทศน์เก่งๆ ไปสอนให้กับเด็กๆ ให้เด็กก็มีจิตใจ มีธรรมะในใจ ” (ราชันย์ สิทธิโชคสกุลชัย, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2548)

“ คนที่เขาปลูกต้นไม้เก่งๆ นะ เขาก็เอามาเป็นวิทยากรสอนให้เด็กปลูกต้นไม้ พวกบอนสีนั้นะก็ใช้วิทยากรจากชาวบ้านเรานี้แหละเข้าไปแนะนำ ไปสอนเด็กให้ทำกัน เพราะพวกนี้ทำออกมาแล้วขายได้ ส่งเสริมอาชีพดี ” (บุญลือ แดงตาล, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ ผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านเฉพาะทางส่วนใหญ่ก็จะเป็นเกษตรกร เรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ก็จะน้อย ก็จะเป็นเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นก็จะมีพูดคุยกัน โดยเฉพาะคนกลุ่มนี้โรงเรียนก็เชิญมาเป็นกรรมการสถานศึกษา แล้วเวลามีเรื่องหลักสูตรการเรียนการสอนก็จะมาประชุมกัน ” (สัมฤทธิ์ คิ้วงโสม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2548)

“ เท่าที่ไปร่วมกับเขาเวลาโรงเรียนมีกิจกรรมอะไรจะส่งหนังสือไปหาผู้ปกครองทุกครั้งคือ ขอสนับสนุนด้านอุปกรณ์ การเงิน ” (วีรศักดิ์ วรพงษ์, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2548)

“ ส่วนใหญ่แล้วถ้าจัดให้เด็กอย่างวันเด็ก ชุมชนเขาช่วยตลอด ชุมชนวัดศาลเจ้า ตลาดก็ไป ผมว่าเวลาเขาจัดกิจกรรมเขาก็จะประชาสัมพันธ์ทั้งเขต ” (วีรศักดิ์ วรพงษ์, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2548)

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนดี เนื่องจากตนเองได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนเพราะคนในชุมชนให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของเขา บ้างก็กล่าวถึงผลคะแนนการเลือกตั้งที่ได้รับมามากแสดงถึงความไว้วางใจ การให้การยอมรับในตัวผู้นำชุมชน

“ ให้ประเมินน่าจะ..อืม กำนันนี่ให้ปกครองท้องถิ่นอย่างเดียวนะ ในเรื่องงบประมาณไม่มีไปให้ก็ 70%ที่ให้กำนันมีบทบาทปกครองดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุข ” (หยด เอี่ยมอาจ, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2548)

“ ผมว่าอบต.ก็ตั้งมาปี 38 ก็ 9 ปีแล้ว ผมคิดว่าช่วงแรกอาจจะไม่ค่อยเท่าไรรอบหลังที่มีการเลือกตั้งที่ผ่านมาผมว่าประชาชนให้ความสำคัญมากขึ้น แล้วตอนนี้เขาจะให้ความสำคัญว่าอบต.มีบทบาทและมีอำนาจในการจะทำอะไรในพื้นที่ของตัวเองได้ ” (ราชันย์ สิทธิโชคสกุลชัย ,สัมภาษณ์,13 มกราคม 2548)

“ ก็น่าจะดี ถ้าพูดถึงชุมชนนี้เนี่ยก็ 80 % ก็ดูจากการเลือกตั้ง ประชากรตรงนี้ไม่ถึง 300 คนก็ลงให้ผม 80% ” (บุญถือ แดงตาล,สัมภาษณ์,14 มกราคม 2548)

“ คือว่าเทศบาลไทรน้อยนี้ ในระยะแรกประชาชนก็ยังไม่ค่อยให้ความเชื่อมั่นเท่าไร เขาก็ต้องดูผลงานเรา เมื่อทำงานมาได้ 2 ปี ประชาชนก็ยอมรับมากขึ้น พอเลือกตั้งที่ผ่านมาเราก็ได้ทั้งหมด 12 คน เราก็มองได้เป็นกระจกสะท้อนเราว่าเขายอมรับตรงนี้ ” (สัมฤทธิ์ ด้วงโสม,สัมภาษณ์,5 กุมภาพันธ์ 2548)

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน ทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น คนในชุมชนจะให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมาก โดยเฉพาะกิจกรรมในวันสำคัญตามเทศกาล ตามประเพณีและวันสำคัญทางศาสนา คนในชุมชนจะมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก แต่ในวันทำงานทั่วไปคนในชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรมน้อยเพราะต้องทำงาน ในส่วนองค์กรชุมชน เมื่อโรงเรียนจัดงานหรือกิจกรรมใดๆ ก็จะไปช่วยสนับสนุนเข้าร่วมช่วยงานเพราะผู้อำนวยการโรงเรียนเข้าหาชุมชนและช่วยงานองค์กรในชุมชนไว้มาก

“ อ้อ ให้ความร่วมมือดีซะ จะบอกอะไรกับใคร ร่วมมือได้ดีซะเพราะเด็กมาก ” (หยอด เอี่ยมอาจ,สัมภาษณ์,13 มกราคม 2548)

“ ส่วนใหญ่ถ้าเป็นวันสำคัญก็จะได้รับความร่วมมือ แต่ถ้าเป็นวันธรรมดาเขาก็จะไม่ค่อยมายุ่งเพราะเขาต้องไปประกอบอาชีพส่วนตัวของตัวเอง แต่ถ้าเป็นวันทางศาสนา วันปีใหม่ วันประเพณีต่างๆ เขาก็จะมาร่วมงานกัน ” (ราชันย์ สิทธิโชคสกุลชัย,สัมภาษณ์,13 มกราคม 2548)

“ ชาวบ้านก็ช่วยเหลือกันมาก ช่วยๆ กัน ถ้าจะให้ไปร่วมทุกคนก็คงไม่ได้ ส่วนใหญ่ก็จะไปร่วม แต่ส่วนที่เขาทำงานก็คงไม่ไปร่วมละ ก็ช่วยเหลือทุกอย่างที่พอ. เขาขอ ” (วีรศักดิ์ วรรณพงษ์ ,สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2548)

“ ก็ดีนะ ส่วนมากเค้าจะมีหนังสือเชิญผู้ปกครองไป คราวที่แล้วเคยได้ยินข่าวไหม เดินวิ่งการกุศลของโรงเรียน นี่เค้าก็ไปร่วมกันแทบทุกบ้าน เมื่อปลายปีที่แล้ว ” (บุญลือ แดงตาล, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ ผอ.คนนี้ประสานงานกับชุมชนไว้มาก เมื่อมีกิจกรรมชุมชนจะให้ความร่วมมือมาก เพราะผอ.ประสานไว้มากในเทศบาล ในชุมชนก็จะมืองค์กรชัดเจนอยู่แล้ว อย่างวันเด็กก็จะมีอาหารจากศาลเจ้า จากชุมชนเออะเอะไปหมดเพราะฉะนั้นเรื่องนี้โรงเรียนจัดอะไรนี่เข้าไปเยอะมาก ” (สัมฤทธิ์ ค้วงโสม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2548)

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน พบว่า ผู้นำชุมชนบางคนมองว่าอาจารย์รุ่นใหม่ที่สอนจะสนใจเด็กและตั้งใจสอนนักเรียนน้อยลง จะสนใจทำผลงานตัวเองมากกว่า แต่ถ้าเป็นอาจารย์รุ่นเก่าจะให้ความสนใจเด็กมาก ในขณะที่ส่วนใหญ่มองว่า อาจารย์ของโรงเรียนวัดไทรใหญ่เอาใจใส่นักเรียนและจัดการเรียนการสอนได้ดี คนในชุมชนอยากส่งลูกหลานเข้าเรียนและถือว่าโรงเรียนวัดไทรใหญ่เป็นโรงเรียนที่ดีที่สุดในพื้นที่ตรงนี้ ผู้นำชุมชนบางส่วนกล่าวว่าช่วงที่ผู้อำนวยการโรงเรียนคนปัจจุบันบริหารงานเป็นช่วงที่ดีที่สุดของโรงเรียนเพราะผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนนี้และตั้งใจทำงานให้พื้นที่ เป็นคนที่มีความรู้ คิคริเริ่ม มีวิสัยทัศน์และทำงานซื่อสัตย์สุจริต

“ ก็ต้องมีดีไม่ดีบ้าง เพราะว่าอาจารย์รุ่นใหม่เขาจะไม่ค่อยสนใจเด็ก ไม่เหมือนรุ่นที่ผมนเรียน อาจารย์รุ่นเก่าๆ จะดีมาหลาย มารุ่นหลังๆ การสอนเด็กหรือสนใจเด็กจะน้อยลง น้อยมาก จะถือผลงานตัวเองเป็นหลัก ในความคิดผมนะ แต่ผอ.เขาสนใจดีนะ หออะไรใหม่ๆ มาให้เด็ก อาจารย์เก่าจะให้ความสนใจเด็กมาก ” (บุญลือ แดงตาล, สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2548)

“ เขาก็โอเค โดยภาพรวมในสายตาของประชาชนแถวนี้ละ ก็ที่หนึ่งของที่นี่ เพราะว่าครูเขาเอาใจใส่นักเรียนดี แม้แต่ศูนย์พัฒนาเด็กก็เต็มทุกปี ดีซะ เขาจัดระบบการเรียนการสอนค่อนข้างดี ” (วีรศักดิ์ วรพงษ์, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2548)

“ ก็ดีนะ ประเมินกับครูมันก็ดีทุกคนเนี่ยนะ ก็ไม่เห็นมีอะไรกันหนิ ไม่มีเสียงบ่นอะไรถึงก้านันนะ ชาวบ้านให้การยอมรับ ส่วนมากจัดงานอะไรก็ไปได้ราบรื่นทุกที ” (หยอด เอี่ยมอาจ, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2548)

“ ผมคิดว่าในภาพรวมตอนนี้ละ ส่วนใหญ่ประชาชนเขาให้ความสำคัญกันนะในช่องทางที่ภาพรวมเขาจะมองกันว่าเป็นโรงเรียนที่ดี ที่เขาอยากจะเข้ามาเรียน เพราะการคมนาคมสะดวกสบาย ตลาดนัดก็มี บริเวณพื้นที่กว้าง มีสนามกีฬาพร้อม แล้วก็มียุคลากร อาคารความพร้อมสูง ” (ราชันย์ สิทธิโชคสกุลชัย, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2548)

“ ยุคนี้เป็นยุคที่ดีที่สุด หนึ่งผอ.เป็นศิษย์เก่าที่นี่ แล้วตัวเขาเองก็มีใจจะทำให้บ้านให้กับพื้นที่และก็มีความรู้ ความสามารถหลายๆ ด้าน เขามีวิสัยทัศน์ หุ่นเทแล้วเรื่องทุจริตเรื่องไม่ดีไม่ค่อยมี ” (สัมฤทธิ์ ค้วงโสม, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2548)

โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

3.1 บทบาทและคุณสมบัติของผู้นำชุมชน

ในด้านบทบาทของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเข้าไปมีบทบาทเป็นกรรมการสถานศึกษาเพื่อไปเสนอความคิดเห็นในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น ไปเข้าร่วมงาน ช่วยจัดงานหรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น งานวันเด็ก งานปีใหม่ บ้างก็ทำงานร่วมกันอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลจอมปลวกก็จะจัดโครงการร่วมกับทางโรงเรียน เช่น โครงการต่อต้านยาเสพติด โครงการรณรงค์กำจัดขยะ บ้างก็มีบทบาทในด้านการหาเงินสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียน โดยนำเงินกำไรจากเงินกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทมาใช้ ในส่วนรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากล่าวถึงการเข้าไปพัฒนาตัวบุคลากรในโรงเรียนให้บุคลากรมีความรู้ด้านวิชาการ ด้านการบริหารและการวิจัย และเข้าไปส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาและสนับสนุนงบประมาณให้ทางโรงเรียนไปจัดกิจกรรมด้านต่างๆ เช่น จัดกิจกรรมกีฬาในกลุ่มโรงเรียนใกล้เคียง

“ ที่โรงเรียนจัดก็จะเชิญผม ก็ไปร่วมงานทุกๆ ครั้งที่เชิญมา เชิญมาประชุมกรรมการสถานศึกษาบ้าง ” (สාරวย อมรสันต์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ คือถ้าจริงๆ แล้วตอนนี้ผมก็เป็นกรรมการสถานศึกษาโดยตำแหน่งนะ แต่ว่าในการทำงานทุกอย่างตอนนี้ไม่ว่าจะโรงเรียนหรือชุมชนแม้กระทั่งอบต.ก็ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมและมีส่วนที่จะสร้างสรรค์และคิดเอากิจกรรมอะไรเข้าไปแทรกเพื่อให้โรงเรียนเกิดความก้าวหน้า ซึ่งจะต้องทำร่วมกันแน่นอนอยู่แล้ว ” (ประเสริฐ เตมธนะศักดิ์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ มันจะมีกรรมการสถานศึกษาอยู่ กรรมการสถานศึกษานี้ก็จะมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. อยู่ด้วยโดยตำแหน่งนะแล้วก็มิชชันนารี ” (ขวัญ ต้นเยี่ยม, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ อย่างของภายในโรงเรียนส่วนมากเราก็จะสนับสนุนในด้านของงานกิจกรรมวันเด็ก อย่างปีที่แล้วเราไปออกร้านให้เด็กทานอาหาร ส่วนนอกโรงเรียนถ้าเกิดภายนอกก็จะเป็นโครงการที่ทำร่วมกันอย่างเช่นยาเสพติด ก็เช่น วงดุริยางค์ของโรงเรียนกับนักเรียนมาเดินรณรงค์ร่วมกัน แล้วก็โครงการรณรงค์กำจัดขยะ ก็จะขอเด็กนักเรียนมาช่วยกันจัดเก็บขยะในคูคลองตามถนนชอกชอย ” (นวรัตน์ ผ่องพุทธ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ เราก็ช่วยสนับสนุนเขา แล้วก็ให้ความร่วมมือ ต่อไปก็จะมีกองทุนเงินล้านให้เด็ก ให้กับเด็กที่เราเห็นว่าจน สมควรให้ ส่วนนี้เราจะให้ เราเอากำไรกองทุนเงินล้านให้เด็กคนละ 300 บาท 5-10 ทุน ” (ขวัญ ต้นเยี่ยม, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ กับการที่โรงเรียนวัดบางน้อย หลักๆ เราก็ได้ดำเนินการอยู่สองส่วน ส่วนแรกก็คือในส่วนของตัวบุคลากรของโรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ก็คือผอ.โรงเรียนคือ ผอ.ประกิจ

แล้วตัวครูผู้สอนนั่นคือ เราก็จะพัฒนาตัวบุคคล พัฒนาด้วยการเชิญมาประชุมสัมมนา ตามแผนโครงการพัฒนาความรู้วิชาการ การบริหารงานต่างๆ ด้วย เรื่องการวิจัยด้วย อีกอันหนึ่งคือพัฒนาเรื่องชุมชน ชาวบ้านที่จะเข้ามาร่วมในการบริหารจัดการ เราจะมีคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งขณะนี้จะเป็นหลักในการพัฒนาโรงเรียนให้มีความเจริญในด้านวิชาการ การเงิน บริหารงานบุคคล มีหน้าที่มาดูแลตรวจสอบอื่นๆ แล้วก็ส่งเสริมในเรื่องของงบประมาณไปให้โรงเรียน ” (ปรกติ ภูสีน้ำ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

ในส่วนคุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนได้ดึ้น พบว่า ผู้นำชุมชนมองว่าคุณสมบัติสำคัญ คือ เป็นคนทันสมัย เปิดตัว เสียสละ ทำงานโปร่งใส มีเวลาให้ชุมชน รองลงมาได้แก่ มีวิสัยทัศน์ เข้าใจคนในชุมชน ให้ความร่วมมือ ใจกว้าง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้

“ คุณลักษณะที่สำคัญอย่างแรก ก็คือ เป็นคนที่เปิดตัว สมัยนี้เป็นการทำงานในยุคใหม่ ผู้บริหารต้องเปิดตัว ใจกว้าง ผู้มีมนุษยสัมพันธ์เป็นเยี่ยม ประสานสัมพันธ์กับครูในโรงเรียนกับชาวบ้านชุมชนในสังกัด กับอบต.ในท้องถิ่นต่างๆ จะต้องมีความรู้ด้านวิชาการ หลักสูตรการเรียนการสอน ท่านต้องเป็นผู้ปกครองครู อาจารย์ ของชาวบ้านชุมชนนะครับ คุณสมบัติต่อไป คือท่านต้องเป็นคนที่ทันสมัยที่ว่าทันสมัยในเรื่องของข้อมูลข่าวสารต่างๆ ต่อไปก็คือต้องเป็นคนที่มีชื่อเสียง โปร่งใส ในการทำงาน ในเรื่องงบประมาณเงินทองท่านต้องโปร่งใส ” (ปรกติ ภูสีน้ำ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ คือคุณลักษณะนี้นะ ผมว่าอย่างน้อยๆ ต้องมีการให้เวลากับชุมชนพอสมควรไม่อย่างนั้น ผู้นำไม่มีเวลาให้ชุมชนมันก็ไม่เกิดประโยชน์ ไม่เกิดการสร้างสรรค์ ดังนั้นต้องมีเวลาให้กับส่วนรวมและชุมชน ” (ประเสริฐ เดิมชนะศักดิ์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ พี่ว่านะ ผู้นำชุมชนที่จะร่วมกับโรงเรียนได้ดึ้นนะ เขาน่าจะมีวิสัยทัศน์หน่อยนะเพราะว่าบางคนเขาดีนะคือความรู้เขาไม่สูงแต่ประสบการณ์เขาตรงนี้ใช้ได้ ” (นวรัตน์ ผ่องพุทธ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ก็ต้องเสียสละร่างกาย แรงใจให้กับชุมชนและโรงเรียน จะต้องเข้าถึงประชาชน ต้องเสียสละไม่ว่าจะเงิน ภาย ใจต้องทุ่มเทให้เต็มที่สูงสุดความสามารถ ” (สำรวย อมรสันต์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ คือให้ความร่วมมือด้านการศึกษา ก็พา วันสำคัญ อย่างวันเด็กก็ให้เขาสักพัน ให้เขาทำอาหารเลี้ยงเด็ก จัดของขวัญ ” (ขวัญ ดันเยี่ยม, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

3.2 แหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน

ในด้านแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนบางคนมองว่า โรงเรียนวัดบางน้อยนำทรัพยากรบุคคลเข้ามาใช้น้อย แต่ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มองว่า โรงเรียนวัดบางน้อยได้นำปราชญ์

ชาวบ้านและองค์กรในชุมชน สิ่งแวดล้อมในชุมชนมาใช้จัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม โดย
 ประชาชนชาวบ้าน ทางโรงเรียนจะเลือกมาจากกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย เช่น อาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
 ทางโรงเรียนก็จะเชิญคนในชุมชนตำบลยายแพ่งซึ่งเป็นตำบลใกล้เคียง จ้างมาสอนให้กับนักเรียน
 ทุกปี นอกจากนั้นยังมีประชาชนชาวบ้านซึ่งเป็นอาจารย์เก่าชำนาญด้านการแกะสลัก ด้าน
 ประติมากรรมก็เข้ามาช่วยสอนและมีประชาชนชาวบ้านเกี่ยวกับการต่อเรือ ทางโรงเรียนก็เชิญมาสอน

ในส่วนองค์กรในชุมชน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อยมีการจัดศูนย์การเรียนรู้
 ชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับบริเวณโรงเรียน ทางโรงเรียนก็พานักเรียนมาดูงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
 มาหัดทำบ้านทรงไทยจากไม้ไผ่ ให้หัดทำหัตถกรรมจากกะลามะพร้าว หากนักเรียนคนใดทำได้
 สวยงามก็สามารถส่งขายได้ สำหรับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทางโรงเรียนและชุมชนให้ความสำคัญ
 ในเรื่องนี้ โดยครูผู้สอนจะนำเรื่องสิ่งแวดล้อมมาจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอน เช่น
 กิจกรรมกำจัดขยะและดูแลความสะอาดในพื้นที่ กิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้รอบชุมชน

“ เปรียบเทียบในการใช้ทรัพยากร ผมคิดว่ายังไม่ค่อยเต็มที่ น่าจะเอาทรัพยากรทั้งตัวบุคคล
 ให้มากกว่านี้อีกสักหน่อย ” (ประเสริฐ เดิมชนะศักดิ์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ อ้อ มีนะ อย่างเคยได้ยินว่าคนที่อยู่ตำบลยายแพ่งนะ เขาตัดเย็บเสื้อผ้า เขาก็จ้างพี่คนนี้มา
 สอนนักเรียนนะ รู้สึกว่าของเรามีกิจกรรมกลุ่มกะลามะพร้าวเขาก็ให้เด็กมาดูมาเรียนรู้ในศูนย์การ
 เรียนชุมชนกับประชาชนบ้าน อย่างเช่นตอนนั้นทำบ้านทรงไทยจากไม้ไผ่เราก็ให้เด็กนักเรียนไป
 เรียน อย่างหัตถกรรมกะลามะพร้าวเราก็ให้เด็กนักเรียนไปดู ” (นวรัตน์ ผ่องพุทธ, สัมภาษณ์, 6
 มกราคม 2548)

“ เท่าที่ผมได้ไปดูไปสัมผัสมานะครับ คือว่าเขาก็จะมีกลุ่มลูกเสือก็ใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่
 ท่านผอ.หามาได้ คือโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนต้นแบบจะจัดกีฬาหรือกิจกรรมอะไรก็ต้องมาใช้
 สถานที่ของโรงเรียนวัดบางน้อยเพราะเหมือนว่าเป็นผู้นำทางการศึกษาในบางพื้นที่ ” (สรรว
 อมรสันต์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ มีครับ คือว่าเป็นอาจารย์เก่า เขาเป็นช่างสิบหมู่ เขาเคยสอนในด้านศิลปะปั้นลายแบบ
 แปดน เขา ก็พยายามช่วยโรงเรียน เขาเคยมาคุยกับอบต. เสนอแผนงานที่จะตั้งช่างสิบหมู่ให้นักเรียน
 ได้มาเรียน เขาจะเป็นผู้สอน โดยท่านอาจารย์เก่าชื่อ อ.สงัด ใจพรหม นี่จะครับเป็นผู้สอน ”
 (สรรว อมรสันต์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ที่นี้ เราคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมมากนะ เช่น กำจัดขยะแล้ว ปลูกต้นไม้แบบนี้ ความสะอาด
 ของพื้นที่ บางครั้งโรงเรียนเขาจัดกิจกรรมให้นักเรียนช่วยเก็บขยะด้วย ” (ขวัญ ดันเอียด,
 สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ประชาชนชาวบ้านก็พวกต่อเรือ มันจะมีคนต่อเรือที่ชำนาญอยู่คนหนึ่ง แต่อายุมากแล้ว
 อย่างประติมากรรมก็มีอยู่คนหนึ่ง ครูเก่านี้ละ ก็จะมาช่วยแนะนำให้นักเรียน ” (ขวัญ ดันเอียด,
 สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ในภาพรวมๆ ก็ถือว่าได้นำเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาให้ความรู้ก็ถือว่านำมาใช้ได้ดีพอสมควร เราดูแล้วก็รู้สึกค่อนข้างมั่นใจและสบายใจของการศึกษาหาความรู้ในด้านนี้ ” (ปรีดี ภูสีน้ำ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนเนื่องจากคนในชุมชนให้การยอมรับในตัวผู้นำชุมชนเพราะเมื่อขอให้ช่วยงานอะไรก็ให้ความร่วมมือดี บ้างลงสมัครเลือกตั้งก็ไม่มีผู้สมัครคนอื่นเป็นคู่แข่งด้วยเลย บ้างใกล้หมดวาระชาวบ้านก็สนับสนุนให้ลงสมัครเลือกตั้งใหม่อีกครั้ง จะช่วยเหลือเต็มที่

“ ในการยอมรับตัวผมก็พอประมาณนะครับ ก็ประมาณ 70-80 % ที่จะให้การยอมรับกับตัวผู้นำ ” (ประเสริฐ เดิมชนะศักดิ์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ พี่คิดว่าเขาก็ยอมรับนะ เพราะไม่ว่าจะจัดกิจกรรมอะไรเขาก็ให้ความร่วมมือดีนะ ไม่ว่าจะจัดกิจกรรมอะไรเขาก็ให้ความร่วมมือดีนะ ” (นวรัตน์ ผ่องพุทธ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ อู๋! ดีนะ สนับสนุนดี โดยเฉพาะการเลือกตั้ง แต่ผมมาเป็นนี้ไม่มีคู่แข่งนะ เขาให้เลย ทุกคนยอมรับหมด ” (ขวัญ ดันเอียด, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ เท่าที่มีเสียงตอบรับมา เท่าที่ไปสัมผัสมา ประชาคมมาก็ใกล้เลือกตั้งอีก 6 เดือน เขาก็บอกให้ลงสมัครต่อช่วยเต็มที่ ได้แน่ๆ ” (สारวย อมรสันต์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน ทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นคนในชุมชน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำนันผู้ใหญ่บ้านจะให้ความร่วมมือดีและมีคนเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกิจกรรมหรืองานรื่นเริง เช่น งานวันเด็ก กิจกรรมกีฬา คนในชุมชนจะมาร่วมงานเยอะมาก

“ ความร่วมมือจากท้องถิ่นนี้ผมว่าดี จินตว่าดีเลยเพราะว่าไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมงานรื่นเริงหรืองานเทศกาล งานประจำท้องถิ่น คนร่วมมือค่อนข้างดีมาก ” (ประเสริฐ เดิมชนะศักดิ์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ก็ร่วมนะ อย่างกิจกรรมวันเด็ก ผู้ปกครองเขาก็มาทันนะ มาช่วย ทางอบต. ก็สนับสนุน ” (นวรัตน์ ผ่องพุทธ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ เท่าที่ผมได้เข้าไปร่วมนะครับ โดยโรงเรียนจะจัดกิจกรรมทุกปี ก็จะเชิญผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองแต่ละคนเอาของมาเลี้ยงเด็ก ทางอบต.ก็เอาก๋วยเตี๋ยวไปเลี้ยงเด็กเหมือนกัน พงษ์นี้โรงเรียนก็ขอให้ทางอบต.เป็นเจ้าภาพก็ต้องไปร่วมกิจกรรมวันเด็กครับ เขาก็ร่วมมือดีครับ ผู้ปกครองก็มาเยอะ เยอะมากครับ เท่าที่ผมได้ดูมานะครับ ถามว่าอ้อมใหม่ ก็อ้อมกันทุกคน ” (สํารวย อมรสันต์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ให้ดีนะ โดยเฉพาะกีฬาเด็ก วันเด็ก แล้วก็โรงเรียนจัดเลี้ยงก็เอาชาวบ้านเข้าไปร่วมด้วย ชาวบ้านให้ความร่วมมือดี พ่อแม่ผู้ปกครองที่สำคัญทุกครั้งที่ประชุม ก็ช่วยกันไปประชุม ชาวบ้านเขาให้ความร่วมมือดีนะ ” (ขวัญ ต้นเยี่ยม, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน พบว่า โรงเรียนวัดบางน้อยเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนอยากส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนวัดบางน้อยเป็นจำนวนมากเพราะมีครูต้นแบบและครูระดับ 8 เท่ากับ ผู้อำนวยการโรงเรียนถึง 2 คน คนในชุมชนจึงมั่นใจและให้การยอมรับในการจัดการเรียนการสอนของครู อีกทั้งในส่วนผู้บริหารโรงเรียนเองก็เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเป็นผู้ใหญ่ที่ครูในโรงเรียนอื่นๆ และชาวบ้านในชุมชนให้ความเคารพนับถือมาก

“ เขาก็ให้ความไว้วางใจทางอาจารย์ แล้วก็คณะครูที่ให้ความรู้กับบุตรหลานเขาพอสมควร ” (ประเสริฐ เตมธนะศักดิ์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ตั้งแต่พี่มาเป็นปลัดที่นั่นนะ ก็ไม่ค่อยมีเสียงสะท้อนจากชาวบ้านมาว่าทางโรงเรียนว่าไม่ดีนะ แสดงว่าโรงเรียนเขาก็ใช้ได้ เพราะไม่มีเสียงสะท้อนว่าครูไม่ดีอะไร แล้วเด็กก็เยอะนะตั้ง 500 คน ถ้าไม่ไว้วางใจก็คงไม่เยอะขนาดนั้น ” (นวรัตน์ ผ่องพุทธ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ก็เท่าที่ถามทางผู้ปกครองก็ไม่มีเรื่องอะไรไม่ว่าทั้งท่านผอ.หรือครู ก็ได้รับความยอมรับจากทางผู้ปกครองที่ส่งเด็กมาเรียนเพราะทางโรงเรียนวัดบางน้อยมีครูต้นแบบและมีครูระดับ 8 เท่ากับผอ. 2 ท่าน ก็คิดว่าชาวบ้านยอมรับ ” (สํารวย อมรสันต์, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

“ ต้องใช้คำว่าดีมาก ๆ เลย มันก็ขึ้นอยู่กับตัวผู้บริหารด้วย ท่านผอ.ประจักษ์นี่ท่านเป็นคนอย่างที่ผมว่า มนุษยสัมพันธ์กับชาวบ้านชุมชน ท่านก็เป็นผู้ใหญ่ที่ตัวโรงเรียนอื่นๆ ก็เคารพนับถือ ฉะนั้นเรื่องชาวบ้านชุมชนนั้นไม่มีปัญหา ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีมากในส่วนของวัดบางน้อย ” (ปรีดี ภูสีน้ำ, สัมภาษณ์, 6 มกราคม 2548)

สรุปลักษณะภายนอกของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน

โรงเรียนขนาดใหญ่

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนตำบลท่าพี่เลี้ยง อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ในเรื่องลักษณะภายนอกของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านบทบาทและคุณสมบัติของผู้นำชุมชน ในด้านบทบาทของผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชน เข้าโรงเรียนไปมีส่วนส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาของโรงเรียนสุพรรณภูมิ เช่น เข้าไปแนะนำโครงการหรือกิจกรรมใหม่ๆ บ้างก็เข้าไปช่วยวางแผนจัดกิจกรรมหรือส่งแนวกิจกรรมไปให้ ในส่วนผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาที่เข้าไปเป็นประธานเปิดงานหรือกิจกรรม ในส่วนงานที่มอบหมายให้โรงเรียนก็เข้าไปติดตามประเมินผลงานหรือกิจกรรมที่มอบหมายให้

ในส่วนคุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนได้คือนั้น พบว่า ผู้นำชุมชนมองว่าคุณสมบัติสำคัญ คือ มนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจชุมชนและยิ้มแย้มแจ่มใส รองลงมาได้แก่ทำงานยึดกฎระเบียบราชการ โปร่งใส พุดเพราะ เอื้ออาทร

2. ด้านแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนมองว่า โรงเรียนสุพรรณภูมินำสมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษา เข้ามาใช้เป็นทรัพยากรได้เหมาะสม โดยนำมาสนับสนุนด้านการเงินเพื่อนำไปจัดกิจกรรมเสริม ไปสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนและมีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน แต่ส่วนเจ้าหน้าที่ในองค์กรท้องถิ่นในชุมชนโรงเรียนยังนำมาใช้เป็นทรัพยากรไม่มากนัก

3. ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนรู้สึกไม่มั่นใจในด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนมากนัก เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี 1 เพิ่งตั้งมาใหม่ ทำงานมาได้ไม่นานและการทำงานเจ้าหน้าที่จะติดต่อประสานงานกับคนในชุมชนน้อยจะทำงานเกี่ยวกับโรงเรียนมากกว่า โอกาสสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่น้อย ในส่วนกองการศึกษา สำนักเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี พบว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายกองการศึกษาจัดกิจกรรมที่หลากหลายแต่ไม่ค่อยได้รับข้อมูลย้อนกลับ แต่ส่วนใหญ่เมื่อมีงาน คนในชุมชนก็มาร่วมงาน

4. ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน ทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นหากเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการระดมทุนเข้าโรงเรียน ผู้ปกครองจะช่วยเหลือด้านการเงินอย่างเต็มที่ แต่ในส่วนกิจกรรมอื่น ผู้ปกครองและคนในชุมชนจะเข้าร่วมน้อยเพราะมีงานประจำต้องทำงานมาร่วมงานไม่ได้ ในส่วนเทศบาลและโรงเรียนจะมีการติดต่อกันบ้าง

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน พบว่า โรงเรียนสุพรรณภูมิเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชนเพราะอยากจะส่งลูกหลานให้เข้าเรียน เพราะเชื่อว่าครูสนใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมีความสามารถพัฒนาตัวเองตลอดเวลา แต่กิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนเข้าร่วมจะมาเข้าร่วมงานน้อย

เพราะไม่มีเวลา อีกทั้งภายในโรงเรียนมีศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูจัดให้เป็นแหล่งความรู้ในชุมชน และในโรงเรียนมีครูหลายคนเป็นวิทยากรให้หน่วยงานอื่นๆ ในชุมชน แต่ผู้นำชุมชนบางส่วนกล่าวถึงความต้องการเข้ามามีส่วนร่วม ในบางจุดที่คนในชุมชนต้องการจะเข้าไปมีส่วนร่วม เช่น เรื่องการทำงาน การบริหารโรงเรียน

โรงเรียนขนาดกลาง

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ในเรื่องลักษณะภายนอกของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านบทบาทและคุณสมบัติของผู้นำชุมชน ในด้านบทบาทของผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนเข้าไปมีบทบาทโดยเข้าร่วมงานที่โรงเรียนจัดขึ้น ไปช่วยจัดงานกีฬาของนักเรียนในโรงเรียน ไปประชุมออกความคิดเห็นในประเด็นการบริหารงาน การจัดการเรียนการสอน ในบางส่วนของผู้นำชุมชนก็เข้าร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น เทศบาลซึ่งนายกเทศมนตรีเข้าไปเป็นประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลือกตั้งเข้าไป ในส่วนอื่นๆ ผู้นำชุมชนจะเข้าไปสนับสนุนกิจกรรมภายในโรงเรียน เช่น กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันออกพรรษา กิจกรรมวันนัดพบศิษย์เก่าของโรงเรียน

นอกจากนั้นในส่วนของสำนักงานเทศบาลตำบลไทรน้อยและองค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อยจะให้การสนับสนุนงบประมาณแก่ทางโรงเรียนทั้งงบประมาณที่โรงเรียนทำเรื่องหรือโครงการของงบประมาณไว้ล่วงหน้าและงบประมาณที่ทางโรงเรียนขอสนับสนุนตามโอกาส ซึ่งในส่วนของเทศบาล นอกจากจะให้งบประมาณ ทางเทศบาลยังให้การสนับสนุนกำลังคนและวัสดุอุปกรณ์ตามที่โรงเรียนร้องขอ

ในส่วนคุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนได้ดั่งนั้น พบว่า ผู้นำชุมชนมองว่าคุณสมบัติสำคัญ คือ ควรเป็นคนในพื้นที่ในท้องถิ่นนั้นๆ และเสียสละ รองลงมาได้แก่ ทำงานโปร่งใส วางตัวดีสร้างภาพลักษณ์ มีความรู้และมีวิสัยทัศน์

2. ด้านแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนมองว่า โรงเรียนวัดไทรใหญ่ได้นำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ได้หลากหลาย ได้แก่ หน่วยงานหรือองค์กรในชุมชน ชาวบ้านที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านและชาวบ้านทั่วไป พระสงฆ์และผู้ปกครอง

ในส่วนหน่วยงานหรือองค์กรในชุมชน คือ สาธารณสุขตำบลไทรน้อยซึ่งทางโรงเรียนจะเชิญอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านเข้าไปอธิบายเรื่องสุขภาพให้นักเรียน ส่วนชุมชนวัดศาลเจ้าชุมชนตลาดก็จะให้การสนับสนุนเรื่องอาหาร สิ่งของวัสดุอุปกรณ์ในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด เช่น ในงานวันเด็ก งานวันปีใหม่

สำหรับชาวบ้านที่มีความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นปราชญ์ชาวบ้านนั้น ทางโรงเรียนจะเชิญมาเป็นวิทยากร เชิญมาเป็นกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องการ

จัดการเรียนการสอนและเนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนวัด ผู้บริหารและคณะครูจึงมักนิมนต์พระไปเทศน์ให้นักเรียนฟังในวันศุกร์หรือวันสำคัญทางศาสนา

ส่วนผู้ปกครองเมื่อโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมหรือจัดงานของโรงเรียนก็จะส่งหนังสือฝากนักเรียนไปแจ้งผู้ปกครองทุกครั้งเพื่อเชิญเข้าร่วมงานและขอสนับสนุนด้านเงินทุน ด้านสื่ออุปกรณ์

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนดี เนื่องจากตนเองได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนเพราะคนในชุมชนให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของเขา บ้างก็กล่าวถึงผลคะแนนการเลือกตั้งที่ได้รับมามากแสดงถึงความไว้วางใจ การให้การยอมรับในตัวผู้นำชุมชน

4. ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน ทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น คนในชุมชนจะให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมาก โดยเฉพาะกิจกรรมในวันสำคัญตามเทศกาล ตามประเพณีและวันสำคัญทางศาสนา คนในชุมชนจะมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก แต่ในวันทำงานทั่วไปคนในชุมชนจะเข้าร่วมกิจกรรมน้อยเพราะต้องทำงาน ในส่วนองค์กรชุมชน เมื่อโรงเรียนจัดงานหรือกิจกรรมใดๆ ก็จะไปช่วยสนับสนุนเข้าร่วมช่วยงานเพราะผู้อำนวยการโรงเรียนเข้าหาชุมชนและช่วยงานองค์กรในชุมชนไว้มาก

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน พบว่า ผู้นำชุมชนบางคนมองว่าอาจารย์รุ่นใหม่ที่สอนจะสนใจเด็กและตั้งใจสอนนักเรียนน้อยลง จะสนใจทำผลงานตัวเองมากกว่า แต่ถ้าเป็นอาจารย์รุ่นเก่าจะให้ความสนใจเด็กมาก ในขณะที่ส่วนใหญ่มองว่า อาจารย์ของโรงเรียนวัดไทรใหญ่เอาใจใส่นักเรียนและจัดการเรียนการสอนได้ดี คนในชุมชนอยากส่งลูกหลานเข้าเรียนและถือว่าโรงเรียนวัดไทรใหญ่เป็นโรงเรียนที่ดีที่สุดในพื้นที่ตรงนี้ บางส่วนกล่าวว่าช่วงที่ผู้อำนวยการโรงเรียนคนปัจจุบันบริหารงานเป็นช่วงที่ดีที่สุดของโรงเรียนเพราะผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นศิษย์เก่าโรงเรียนนี้และตั้งใจทำงานให้พื้นที่ เป็นคนที่มีความรู้ คิฉริเริ่ม มีวิสัยทัศน์และทำงานซื่อสัตย์สุจริต

โรงเรียนขนาดเล็ก

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ในเรื่อง ลักษณะภายนอกของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ด้านบทบาทและคุณสมบัติของผู้นำชุมชน ในด้านบทบาทของผู้นำชุมชน ผู้นำชุมชนเข้าไปมีบทบาทเป็นกรรมการสถานศึกษาเพื่อไปเสนอความคิดเห็นในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นไปเข้าร่วมงาน ช่วยจัดงานหรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เช่น งานวันเด็ก งานปีใหม่ บ้างก็ทำงานร่วมกันอย่างองค์การบริหารส่วนตำบลจนปลวาก็จะจัดโครงการร่วมกับทางโรงเรียน เช่น โครงการต่อต้านยาเสพติด โครงการรณรงค์กำจัดขยะ บ้างก็มีบทบาทในด้านการหาเงินสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนโดยนำเงินกำไรจากเงินกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาทมาใช้ ในส่วนรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากล่าวถึงการเข้าไปพัฒนาตัวบุคลากรในโรงเรียนให้บุคลากรมีความรู้ด้านวิชาการ ด้านการบริหารและการวิจัย และเข้าไปส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนผ่านคณะกรรมการสถานศึกษาและสนับสนุนงบประมาณให้ทางโรงเรียนไปจัดกิจกรรมด้านต่างๆ

ในส่วนคุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนได้คือนั้น พบว่า ผู้นำชุมชนมองว่าคุณสมบัติสำคัญ คือ เป็นคนทันสมัย เปิดตัว เสียสละ ทำงานโปร่งใส มีเวลาให้ชุมชน รองลงมาได้แก่ มีวิสัยทัศน์ เข้าใจคนในชุมชน ให้ความร่วมมือ ใจกว้าง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรู้

2. ด้านแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนบางคนมองว่า โรงเรียนวัดบางน้อยนำทรัพยากรบุคคลเข้ามาใช้น้อย แต่ผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มองว่า โรงเรียนวัดบางน้อยได้นำปราชญ์ชาวบ้านและองค์กรในชุมชน สิ่งแวดล้อมในชุมชนมาใช้จัดการเรียนการสอนได้เหมาะสม โดยปราชญ์ชาวบ้าน ทางโรงเรียนจะเลือกมาจากกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย เช่น อาชีพช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ทางโรงเรียนก็จะเชิญคนในชุมชนตำบลยายแพ่งจ้างมาสอนให้กับนักเรียนทุกปี นอกจากนั้นยังมีปราชญ์ชาวบ้านซึ่งเป็นอาจารย์เก่าชำนาญ ด้านการแกะสลัก ด้านประติมากรรมและปราชญ์ชาวบ้านเกี่ยวกับการต่อเรือ ทางโรงเรียนก็เชิญมาสอน ในส่วนองค์กรในชุมชน ทางองค์การบริหารส่วนตำบลไทรน้อยมีการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ๆ กับบริเวณโรงเรียน ทางโรงเรียนก็พานักเรียนมาดูงานในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมาหัดทำบ้านทรงไทยจากไม้ไผ่ ให้หัดทำหัตถกรรมจากกะลามะพร้าว สำหรับสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทางโรงเรียนและชุมชนให้ความสำคัญในเรื่องนี้มาก โดยครูผู้สอนจะนำเรื่องสิ่งแวดล้อมมาจัดกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนร่วมกับชุมชน เช่น กิจกรรมกำจัดขยะและดูแลความสะอาดในพื้นที่ กิจกรรมรณรงค์ปลูกต้นไม้ในชุมชน

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนดี เนื่องจากคนในชุมชนให้การยอมรับในตัวผู้นำชุมชนเพราะเมื่อขอให้ช่วยงานอะไรก็ให้ความร่วมมือดี บ้างลงสมัครเลือกตั้งก็ไม่มีผู้สมัครคนอื่นเป็นคู่แข่งด้วยเลย บ้างใกล้หมดวาระชาวบ้านก็สนับสนุนให้ลงสมัครเลือกตั้งใหม่อีกครั้ง จะช่วยเหลือเต็มที่

4. ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน ทั้ง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นคนในชุมชน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดผู้ใหญ่บ้านจะให้ความร่วมมือดีและมีคนเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะกิจกรรมหรืองานรื่นเริง เช่น งานวันเด็ก กิจกรรมกีฬา คนในชุมชนจะมาร่วมงานเยอะมาก

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน พบว่า โรงเรียนวัดบางน้อยเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนอยากส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนวัดบางน้อยเป็นจำนวนมากเพราะมีครูต้นแบบและครูระดับ 8 เท่ากับ ผู้อำนวยการโรงเรียนถึง 2 คน คนในชุมชนจึงมั่นใจและให้การยอมรับในการจัดการเรียนการสอนของครู อีกทั้งในส่วนผู้บริหาร โรงเรียนเองก็เป็นคนที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเป็นผู้ใหญ่ที่ครูในโรงเรียนอื่นๆ และชาวบ้านในชุมชนให้ความเคารพนับถือมาก

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความสอดคล้องและความแตกต่างของลักษณะภายในและลักษณะภายนอกของโรงเรียนชุมชน

ในการเปรียบเทียบ ผู้วิจัยได้ทำตารางเปรียบเทียบความสอดคล้องและความแตกต่างของลักษณะภายในและลักษณะภายนอกของโรงเรียนชุมชน ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงการเปรียบเทียบความสอดคล้องและความแตกต่างของลักษณะภายใน และลักษณะภายนอกของโรงเรียนชุมชน

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p>ลักษณะภายใน</p> <p>1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน</p> <p>1.1 ความสัมพันธ์ที่คนในชุมชนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมและการบริหารงานในโรงเรียน</p>	<p>กลุ่มคนในชุมชนที่มีส่วนร่วม คือ กลุ่มผู้ปกครอง สมาคมผู้ปกครอง ศิษย์เก่า กรรมการห้องเรียน กรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในด้าน การสนับสนุนเงินทุน มีส่วนร่วมโดยสนับสนุนกิจกรรม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น จากแบบสอบถาม จากการประชุมสมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่าหรือกรรมการสถานศึกษา</p>	<p>กลุ่มคนในชุมชนที่มีส่วนร่วม คือ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านและชาวบ้าน พระสงฆ์และผู้ปกครอง กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเป็นวิทยากรและกรรมการสถานศึกษา ชาวบ้านจะสนับสนุนเงิน สิ่งของอุปกรณ์ แรงกาย เข้าร่วมกิจกรรม พระสงฆ์ให้ทุนการศึกษา แก่ น.ร.และให้โรงเรียน ผู้ปกครองให้ความคิดเห็นจากแบบประเมินผลและจากการประชุมผู้ปกครอง</p>	<p>กลุ่มคนในชุมชนที่มีส่วนร่วม คือ กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านและชาวบ้าน พระสงฆ์และผู้ปกครอง กลุ่มปราชญ์ชาวบ้านเป็นวิทยากร ชาวบ้านให้เงินทุนแรงกายให้ความคิดเห็น พระสงฆ์จะให้เงินแก่โรงเรียนและเข้ามาเทศน์ในวันพระ ผู้ปกครองเสนอความคิดเห็นจากการที่พบปะพูดคุยในโรงเรียน ในชีวิตประจำวันและจากการประชุมผู้ปกครอง</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p><u>ลักษณะภายใน</u></p> <p>1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน</p> <p>1.2 ความสัมพันธ์ที่โรงเรียนมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน</p>	<p>โรงเรียนมีศูนย์การเรียนรู้ การพัฒนาวิชาชีพครู และสนับสนุนบุคลากรของโรงเรียนต่อกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น ส่งครูไปเป็นกรรมการเลือกตั้ง เป็นกรรมการตัดสินกีฬา เป็นวิทยากร โครงการต่างๆ ของหน่วยงานในชุมชน และส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัด เช่น ส่งกระทงเข้าร่วมประกวดในงานวันลอยกระทงที่เทศบาลจัด</p>	<p>โรงเรียนบริการชุมชนในด้านบุคลากร เมื่อชุมชนมีงานก็จะมีคนในชุมชนเข้ามาโรงเรียนเพื่อขอแรงให้ช่วยงานตามความสามารถเฉพาะด้านเหล่านั้น โดยมาทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น ครูศิลปะไปช่วยเขียนป้ายผ้างานเลี้ยง และถ้าหน่วยงานราชการ/เอกชนจัดงานในชุมชนและประสานโรงเรียนช่วยจัดกิจกรรม โรงเรียนก็จะเข้าร่วมงาน</p>	<p>โรงเรียนมีมุมสนามเด็กเล่นและมีสนามหญ้ากว้าง ก็จะมีเด็กๆ และชาวบ้านเดินมาใช้บริการประจำห้องสมุดของโรงเรียนที่เปิดให้คนทั่วไปเข้ามาใช้ และให้บริการในด้านบุคลากร ทางโรงเรียนจะส่งครูและนักเรียนไปร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น รวมถึงการช่วยค้าประกันให้คนในชุมชน</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p>ลักษณะภายใน</p> <p>2. การพัฒนาบุคลากร ของโรงเรียน</p> <p>2.1 การจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของบุคลากร</p>	<p>โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เช่น จัดประชุมเชิงปฏิบัติการภายในโรงเรียน การสร้างครูเครือข่ายภายในโรงเรียน การจัดคลินิกครู การจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารการปฏิรูปการเรียนรู้</p>	<p>โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาบุคลากรหลายรูปแบบ เช่น การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนให้ลาศึกษาต่อได้ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ มีระบบนิเทศภายในและมีเครือข่ายครูแกนนำช่วยดูแลครูในสายชั้นเดียวกัน จัดให้มีศูนย์วิชาการเพื่อให้ศึกษาดูด้วยตนเองและปรึกษากับครูต้นแบบ การให้บริการนิเทศแบบกัลยาณมิตรของครูต้นแบบเป็นรายบุคคล</p>	<p>โรงเรียนมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรจัดการเรียนการสอน โดยใช้แผนการสอนที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และส่งเสริมให้บุคลากรใช้นวัตกรรม การสอนใหม่ๆ มีการจัดระบบนิเทศภายในโรงเรียน และมีการสนับสนุนให้บุคลากรค้นคว้าวิจัยด้านการสอนเพื่อจัดทำผลงานทางวิชาการ</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p><u>ลักษณะภายใน</u></p> <p>2. การพัฒนาบุคลากร ของโรงเรียน</p> <p>2.2 การพัฒนา บุคลากรเกี่ยวกับการ เข้าหาชุมชน</p>	<p>บุคลากรบางส่วนเห็น ว่า การเข้าหาชุมชน เป็นเรื่องไม่ยากเพราะ บุคลากรของโรงเรียน เป็นที่ยอมรับของคน ในชุมชนและบุคลากร ของโรงเรียนสามารถ ปรับตัวให้ทำงานเข้า กับชุมชนได้ ในขณะที่ ที่ บุ ค ล า ก ร ส ่ว น มากกว่า มองว่า การ จะให้บุคลากรของ โรงเรียนเข้าหาชุมชน เป็นเรื่องยากเพราะ ชุมชนในรอบโรงเรียน มีลักษณะเป็นชุมชน เมือง คนในชุมชน เองก็ไม่มีเวลา มา ปฏิบัติพันธด้วยเพราะ ต้องทำงานเช่นกัน อีก ทั้งภาระงานบุคลากรก็ มาก</p>	<p>บุคลากรบางส่วนเห็น ว่า การเข้าหาชุมชน เป็นเรื่องไม่ยากเพราะ ชาวบ้านในชุมชน ชนบท จะ ให้ การ ยอมรับในตัวครู จะ ผูกพันศรัทธาครู เพราะครูคือคนใน ชุมชนที่กลับมาพัฒนา ท้องถิ่น ในชุมชน ในขณะที่บุคลากร ส่วนมากกว่า มองว่า ถ้าหากไม่ใช่คนใน ท้องถิ่นหรือในพื้นที่ จะไม่ค่อยสนใจชุมชน ต้องมีเหตุการณ์จำเป็น จึงจะเข้าชุมชน</p>	<p>บุคลากรบางส่วนเห็น ว่า การเข้าหาชุมชน เป็นเรื่องไม่ยากเพราะ บุคลากรส่วนใหญ่เป็น คนในท้องถิ่นและเชื่อ ว่าการจะพัฒนาชุมชน ต้องพัฒนาร่วมกันทุก องค์กรในชุมชนจึงจะ อยู่ได้ ในขณะที่ บุคลากรส่วนมาก มอง ว่า การเข้าหาชุมชน เป็นเรื่องยากเพราะครู มีภาระงานมาก ถ้ารับ งานชุมชนก็ถือเป็น ภาระเพิ่มขึ้นอีก บ้างว่า คนในปัจจุบันเห็นแก่ ตัว ในครูรุ่นใหม่จะ เข้าหาชุมชนและ ทำงานกับชุมชนน้อย เพราะขณะเรียนใน มหาวิทยาลัยไม่ค่อย ร่วมกิจกรรม จึงไม่มี ทักษะการปรับตัวให้ เข้ากับ ชุมชนได้</p>

ขนาดโรงเรียน / ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p>ลักษณะภายใน</p> <p>2. การพัฒนาบุคลากร ของโรงเรียน</p> <p>2.3 คุณลักษณะของ บุคลากรที่ควรพัฒนา เพื่อการทำงานร่วมกับ ชุมชน</p>	<p>การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ ดี มีความรู้ทั้งด้านวิชา การรู้เกี่ยวกับปัญหา ความต้องการในชุม ชน เป็นคุณลักษณะ ที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้น มากที่สุด รองลงมาได้ แก่ ควรเป็นคนที่เข้าใจ ชุมชน ใจกว้างรับฟัง ความคิดเห็นของคน ในชุมชนและเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี</p>	<p>การเป็นคนในชุมชน เป็นคนในพื้นที่และ เข้าหาชุมชนช่วยงาน ชุมชนเป็นคุณลักษณะ ที่สำคัญที่ควรพัฒนา มากที่สุด แล้วเมื่อเข้า หาชุมชนก็จะเข้าใจ ปัญหาในชุมชนและ คนในชุมชนจะให้การ ยอมรับ</p>	<p>การเป็นคนในท้องถิ่น หรือคนในชุมชน เพราะจะเข้าใจชุมชน และควรผู้ที่มีมนุษย สัมพันธ์ที่ดี คุณ ลักษณะรองลงมา ได้ แก่ มีความรู้ เสียสละ เข้าหาใกล้ชิดกับคนใน ชุมชน น่านับถือ</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p>ลักษณะภายใน</p> <p>3. บทบาทของครู</p> <p>3.1 การจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียน</p>	<p>นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน โดยนำประวัติศาสตร์และสถานที่สำคัญของจังหวัด การละเล่น เพลงพื้นบ้าน โดยสอนให้เด็กร้องรำ เพลงพื้นบ้านรวมถึงเชิญพ่อเพลงแม่เพลงมาสอน และไปดูสถานที่ประวัติศาสตร์สำคัญในจังหวัด โดยครูบางท่านก็นำเสนอสาระการเรียนรู้เป็นเรื่องราวผ่านนิทานและใช้กิจกรรมโครงงาน</p>	<p>นำปัญหาของชุมชนเข้ามาสอนโดยเชิญวิทยากรและครูสอนถึงปัญหาของชุมชนและวิธีการลดขยะ รีไซเคิล นอกจากนั้นจะเชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านการเกษตรมาเป็นวิทยากร และพานักเรียนไปดูสถานที่จริง เมื่อครบหนึ่งปีก็จะจัดงานวันวิชาการ โดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านด้านต่างๆ เข้ามาจัดแสดงผลงานภายในโรงเรียน</p>	<p>นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน โดยโรงเรียนเชิญชาวบ้านที่มีความรู้ที่เป็นปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาเป็นวิทยากรสอนให้กับนักเรียน อีกทั้งครูได้นำสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบโรงเรียน มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การดูแลรักษาคลอง การอนุรักษ์ป่าไม้ อนุรักษ์สัตว์น้ำ</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p><u>ลักษณะภายใน</u></p> <p>3. บทบาทของครู</p> <p>3.2 การเข้าไปมีบทบาทต่อชุมชน</p> <p>3.3 การประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน</p>	<p>เข้าไปเป็นวิทยากรบรรยายให้กับหน่วยงานในชุมชน เป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ให้นำเสนอผลงานวิธีการสอนของครูให้กับองค์กรชุมชนที่เชิญมา</p> <p>โรงเรียนประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนมาสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน เข้ามาเป็นวิทยากรบ้าง เช่น ตำรวจเข้ามาบรรยายเรื่องยาเสพติด</p>	<p>ครูและผอ.โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น โดยเป็นกรรมการ ผู้เข้าร่วมงาน ผู้ช่วยงาน เข้าร่วมกิจกรรมทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ</p> <p>โรงเรียนประสานงานกับหลายหน่วยงานแต่ประสานกับเทศบาลบ่อย จึงมีสายสัมพันธ์และได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณและทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง</p>	<p>เข้าไปเป็นกรรมการในองค์กรชุมชน เป็นที่ปรึกษาให้กับผู้นำชุมชนอบต.กำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นวิทยากรตามที่องค์กรในชุมชนเชิญมา</p> <p>โรงเรียนประสานงานกับสาธารณสุขตำบล อสม.ตำรวจมาบรรยายนิมนต์พระมาเทศน์ในวันพระและเจ้าหน้าที่ประมงจังหวัดเพื่อขอพันธุ์ปลามาปล่อยในกิจกรรมอนุรักษ์สัตว์น้ำ</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p>ลักษณะภายใน</p> <p>4. การจัดกิจกรรมและหลักสูตร 4 ด้าน</p> <p>4.1 หลักสูตรชุมชนเป็นศูนย์กลาง</p> <p>4.2 หลักสูตรอาชีพเป็นศูนย์กลาง</p>	<p>โรงเรียนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นในส่วนเพลงพื้นบ้าน ประวัติศาสตร์ และสถานที่สำคัญของจังหวัดสุพรรณบุรีมาจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสอนให้นักเรียนรักและอนุรักษ์ สิ่งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะวิทยากรพ่อเพลงแม่เพลงพื้นบ้าน</p> <p>โรงเรียนมีกิจกรรมชุมนุมอาชีพและมีการเชิญผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพต่างๆ เข้ามาเป็นวิทยากรบรรยายและสาธิตในโรงเรียน ในส่วนของการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพหรือให้ความรู้ฝึกอาชีพทางโรงเรียนไม่ได้จัด</p>	<p>โรงเรียนได้นำปัญหาขยะที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดเป็นหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อสอนนักเรียนให้ลดปริมาณขยะโดยการแยกขยะภายในโรงเรียน นอกจากนี้ทางโรงเรียนได้เชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ในชุมชนมาเป็นวิทยากรท้องถิ่นและนำเด็กนักเรียนลงชุมชนไปศึกษาข้างสถานที่จริง</p> <p>โรงเรียนมีทั้งการพานักเรียนไปดูงานนอกสถานที่ และมีการเชิญวิทยากรมาบรรยายสาธิตการทำสินค้าพื้นบ้าน นอกจากนี้โรงเรียนจัดกิจกรรมชุมนุมส่งเสริมอาชีพ ส่วนการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพทางโรงเรียนไม่ได้จัด</p>	<p>โรงเรียนได้นำปัญหาอาชีพติดมาจัดกิจกรรมเพื่อระดมและมีการจัดพื้นที่ที่แปลงสวนเกษตรครบวงจร นอกจากนั้นโรงเรียนมีการเชิญคนในชุมชนที่มีความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านเกษตรกรรมและด้านดนตรีพื้นบ้านเข้ามาสอนแต่ทางโรงเรียนยังไม่ได้รวบรวมจัดเป็นรูปแบบเอกสารหลักสูตรท้องถิ่น</p> <p>โรงเรียนสอนอาชีพของคนในท้องถิ่น คือ การตัดเย็บเสื้อผ้าโดยทางโรงเรียนจ้างช่างมาจากตำบลใกล้เคียงมาสอน มีการพานักเรียนไปดูงานฝึกทำอาชีพในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ส่วนการจัดหน่วยแนะแนวอาชีพทางโรงเรียนไม่ได้จัด</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p><u>ลักษณะภายใน</u></p> <p>4. การจัดกิจกรรม และหลักสูตร 4 ด้าน</p> <p>4.3 การให้บริการ อาคาร สถานที่ สิ่งของกับชุมชน</p>	<p>คนในชุมชนเข้ามาใช้ อาคารและสถานที่ บ่อย เนื่องจาก โรงเรียนตั้งอยู่ใจกลาง เมือง และภายใน โรงเรียนมีพื้นที่ มีห้อง ประชุม ห้องอบรม สัมมนา มีสนามหญ้า ขนาดใหญ่ ทำให้คน ในชุมชนหน่วยงานทั้ง ของรัฐและเอกชนจึง เข้ามาใช้บริการเสมอ</p>	<p>คนในชุมชนเข้ามาใช้ สถานที่และสิ่งของ บ่อย สถานที่ โรงเรียนมีสนามหญ้า และลานกีฬาซีเมนต์ เป็นลานกีฬาต่อต้าน ยาเสพติด คนในชุมชน และหน่วยงานมาขอ ใช้จัดงานเลี้ยงจัดแข่ง กีฬาเสมอ อุปกรณ์ หากชุมชนมีงานก็จะ มาขอยืมโต๊ะเก้าอี้ โรงเรียนไปใช้</p>	<p>คนในชุมชนเข้ามาใช้ อาคารและสถานที่ บ่อย มีอาคาร อเนกประสงค์ขนาด ใหญ่ ชาวบ้าน หน่วยงานมาขอใช้ บริการเป็นจำนวนมาก สถานที่ มีสนามหญ้า ขนาดใหญ่เปิดให้คน ในชุมชนมาใช้บริการ รวมถึงเป็นสนามจัด แข่งกีฬาของคนใน ชุมชนและหน่วยงาน ในชุมชน</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p><u>ลักษณะภายใน</u></p> <p>4. การจัดกิจกรรมและ หลักสูตร 4 ด้าน</p> <p>4.4 การพัฒนาชุมชน</p>	<p>มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการที่จัดร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาชุมชนในประเด็นที่ปัญหาเกี่ยวข้องโดยตรงกับโรงเรียน คือ ปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณหน้าโรงเรียน สุพรรณภูมิ นอกจากนี้โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการกับชุมชนในส่วนที่ส่วนกลางเสนอแนวคิดและมอบหมายโครงการ คือ โครงการคนดีศรีสุพรรณ โดยโรงเรียนสนับสนุนครูของโรงเรียนเป็นวิทยากรโครงการ</p>	<p>มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับชุมชนเพื่อแก้ปัญหาชุมชน คือ โครงการคลองสวนน้ำใส เป็นโครงการที่ส่วนกลางเสนอมาให้โดยโรงเรียนทำงานร่วมกับเทศบาลและอบต. กำจัดผักตบชวาในคลองข้างโรงเรียน และหลักสูตรท้องถิ่นภูเขาชะชะของเราชาวไทรน้อย เป็นกิจกรรมที่ทางโรงเรียนขอความร่วมมือไปยังผู้ประกอบการ เทศบาล อบต. และองค์กรในชุมชนให้ช่วยกันแยกขยะ เพื่อลดปริมาณขยะในชุมชน</p>	<p>มีการจัดกิจกรรมหรือโครงการร่วมกับชุมชน คือ โครงการน้ำใสคองน้ำพระทัยพระราชินี เป็นโครงการที่ธนาคารให้ทุนสนับสนุนโดยโรงเรียนทำงานร่วมกับอบต. เก็บขยะในคลองข้างๆ โรงเรียน อีกส่วนหนึ่งคือ กิจกรรมปล่อยปลาสู่มแม่น้ำเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในชุมชนที่มีเนื้อหาตรงกับวิชาสปช. โดยทำร่วมกับประมงจังหวัด อบต. กำหนดผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านในชุมชน</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p><u>ลักษณะภายนอก</u></p> <p>1. บทบาทและคุณสมบัติของผู้นำชุมชน</p> <p>1.1 บทบาทของผู้นำชุมชนต่อกิจกรรมที่โรงเรียนจัด</p> <p>1.2 คุณสมบัติของผู้นำชุมชนที่ทำงานร่วมกับโรงเรียนได้ดี</p>	<p>ส่งเสริมการจัดกิจกรรมด้านการศึกษา เช่น เข้าไปแนะนำโครงการหรือกิจกรรมใหม่ๆ</p> <p>มนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจชุมชน ยิ้มแย้มแจ่มใส</p>	<p>เข้าร่วมงานที่โรงเรียน จัด ประชุมออกความคิดเห็น เป็นกรรมการสถานศึกษา ให้การสนับสนุนงบประมาณ กำลังคนและวัสดุอุปกรณ์แก่ทางโรงเรียน</p> <p>เป็นคนในพื้นที่ในท้องถิ่น และเสียสละ</p>	<p>เข้าร่วมงานและช่วยงานที่โรงเรียนจัด ให้ความคิดเห็น จัดโครงการร่วมหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน เป็นกรรมการสถานศึกษา และสนับสนุนงบประมาณ</p> <p>ทันสมัย เปิดตัวเสียสละ ทำงานโปร่งใส</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p><u>ลักษณะภายนอก</u></p> <p>2. แหล่งทรัพยากรในชุมชน ที่นำมาใช้ในโรงเรียน</p>	<p>สมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษานำมาสนับสนุนด้านการเงินเพื่อนำไปจัดกิจกรรมเสริมสนับสนุนสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนและนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน แต่องค์กรท้องถิ่นในชุมชนยังนำมาใช้ไม่มากนัก</p>	<p>สาธารณสุขตำบลให้วิทยากร ชุมชนวัดศาลเจ้าและชุมชนตลาดสนับสนุนอาหาร สิ่งของวัสดุอุปกรณ์ในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด ปราชญ์ชาวบ้านเป็นวิทยากร และกรรมการสถานศึกษา พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จฯ มาให้ทุนสนับสนุนให้ผู้ปกครองเข้าร่วมงานสนับสนุนเงินทุน สื่อ</p>	<p>ปราชญ์ชาวบ้านเชิญมาเป็นวิทยากร อบต. มีการจัดศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนโรงเรียนก็พานักเรียนมาดูงานและหัดทำสินค้าพื้นบ้านในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สิ่งแวดล้อมในชุมชนครูจะนำสิ่งแวดล้อมมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p>
<p>3. ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนและผู้นำชุมชน</p>	<p>ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนน้อย ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากับคนในชุมชนยังน้อย และเจ้าหน้าที่สำนักเทศบาลมีปฏิสัมพันธ์หลายกิจกรรม จึงไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน</p>	<p>ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนดี ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนเพราะคนในชุมชนให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ และผลคะแนนการเลือกตั้งที่ได้รับมากแสดงถึง การยอมรับในตัวผู้นำชุมชน</p>	<p>ความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนกับผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนดี ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนเพราะเมื่อขอให้ช่วยงานอะไรก็ให้ความร่วมมือดี บ้างลงสมัครเลือกตั้งก็ไม่มีคู่แข่ง บ้างก็ล้มเหลว ชาวบ้านก็สนับสนุนให้ลงสมัครเลือกตั้งใหม่อีกครั้ง</p>

ขนาดโรงเรียน ประเด็นที่ศึกษา	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก
<p>ลักษณะภายนอก</p> <p>4. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชน</p> <p>4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนจากการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น</p> <p>4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและคนในชุมชนเกี่ยวกับการได้รับความยอมรับจากคนในชุมชนต่อโรงเรียน</p>	<p>กิจกรรมระดมทุนเข้าโรงเรียน ผู้ปกครองจะช่วยเหลืออย่างเต็มที่ แต่ในส่วนกิจกรรมอื่นๆ ผู้ปกครองและคนในชุมชนจะเข้าร่วมน้อย ในส่วนเทศบาลและโรงเรียนจะมีการติดต่อกันบ้างตามงานเทศกาลที่เทศบาลจัด</p> <p>โรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชนเพราะเชื่อว่าครูสนใจจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แต่กิจกรรมคนในชุมชนจะมาเข้าร่วมงานน้อยและคนในชุมชนบางส่วนต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในบางจุด เช่น เรื่องการทำงาน การบริหารโรงเรียน</p>	<p>คนในชุมชนให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมาก โดยเฉพาะในวันสำคัญ แต่ในวันทำงานทั่วไปจะเข้าร่วมน้อย ในส่วนองค์กรชุมชนจะให้การสนับสนุนและเข้าร่วมงานที่ทางโรงเรียนจัดอย่างดี</p> <p>โรงเรียนเป็นที่ยอมรับส่วนใหญ่มองว่าครูเอาใจใส่นักเรียนและจัดการเรียนการสอนดี และผอ.เป็นศิษย์เก่าโรงเรียนนี้และตั้งใจทำงานให้พื้นที่ มีความรู้คิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์และทำงานซื่อสัตย์สุจริต บางคนมองว่าครูรุ่นใหม่สนใจเด็กและตั้งใจสอนน้อยลง จะสนใจทำผลงานตัวเองมากกว่า</p>	<p>คนในชุมชนให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมาก โดยเฉพาะคนในชุมชน เจ้าหน้าที่อบต. กำนันผู้ใหญ่บ้านจะให้ความร่วมมือดีและคนในชุมชนจะร่วมงานมาก โดยเฉพาะกิจกรรมหรืองานรื่นเริง</p> <p>โรงเรียนเป็นที่ยอมรับเพราะมีครูต้นแบบและครูระดับ 8 ถึง 2 คน คนในชุมชนจึงมั่นใจและให้การยอมรับในการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้บริหารโรงเรียนก็เป็นคนที่มีความสัมพันธ์ดีและเป็นผู้ใหญ่ที่ครูในโรงเรียนอื่นๆ และชาวบ้านในชุมชนให้ความเคารพนับถือมาก</p>

ตอนที่ 5 คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เป็นและคุณลักษณะที่เป็นอุปสรรคของโรงเรียนชุมชน

จากการศึกษาลักษณะภายในและลักษณะภายนอกของโรงเรียนชุมชนในภาคกลางตามแนวความคิดการศึกษาชุมชนของโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง คือ 1. โรงเรียนสุพรรณภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี 2. โรงเรียนวัดไทรใหญ่ (นนททิวากรราษฎร์บำรุง) อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 3. โรงเรียนวัดบางน้อย (แจ่มประชานุกูล) อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียนเป็นขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก ตามลำดับ สามารถสังเคราะห์คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนชุมชนและคุณลักษณะที่เป็นอุปสรรคของโรงเรียนชุมชนดังนี้

โรงเรียนขนาดใหญ่

คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนชุมชน

1. การสนับสนุนจากผู้ปกครองและศิษย์เก่า เนื่องจากโรงเรียนสุพรรณภูมิมีนักเรียนจำนวนมากและผู้ปกครองก็เห็นความสำคัญของการศึกษาจึงรวมตัวเป็นกลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่าสมาคมผู้ปกครองและศิษย์เก่า กรรมการสถานศึกษา กรรมการห้องเรียนเพื่อให้การสนับสนุนโรงเรียนในด้านเงินทุน เมื่อทางโรงเรียนมีงบประมาณมากจึงสามารถจัดกิจกรรมการศึกษาอื่นๆเพิ่มเติม เช่น การจัดการสอนพิเศษให้นักเรียน การจัดการศึกษาปฐมวัยในระดับอายุ 3 ปี ซึ่งโรงเรียนประถมในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่มีงบประมาณจัดได้ (จัดได้ตั้งแต่ระดับอายุ 4 – 5 ปี) การปรับปรุงห้องเรียน อีกทั้งผู้ปกครองบางคนให้การสนับสนุนสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม นอกจากนั้นโรงเรียนยังนำผู้ปกครองที่มีจากหลากหลายอาชีพเข้ามาเป็นวิทยากรและประสานงานสนับสนุนกิจกรรมในโรงเรียน เสนอความคิดเห็นในการบริหารโรงเรียน ส่งผลให้โรงเรียนสามารถอยู่ได้โดยลดการพึ่งพาจากหน่วยงานต้นสังกัด

2. โรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน เนื่องจาก โรงเรียนสุพรรณภูมิเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมายาวนาน มีศิษย์เก่าที่เรียนจบไปแล้วประสบความสำเร็จจำนวนมากและมีโรงเรียนทั่วประเทศมาศึกษาดูงานเสมอ อีกทั้งบุคลากรในโรงเรียนหลายคนก็เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานในชุมชน มีครูที่คิดนวัตกรรม หลักสูตรท้องถิ่น วิธีการสอนใหม่ๆ มีบุคลากรตัวอย่างที่ได้รับรางวัลอย่างต่อเนื่องทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด นอกจากนั้นภายในโรงเรียนมีการจัดศูนย์พัฒนาวิชาชีพครูที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพทั้งหมดนี้จึงทำให้คนในชุมชนให้การยอมรับโรงเรียนสุพรรณภูมิ

3. ความพร้อมด้านอาคารและสถานที่ เนื่องจากโรงเรียนตั้งอยู่ใจกลางเมืองมีการคมนาคมสะดวกและภายในโรงเรียนมีห้องประชุมขนาดใหญ่ มีห้องอบรมสัมมนา มีสนามหญ้าขนาดใหญ่

และมีพื้นที่จอร์จจำนวนมากสามารถรองรับการจัดกิจกรรมจากหน่วยงานภายนอกได้เป็นอย่างดี จึงมีหน่วยงานภายนอกเข้ามาขอใช้บริการอาคารและสถานที่เป็นประจำ

คุณลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นโรงเรียนชุมชน

1. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เนื่องจาก ลักษณะชุมชนของโรงเรียน สุพรรณภูมิเป็นชุมชนเมือง คนในชุมชนหรือผู้ประกอบการต่างมีงานประจำที่มีเวลาแน่นอน การจะเข้าร่วมกิจกรรมในเวลาทำงานจึงต้องลางานมา ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมหรือเวลาที่คนในชุมชนหรือผู้ประกอบการจะเข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์กับโรงเรียนจึงมีโอกาสน้อย อีกทั้งทางคนในชุมชนและผู้ประกอบการก็เชื่อมั่นในบุคลากรและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนว่าสามารถจัดการเรียนการสอนได้ดีอยู่แล้ว จึงทำให้คนในชุมชนมองโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาของครูอาจารย์ นอกจากนี้ในส่วนของความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชน โรงเรียนมีกลุ่มผู้ประกอบการและศิษย์เก่าที่สนับสนุนงบประมาณและสนับสนุนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การพึ่งพาติดต่อประสานงานระหว่างองค์กรในชุมชนจึงน้อยเพราะโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ช่องว่างระหว่างโรงเรียนและชุมชนจึงมีมาก ทำให้ความรู้สึกร่วมและความสัมพันธ์ผูกพันระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและคนในชุมชนน้อย เพราะโรงเรียนมีหน้าที่ต่อชุมชนน้อย นอกจากหน้าที่การสอนนักเรียนภายในโรงเรียน

2. ภาระงานของบุคลากรมีมาก เนื่องจากบุคลากรเองก็มีภาระงานทั้งงานการจัดการเรียนการสอน งานธุรการ หากรับงานชุมชนก็ถือเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้นมาอีก ก็ต้องแบ่งเวลาของตัวเองให้ชุมชน แล้วคนในชุมชนเองก็มีงานประจำต้องทำไม่มีเวลามาปฏิบัติสัมพันธ์ด้วยเช่นกัน

โรงเรียนขนาดกลาง

คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนชุมชน

1. บุคลากรของโรงเรียนเป็นคนท้องถิ่นและเข้าหาชุมชน จากการที่บุคลากรของโรงเรียน วัดไทรใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นหรือเป็นคนในพื้นที่ทำให้บุคลากรเข้าใจชุมชนและรู้ปัญหาของชุมชนดี อีกทั้งผู้นำโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไทรใหญ่ เข้าหาชุมชนและช่วยงานชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ประสานงานกับองค์กรในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เมื่อมีงานผู้อำนวยการโรงเรียนจะดึงครูในโรงเรียนวัดไทรใหญ่เข้ามาเป็นคณะกรรมการด้วย เมื่อโรงเรียนต้องการความช่วยเหลือคนในชุมชนและองค์กรในชุมชนก็ให้การสนับสนุนด้วยดี อีกทั้งการเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากร การรณรงค์ลดปริมาณขยะในชุมชน การขอเงินสนับสนุน อีกทั้งเมื่อชุมชนมีงานก็จะไปชวนครูที่เข้าหาชุมชนมาช่วยงานทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การที่ครูช่วยงานชุมชน

นอกจากจะได้สายสัมพันธ์กับชุมชนแล้วครูยังรู้จักเด่นจุดดีของชุมชนและสามารถนำมาสอนในโรงเรียนได้

2. โรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน เนื่องจาก โรงเรียนวัดไทรใหญ่เป็นโรงเรียนที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมายาวนาน มีศิษย์เก่าที่เรียนจบไปแล้วประสบความสำเร็จจำนวนมากและบางส่วนของศิษย์เก่าก็กลับมาเป็นครูสอนในโรงเรียนอีกเพื่อพัฒนาโรงเรียนและชุมชนต่อไป อีกทั้งบุคลากรในโรงเรียนได้จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น มีการจัดหลักสูตรท้องถิ่น มีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านสาขาต่างๆ เข้ามาสอนซึ่งส่วนใหญ่เป็นสาขาด้านการเกษตร อีกทั้งบุคลากรในโรงเรียนหลายคนก็เป็นวิทยากรให้กับหน่วยงานในชุมชน มีบุคลากรตัวอย่างที่ได้รับรางวัลอย่างต่อเนื่องทั้งระดับชาติและระดับจังหวัด และอาจารย์เก่าในโรงเรียนก็ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชนในด้านความสามารถการจัดการเรียนการสอนและความเอาใจใส่ดูแลเด็กนักเรียน ทั้งหมดนี้จึงทำให้คนในชุมชนให้การยอมรับโรงเรียนวัดไทรใหญ่

3. การสนับสนุนจากคนในชุมชนและองค์กรในชุมชน เนื่องจากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไทรใหญ่ประสานงานกับองค์กรในชุมชนและช่วยงานคนในชุมชนไว้มาก โรงเรียนจึงได้รับการสนับสนุนจากชุมชนหลายด้านทั้งด้านเงินทุนจากองค์กรในชุมชน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง คนในชุมชนและวัดในการสร้างอาคารเรียนใหม่ ทุนการศึกษาของนักเรียนจากวัด วัสดุอุปกรณ์สิ่งของต่างๆ ที่ใช้ในงานที่โรงเรียนจัดขึ้นจากองค์กรในชุมชนและผู้นำชุมชน ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง องค์กรในชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านและด้านแรงงานจากทั้งองค์กรในชุมชนและคนในชุมชน จากที่กล่าวมาจึงทำให้โรงเรียนวัดไทรใหญ่สามารถจัดกิจกรรมและดำเนินการงานต่างๆ ในโรงเรียนได้อย่างหลากหลายและต่อเนื่องเพราะได้รับการสนับสนุนจากคนในชุมชนและองค์กรในชุมชน

4. ความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งของอุปกรณ์ เนื่องจากโรงเรียนวัดไทรใหญ่มีสนามหญ้าขนาดใหญ่และมีลานกีฬาซีเมนต์หลายชนิดกีฬา อีกทั้งโรงเรียนมีนโยบายให้คนในชุมชนเข้ามาใช้ โดยตั้งให้เป็นลานกีฬาต่อต้านยาเสพติดเปิดสพด ไลต์ในช่วงกลางคืนทำให้คนในชุมชนโดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นเข้ามาใช้บริการเป็นประจำ ในส่วนสนามหญ้าขนาดใหญ่ก็เป็นจุดนัดพบของหน่วยงานและคนในชุมชนเมื่อจะจัดงานหรือกิจกรรมกีฬาจะมาใช้สถานที่ในโรงเรียนวัดไทรใหญ่ และเมื่อชุมชนจัดงานแล้วขาดโต๊ะเก้าอี้ก็จะมาขอยืมของทางโรงเรียนไปใช้เป็นประจำ

5. การให้ความสำคัญผู้สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน เนื่องจาก โรงเรียนวัดไทรใหญ่เชิญปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาสอนในโรงเรียนเป็นจำนวนมาก ในทุกปีทางโรงเรียนจะจัดงานวันออกพรรษาซึ่งเป็นงานเลี้ยงโต๊ะจีน จัดให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สำเร็จการศึกษาและผู้ปกครองหรือปราชญ์ชาวบ้านที่เข้ามาช่วยงานในโรงเรียน แล้วจะเชิญผู้ปกครองหรือปราชญ์ชาวบ้านขึ้นบนเวที มอบวุฒิบัตรขอบคุณและเชิดชูเกียรติในงาน เมื่อถึงเทศกาลปีใหม่ผู้อำนวยการโรง

เรียนและครูก็จะไปสวัสดิ์ปีใหม่ ไปขอบคุณที่บ้าน หากป่วยก็จะไปเยี่ยมที่โรงพยาบาล หากตายก็จะไปช่วยงานศพ

คุณลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นโรงเรียนชุมชน

1. ความไม่เข้าใจการทำงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียน เนื่องจาก ในพื้นที่เขตอำเภอไทรน้อยจะมีชุมชน 2 กลุ่ม คือ ชุมชนเก่าที่เป็นคนในพื้นที่ที่ตั้งถิ่นฐานมานานและอีกส่วนคือชุมชนใหม่ซึ่งมาจากหมู่บ้านจัดสรรที่เพิ่งก่อสร้างขึ้นมาใหม่ ในกลุ่มชุมชนใหม่ซึ่งไม่ใช่คนในพื้นที่จะไม่เข้าใจการทำงานชุมชนสัมพันธ์ของโรงเรียนเพราะมุ่งหวังให้โรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านวิชาการแก่ลูกหลาน เมื่อเข้ามาในโรงเรียนไม่พบครู ครูไม่อยู่ในโรงเรียนก็ไม่เข้าใจว่าครูหายไปไหนเพราะอะไรถึงไม่สอนหนังสือ ขอบพบผอ. ก็ไม่อยู่ แต่ครูในโรงเรียนและคนในชุมชนเก่าจะเข้าใจมาก่อนจัดงานหรือกิจกรรม เช่น งานวันเด็ก ครูจะออกไปขอบริจาคของและเงินในชุมชน ผอ.จะออกไปช่วยงานชุมชน แต่ถือว่าปัญหานี้ยังน้อยอยู่ โดยส่วนใหญ่จะเข้าใจการทำงานของโรงเรียน

2. โรงเรียนขาดบุคลากรและงบประมาณในการสอนวิชาชีพ เนื่องจาก ทางผู้ปกครองเสนอให้โรงเรียนสอนอาชีพอื่นๆ เช่น อีกรถเหล็ก ทำเหล็กคัด อย่างที่โรงเรียนขยายโอกาสทำจึงอยากให้โรงเรียนเปิดสอนบ้าง แต่ทางโรงเรียนไม่มีครูที่มีความชำนาญในด้านนี้และเมื่อเชิญวิทยากรเข้ามาก็ไม่สามารถมาสอนได้ต่อเนื่องเพราะวิทยากรก็ต้องทำงานส่วนตัวของเขา โรงเรียนจะจ้างมาสอนตลอดทั้งภาคการศึกษาก็ไม่มีงบประมาณเพราะรายได้ต่อเดือนมาก ทางโรงเรียนจึงไม่สามารถเปิดสอนได้ในบางสาขาอาชีพ

โรงเรียนขนาดเล็ก

คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เป็นโรงเรียนชุมชน

1. บุคลากรของโรงเรียนเป็นคนท้องถิ่น จากการที่บุคลากรของโรงเรียนวัดบางน้อยเป็นคนในท้องถิ่นหรือเป็นคนในพื้นที่ทำให้บุคลากรเข้ากับชาวบ้านได้ดี สนับสนุนกันดีมีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชนอย่างไม่เป็นทางการบ่อยจึงได้รับข้อเสนอแนะความคิดเห็นต่างๆ ของคนในชุมชนทั้งการคุยกันระหว่างเดินทาง การทักทายกันในชีวิตประจำวัน การสนทนากันในงานหรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัด และเมื่อบุคลากรเป็นคนในชุมชนที่เข้าหาชุมชน เมื่อชุมชนมีงานครูก็จะไปช่วยงาน เมื่อเด็กหรือผู้ปกครองป่วย ครูก็ไปเยี่ยมเยียนที่บ้าน การที่ครูช่วยงานชุมชนนอกจากจะได้สายสัมพันธ์กับชุมชนแล้วครูยังรู้จักเด่นจุดค้อยของชุมชนและสามารถนำมาสอนในโรงเรียนได้ เชิญองค์กรท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาร่วมงานในโรงเรียนได้

2. **โรงเรียนเป็นที่ยอมรับจากคนในชุมชน** เนื่องจากโรงเรียนวัดบางน้อยเป็นโรงเรียนที่เก่าแก่และมีชื่อเสียงมายาวนาน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในชุมชน มีการเชิญปราชญ์ชาวบ้านสาขาต่างๆ เข้ามาสอน มีบุคลากรตัวอย่างที่ได้รับทั้งระดับชาติและระดับจังหวัดในเรื่องการกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนก็เป็นคนในพื้นที่ มีมนุษยสัมพันธ์ดีและเป็นผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือของคนในชุมชน ทั้งหมดนี้จึงทำให้คนในชุมชนให้การยอมรับโรงเรียนวัดบางน้อย

3. **การสนับสนุนจากวัดและคนในชุมชน** เนื่องจากโรงเรียนวัดบางน้อยเป็นโรงเรียนที่เกิดขึ้นจากวัดและชุมชนร่วมมือร่วมใจกันสร้างขึ้นมา จึงทำให้โรงเรียน วัดและชุมชนมีความผูกพันกันมานาน ทางโรงเรียนเองก็ใช้ที่ดินวัดในการสร้างอาคารเรียน คนในชุมชนก็ช่วยกันบริจาคเงินจำนวนมากด้วยวิธีการทอดผ้าป่าการศึกษาผ่านวัดให้ทางโรงเรียนนำไปปรับปรุงอาคารไปสร้างโรงอาหารใหม่ นำมาจัดกิจกรรมภายในโรงเรียน อีกทั้งผ้าบางส่วนที่วัดได้จากพิธีสะเดาะเคราะห์ทางวัดก็บริจาคผ้าขาวให้โรงเรียนเพื่อให้นักเรียนนำมาตัดใส่เป็นชุดนักเรียนเองจะได้ประหยัด

4. **ความพร้อมด้านอาคารสถานที่** เนื่องจากโรงเรียนวัดบางน้อยตั้งอยู่ในศูนย์การราชการของตำบลจอมปลวกและภายในโรงเรียนมีอาคารอเนกประสงค์ขนาดใหญ่ คนในชุมชนหรือหน่วยงานต่างๆ จึงใช้อาคารอเนกประสงค์ขนาดใหญ่นี้เป็นศูนย์รวมกิจกรรมในชุมชนทั้งระดับตำบล อำเภอและจังหวัด นอกจากนี้ทางโรงเรียนมีสนามหญ้าขนาดใหญ่ที่สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

คุณลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นโรงเรียนชุมชน

1. **ภาระงานและการจัดการการสอนของครู** เนื่องจากครูจะมีการะงานมากอยู่แล้ว หากครูเข้าชุมชนไปช่วยงานชุมชนก็ถือเป็นภาระหนักที่เพิ่มขึ้นไปอีก แต่เวลาการสอนของครูแต่ละคนไม่เท่ากัน ครูที่เข้าหาชุมชนบ้างก็มีคาบชั่วโมงสอนมาก จึงไม่มีเวลาไปปฏิสัมพันธ์กับชุมชน หากมีการจัดการการสอนของครูให้เหมาะสมกับภาระงานของครูแต่ละคน ครูเข้าหาชุมชนมีหน้าที่สัมพันธ์กับชุมชนก็ควรจัดการสอนของครูให้น้อยลงจะได้มีเวลาไปปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร โรงเรียน เพราะส่วนใหญ่เวลาโรงเรียนจัดการสอนของครูไม่ได้คิดถึงประเด็นนี้

2. **การขาดการติดตามผลกิจกรรมร่วมกัน** จากกิจกรรมที่ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะกิจกรรมที่โรงเรียนและชุมชนจัดร่วมกันมักขาดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างดำเนินกิจกรรม ไม่ได้คุยกันอย่างต่อเนื่อง ขาดการติดตามประเมินผลร่วมกัน เมื่อไม่ได้คุยกันก็ไม่รู้ว่ากิจกรรมดำเนินการไปถึงไหน กิจกรรมมีเป้าหมายร่วมกันคืออะไร มีอะไรที่ช่วยกันต้องปรับปรุงแก้ไข ช่วยกันประเมินผลแล้วแจ้งประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชนรับรู้และรู้สึกมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ทั้งโรงเรียนและชุมชนทำร่วมกัน